

2012 m. sausis

1

Artuma

Per beatifikacijos iškilmes pal. J. Matulaičio atvaizdas iškeltas viešai pagerbti Vatikano Šv. Petro bazilikos glorihoje. 1987 m. birželio 28 d.

DĖL DIEVO KARALIJOS ŽEMĖJE

Aukoju Tau, Viešpatie Dieve, visus savo darbus, vargus, rūpesčius, visus nemalonumus, sunkenybes, kryžius. Duok, Dieve, kad dėl Tavęs ir Tavo Bažnyčios dar daugiau galėčiau dirbti, vargti ir kentėti. Duok, kad sudegčiau kaip ta žvakė ant altoriaus nuo darbo kaitros ir meilės ugnies dėl Tavęs ir Tavo Bažnyčios. (*Užrašai*, 5. IV. 1913)

Taigi Kristaus gyvenimo tikslas turi tapti ir mano tikslu, jei iš tikrųjų noriu eiti šventųjų pėdomis, ir tie įrankiai ir priemonės, kurias Kristus vartojo, turi būti ir mano įrankiais ir priemonėmis. Ko Kristus troško? Įvykdyti Dievo karaliją čia ant žemės, t. y. šv. mūsų Bažnyčią. Kokiu keliu prie to ėjo? Visiško savęs išsižadėjimo, darbų, vargų, pažeminimų, persekiojimų, kentėjimų; ėjo, kol galvą nepadėjo, kol netapo prie kryžiaus prikaltas. (*Užrašai*, 15. X. 1910)

Šv. Katalikų Bažnyčia, tikroji Kristaus karalija ant žemės, karščiausiai mano numylėtoji! Jei tave užmirščiau, tegul būna užmiršta mano dešinioji, tegul mano liežuvis pridžiūsta prie gomurio, jei aš tavęs neatsiminčiau, jei aš tavęs nelaikyčiau, mano mieliausioji Motina, už visų didžiausią savo linksmybę! <...>

Duok, Dieve, kad mes būtume pagauti tos didelės vienos minties – dėl Bažnyčios dirbti, vargti, kentėti; kad Bažnyčios kentėjimai, vargai ir žaizdos būtų mūsų vargais, kėsmais ir žaizdomis mūsų širdies, kad būtume pagauti to vieno geismo, nieko čia ant žemės nesitikint, neieškant, jokio sau pelno nelaukiant, savo gyvenimą pašvęsti Dievui, Bažnyčiai; sudilti, sunykti darbuose, varguose ir kovose dėl Bažnyčios; kad mes turėtume tą didelį narsumą jokių kliūčių iš pusės pasaulio ir jo galybių nesibijant, jokiam bailumui nepasiduodant, eiti drąsiai į darbą, į kovą dėl Bažnyčios, tenai, kur labiausiai to reikia, tai yra, kur pasauliškė valdžia persekioja Bažnyčią, vienuolijas, varžo Bažnyčią ir jos organizacijas ir įstaigas; kad mes tik to vieno bijotumės, – numirti nieko dar nekontentę, nevargę, nedirbę dėl Bažnyčios, dėl sielų išganymo, dėl Dievo garbės; kad mūsų mintis, geismai, norai vis į tą pusę linkytų, kaip čia visur Kristų įnešus, Jo dvasia perėmus, kaip visur Katalikų Bažnyčios vardą išaukštinus. (*Užrašai*, 27. X. 1910)

Bažnyčia tai mūsų motina. Jos kryžiai ir kentėjimai turi būti mūsų skausmai ir peršuliai; jos reikalai mūsų reikalai, jos vargai ir bėdos turi būti mūsų sielvartai ir rūpesčiai, jos džiaugsmas ir linksmybės mūsų džiaugsmas... Mes turime dirbuotis pirmiausiai Bažnyčiai, o jei prireiktų, ir mirti dėl jos. Ta viena baimė privalo mus imti, kad nieko nenuveikę Dievo garbei, Bažnyčiai, tai Dievo karalystei čia ant žemės, kaip šešėlis kartais nepraeitume per šį gyvenimą. (*Iš laiško kun. Jonui Totoraičiui*, 1913. I. 8)

*Su palaiminimu
+ Jurgis, Vyskupas*

Turinys

Kronika	
<i>Kun. Kęstutis K. BRILIUS MIC</i> Kad laimėčiau Kristui	2
<i>Kun. Artūras KAZLAUSKAS</i> Būti sakramentiniais žmonėmis	3
Evangelija mažiesiems	4
Bažnyčios pulsas	6
<i>Tomas VILUCKAS</i> 2011-ieji – daugiau vilčių ir vienybės	8
Pal. Jurgio Matulaičio gyvenimas paveikslėliuose: vaikystė	10
<i>Vanda IBIANSKA</i> Palaimintasis	11
<i>Dr. Giedrė JANKEVIČIŪTĖ</i> Kūriniai, kreipiantys mintis ir širdį	15
<i>Ses. Ona VITKAUSKAITĖ MVS</i> Teprasideda matulaitiada!	16
Didelės ir mažos kryžkelės	
<i>Ses. Viktorija PLEČKAITYTĖ MVS</i> Žmogus, įsimylėjęs Bažnyčią	17
<i>Antanas GAILIUS</i> Dovanos	18
<i>Antanas SAULAITIS SJ</i> Bažnyčia kaip gėlynas	19
<i>Kun. Danielius DIKEVIČIUS</i> Antgamtiška ir istoriška	20
<i>Vytautė MACIUKAITĖ</i> Meilė saviems ir kitų tolerancija	21
<i>Zita VASILIAUSKAITĖ</i> Bendrytės galia...	22
Myliu bažnyčią, nes...	24
Veidu į vaiką	
<i>Paul LEMOINE</i> Aš NEpriklausomas	25
Jaunimo iššūkis	
<i>Vaida SPANGELEVIČIŪTĖ</i> Tikėti, kad priklausytume, priklausyti, kad tikėtume	26
Kaip vyrą ir moterį sukūrė juos	
Iš širdies į širdį	28
Pažinti po daugelio metų... iš naujo	29
Kai gera būti kartu	31
Mandagumas mūsų kasdieninis	
Ką daryti su tais svečiais?!	32
Sveikata	
Alergija šalčiui	33
Šypsenos be raukšlių	
33	
Gyvenimas kaip senas vynas	
<i>Vanda IBIANSKA</i> Gyvenimas kaip knyga	34

Mieli Bičiuliai,

būkite pasveikinti, po *Gailestingumo metų* sulaukę, galima sakyti, *Gerumo pergalės metų*! Mat, kaip sakė mūsų ganytojai, paskelbė 2012-uosius Palaimintojo Jurgio Matulaičio metais, tai – ne vien todėl, kad šiais metais sukanka 25-eri nuo jo beatifikacijos, bet ir dėl to, jog ištis natūrali dieviškojo gailestingumo išgyvenimo tąsa būtų *gerumu nugalėti blogį* (kurio, beje, netrūko niekad – nei Viešpaties Užgimimo dienomis, nei apaštalo Pauliaus, nei palaimintojo Jurgio, anei mūsų laikais).

Tad, ilgai nedvejodami, „Artumos“ temas šiems metams pabandėme parinkti tokias, kurios buvo aktualios ir pal. Jurgiui, ir su kuriomis susiduriame šiandien mes. Tai nereiškia, kad visus metus nagrinėsime tik palaimintojo gyvenimo istoriją, tačiau norime pažvelgti į palaimintąjį ir kaip jis pasitiko bei išgyveno įvairius sunkumus, išbandymus, galimybes; labai norėtume suprasti: ar jo gyvenimas gali mums aktualiai byloti nūdien? Juk jeigu jis yra mūsų laikų šventasis, tai gal turėtų įkvėpti ir šiandienos žmogų? O jeigu taip nutiktų – gal ir mes, XXI amžiaus lietuviai, labiau trokšime pažinti pal. Jurgį, net imsime melsti jo kanonizacijos? Bet užvis labiau – patys taip pamilsime Dievą, Bažnyčią ir žmones bei sieksime iš tiesų nugalėti gerumu! Tad rizikuojame ir siūlome Jums pabandyti leistis į šį nuotyki (patikėkite, redakcijoje berengdami šį numerį jau patyrėme nuostabių malonių, gal net stebuklą... Tai gresia ir Jums!).

Taigi, pradėti šiuos metus nutarėme nuo itin nepopuliarios temos – *Bažnyčios meilės*... Juk po 50 „išlaisvinančios“ ateistinės propagandos šviesmečių ir po pastarųjų laikų visokių pasaulinių skandalų bei papiktinimų, argi begali normalus žmogus ne tik pasitikėti, bet ir *mylėti* tą Bažnyčią?!? Juk, regis, net geriausiu atveju padorus, inteligentiškas žmogelis išdrįs prisipažinti: „Dievui taip, na bet bažnyčiai – tikrai ne“ ir dar pridurs aibes baisių pavyzdžių iš kunigiškų nuopuolių laikrastinės enciklopedijos...

Bet žinot ką, brangieji, šita kone visuotinė nuostata pats imu suabejoti, ką tik stebėjęs pulkus žmonių bažnyčiose – ne tik per Kalėdas, bet ir prieš šventes – prie klausyklių: jaunos, drūtus vyrus, garbias ponias, paneles ir ponaičius! Na, dievaži, nematau aš jų dažnai sekma dienais, bet kažkodėl bent jau prieš šventes jie čia sugrįžta vėl ir vėl, betgi – kodėl?..

Aš pats tegaliu išsiduoti tiek: jau trylika metų darbuojuosi Bažnyčioje kaip institucijoje ir galiu matyti iš arti ne tik šventinę jos pusę, bet kažkodėl kiekviena toji raukšlė jos veide... pažadina many vis didesnę meilę jai! Kaip motinai – juk nuo raukšlių tik dar gražesnis tas motulės veidas į senatvę daros!

Su meile, Darius Chmieliauskas

P. S. Tiems, kas išdrįs pasiduoti šiam nuotykiui, tik primenu maldele, prašant priartinti pal. Jurgio kanonizaciją – paskelbimą šventuoju:

Švenčiausioji ir nedalomoji Trejybė, kuri Tau ištikimais tarnaujančiųjų širdyse buveinę pasirenki ir po mirties už jų nuopelnus tinkamai atlygini, meldžiame, kad palaimintasis Jurgis, kuris Nekaltai Pradėtosios Mergelės Marijos globojamas su apaštališku uolumu ištikimais tarnavo Bažnyčiai, altorių garbės kuo greičiau susilauktų. To prašome per Kristų, mūsų Viešpatį. Amen.

Viršelyje – Arkivyskupas Jurgis Matulaitis.
Stasio Ušinsko vitražo detalė iš Krekenavos bazilikos, 1938 m.

Kad laimėčiau KRISTUI

Šventasis Raštas šeimoms

Būdamas nuo nieko nepriklausomas, aš pasidariau visų vergas, kad tik daugiau jų laimėčiau. Žydamis buvau kaip žydas, kad laimėčiau žydus. Tiems, kurie laikosi įstatymo, tapau įstatymo tarnu, kad laimėčiau besilaikančius įstatymo, nors pats nesu jam pavaldus. Tiems, kurie neturi įstatymo, buvau kaip neturintis įstatymo, kad laimėčiau tuos, kurie neturi įstatymo, nors pats esu ne be Dievo įstatymo, bet surištas Kristaus įstatymu. Silpniesiems pasidariau, kad laimėčiau silpnuosius. Visiems tapau viskuo, kad vienaip ar kitaip bent kai kuriuos išgelbėčiau. Visa tai darau dėl Evangelijos, kad būčiau jos dalininkas (1 Kor 9, 19–23).

Dabartinė mūsų tikrovė labai skiriasi nuo palaimintojo arkivyskupo Jurgio Matulaičio laikų ir papročių. Lietuvos Vyskupų Konferencijos paskelbti ir neseniai pradėti Pal. J. Matulaičio metai Lietuvoje teikia ne tik galimybę jį prisiminti, bet ir progą kelti naujų klausimų, ieškoti šiandienų atsakymų.

Iš palaimintojo biografijos duomenų, jau neblogai perteiktų jo biografinių ir autobiografinių įvykių ar jų vertinimų, gyvenimo istorijos, asmeninių užrašų galime nesunkiai sužinoti apie J. Matulaičio gyvenamojo meto politines sąlygas, tarnystės aplinkybes. Be to, Marijonų vienuolyne Marijampolėje jau atidarytas ir pašventintas Palaimintojo Jurgio muziejus, kurio veikla įtraukta į platesnį religinės piligrimystės projektą ir nuolat priima lankytojus, atvykstančius ne tik iš Lietuvos.

Pirmiausia būtų galima pasvarstyti, ar tokį istorinį kelią iki dabarties atėjusio asmens žygis, palikimas baigsis muziejumi, knygomis, reguliariai švenčiamomis pagerbimo, liturginio paminėjimo pamaldomis?

Lengviausias atsakymas būtų „taip“, jei jis būtų teisingas. Toksai abejotinas „taip“ leistų karstuose nebesivartyti palaimintojo persekiotojams, šmeižikams, kaltintojams, skundikams visų valdžių ir tarnysčių, anuo metu veikusių prieš arkivyskupą Jurgį ir visai kludžiusių

kilniems jo sumanymams. Tada visas kilnios asmenybės muziejinis, bibliografinis, istorinis, kultūrinis palikimas taptų „dar viena plyta Lietuvos ir Bažnyčios rūmo statyboje“ (gan žinomas ir banalus, bet madingas pasakymas). Visiškai įmanomas variantas, sakyčiau. Ypač dabar, kai kalbėjimas apie šventumą, tuo labiau jo siekimas dažniausiai kelia aplinkinių nesupratimą, pajuoką, kartais – net kerštą.

Įsigalintis individualizmas, sekuliarėjanti kultūra prikuria visokius religingumo pakaitalus, kuriuose plūduriuoja daugybė greičiau ar lėčiau „prarūgstančių“ įvairiausių religinių atplaišų. Tokios religijos, virtusios daug žadančiais gyvenimo kokybės gerinimo metodais, šliejasi prie įvairių terapinių, politinių, socialinių sistemų, dar labiau klaidina žmones tikėjimo Viešpatį Dievą atžvilgiu.

Pakaktų paklausti: „Kam mane pašaukė Dievas?“, ir palaimintasis Jurgis vėl prabiltų. Prakalbėtų ne tik savo užrašais ar aprašymais, bet ir mintimis, kurios siekia šį laiką ir jau virto pamokančiais Bažnyčios žodžiais. Ne vien pagal galias, talentus spręstina apie kiekvieno asmens pašaukimą, o pagal iš Dievo jam atitekusių asmeninį ir neatšaukiamą pašaukimą į šventumą.

Palaimintojo kvietimas aukotis ir vienytis, jo paties žodžiais tariant, rikiuotis šioms užduotims, mums reiškia siekti šventumo ir šventinti. Tai ne istorinė, o jaunatviška užduotis, popiežiaus Benedikto XVI nusakyta kaip siekinys jaunimui – bręsti neatšaukiamais sprendimams.

Žvelgti į palaimintąjį arkivyskupą, jo perteiktą šventumo užduotį geriausia apmąstant popiežiaus Benedikto XVI katechezės apie šventumą mintį: „Mano akimis, švento gyvenimo tikrąjį paprastumą ir didingumą sudaro štai kas: susitikti su Prisikėlusiuoju sekmadienį; palaikyti ryšį su Dievu dienos pradžioje ir pabaigoje; priimant sprendimus vadovautis Dievo mums suteiktais 'kelrodžiais', kurie tėra meilės formos.“

Asmeninis šventumas, ištikimas tikėjimas ir ištverminga tarnystė pagal gautąjį iš Dievo pašaukimą – štai kam gyveno ir lieka su mumis palaimintasis Jurgis Matulaitis, o jo mintys, pavyzdžiai ir pelnytų malonės, užtarimas pas Viešpatį – tai šventųjų bendravimo tęsinys peržengiant mirties slenkstį ir vienijantis su amžinuoju Dievu.

Kun. Kęstutis K. BRILIUS MIC

Sausio kalendorius

Būti sakramentiniais žmonėmis

Kun. Artūras KAZLAUSKAS

Kas yra katalikas? Pakrikštytasis. Sutvirtintasis. Sekmadienio Eucharistijos dalyvis. Sunkiai nusidėjęs – atliekantis išpažintį. Sergantis – kunigo malda ir ligonių aliejaus patepimu užtariamasis visos Bažnyčios. Prisiimantis tarnystę Santuokoje ar Įšventinime. Būti kataliku – tai būti sakramentiniu žmogumi. Žmogus negali gyventi be matomų nuorodų to, kas nematoma.

Sakramentai ir yra šitokios nuorodos, drauge dovanojančios ir tai, ką nurodo. Žvilgterkime į pagrindines sakramentines sausio dienas.

Pirmąją Naujųjų metų dieną sveikiname *Švč. Mergelę Mariją, Dievo Gimdytoją*, dovanojusią Jėzų (pagal judėjų tradiciją, minima aštuntoji diena – kai naujagimiui suteikiamas vardas), kuris yra mūsų tikėjimo ir mūsų krikščioniškosios tapatybės esmė. Kristus – Emanuelis – Dievo tarp žmonių Sakramentas.

Viešpaties Apsireiškimo išskilmė primena ne tik apie svetimtaučių, kitų religijų išpažinėjų artumą Dievui. Jų atgabentos dovanos – tai nuorodos: auksas – Karaliaus, smilkalai – Dievo, mira – Žmogaus. Nuorodos to, kas yra Gimusysis Betliejuje. Užrašas palaiminta kreida ant mūsų durų (+K+M+B 2012) nurodo mūsų priklausomybę jam.

Viešpaties Užgimimo laikas baigiamas *Kristaus Krikštu*. Su visa tauta atėjęs pas Joną Krikštytoją prie Jordano, Jėzus rodo savo vienybę su žmogumi. Krikšto valandą kai kas pastebės kitokių nuorodų – kad šitas Žmogus yra Dievo Sūnus. Beje, panašiai kaip ir mūsų Krikšto valandą.

II eilinis sekmadienis. Kaip atpažinti Mesiją? Tai vienas rimčiausių klausimų žmonių istorijoje. Jono ir Simono brolio Andriejaus atvejis gali kelti klausimą. Jei nori jį atpažinti, turi ateiti pas jį, į jo namus, pabūti su juo. Informacijos neužtenka, reikia „formacijos“.

Maldos už krikščionių vienybę savaitė (sausio 18–25 d.) nurodo vieną di-

džiausių papiktinimų pasaulyje – Jėzaus mokinių neįgalumą priimti vienybę kaip dovaną. Šių metų malda – įsigilinimas į apaštalo Pauliaus mintis apie mūsų perkeitimą Jėzaus galia (*1 Kor 15, 51–58*).

III eilinis sekmadienis. Jėzus moka sudominti. Žuvų žvejus kviečia žvejoti žmones. Čia kaip tie paprasti mūsų būtis ir buities dalykai – duona, vanduo, aliejus, vynas, kvėpalai – tampa *kito* ir *kitokios* būties Jėzuje nuorodomis.

IV eilinis sekmadienis. Visi pastebi, kad Jėzus moko kitaip – su galia. Jo žodis gali išlaisvinti apsėstuosius, pradžiuginti prislėgtuosius, sustiprinti silpnuosius. Mes skaitome Bibliją per Jėzaus asmenį, visur įžiūrėdami jo veido bruožus. Skaitydami Raštą dieną po dienos vis labiau tampame panašūs į jį.

Sausio 27 dieną palaimintasis Jurgis Matulaitis – mūsų ypatingas šių metų herojus – liturgijoje ir maldose minimas ne titulu (arkivyskupas), bet tarnyste Bažnyčioje – vyskupas, apaštalo įpėdinis, vietinės Bažnyčios galva vienybėje su Romos vyskupu, tikėjimo skelbėjas, jo vienybės prižiūrėtojas, puoselėtojas ir saugotojas, tėvas ir brolis, Kristaus sakramentas.

Tepadeda pal. Jurgis mums suprasti, ką reiškia būti krikščioniu kataliku.

Sausį popiežius kviečia melstis šiomis intencijomis:

Bažnyčios – kad gamtos stichijų aukos sulauktų dvasinės ir materialinės paramos, reikalingos jų normaliam gyvenimui atkurti;

misijų – kad krikščionių pastangos kurti taiką būtų proga visiems geros valios žmonėms liudyti Kristaus Vardą.

- 1 S **ŠVČ. MERGELĖ MARIJA, DIEVO GIMDYTOJA**
Sk 6, 22–27; Ps 67; Gal 4, 4–7; Lk 2, 16–21. *Maldų už taiką diena*
- 2 P **Šv. Bazilijus Didysis ir Grigalius Nazianzietis, vyskupai, Bažnyčios mokytojai**
1 Jn 2, 22–28; Ps 98; Jn 1, 19–28
- 3 A **Švč. Jėzaus Vardas**
1 Jn 2, 29 – 3, 6; Ps 98; Jn 1, 29–34
- 4 T **1 Jn 3, 7–10; Ps 98; Jn 1, 35–42**
- 5 K **1 Jn 3, 11–21; Ps 100; Jn 1, 43–51**
- 6 P **1 Jn 5, 5–13; Ps 147; Mk 1, 7–11**
- 7 Š **Šv. Raimundas Penjafortietis, kunigas**
1 Jn 5, 14–21; Ps 149; Jn 2, 1–11
- 8 S **KRISTAUS APSIREIŠKIMAS (TRYŠ KARALIAI)**
Iz 60, 1–6; Ps 72; Ef 3, 2–3a. 5–6; Mt 2, 1–12
- 9 P **Kristaus Krikštas**
Iz 55, 1–11 arba 1 Jn 5, 1–9; Iz 12, 2–6; Mk 1, 7–11
- 10 A **I eilinė savaitė (I sav.)**
1 Sam 1, 9–20; 1 Sam 2, 1. 4–8; Mk 1, 21–28
- 11 T **1 Sam 3, 1–10. 19–20; Ps 40; Mk 1, 29–39**
- 12 K **1 Sam 4, 1b–11; Ps 44; Mk 1, 40–45**
- 13 P **Šv. Hilijus, vyskupas, Bažnyčios mokytojas**
1 Sam 8, 4–7. 10–22a; Ps 89; Mk 2, 1–12 *Laisvės gynėjų diena*
- 14 Š **1 Sam 9, 1–4. 17–19; 10, 1a; Ps 21; Mk 2, 13–17**
- 15 S **II EILINIS SEKMADIENIS (II sav.)**
1 Sam 3, 3b–10. 19; Ps 40;
1 Kor 6, 13c–15a. 17–20; Jn 1, 35–42
- 16 P **1 Sam 15, 16–23; Ps 50; Mk 2, 18–22**
- 17 A **Šv. Antanas, abatas**
1 Sam 16, 1–13; Ps 89; Mk 2, 23–28
- 18 T **1 Sam 17, 32–33. 37. 40–51; Ps 144; Mk 3, 1–6**
Maldų už krikščionių vienybę aštuondienio pradžia
- 19 K **1 Sam 18, 6–9; 19, 1–7; Ps 56; Mk 3, 7–12**
- 20 P **Šv. Fabijonas, popiežius, kankinys; šv. Sebastijonas, kankinys**
1 Sam 24, 3–21; Ps 57; Mk 3, 13–19
- 21 Š **Šv. Agnietė, mergelė, kankinė**
2 Sam 1, 1–4. 11–12. 19. 23–27; Mk 3, 20–21
- 22 S **III EILINIS SEKMADIENIS (III sav.)**
Jon 3, 1–5. 10; Ps 25; 1 Kor 7, 29–31; Mk 1, 14–20
- 23 P **2 Sam 5, 1–7. 10; Ps 89; Mk 3, 22–30**
- 24 A **Šv. Pranciškus Salezas, vyskupas, Bažnyčios mokytojas**
2 Sam 6, 12b–15. 17–19; Ps 24; Mk 3, 31–35
- 25 T **Šv. Pauliaus, apaštalo, atsivertimas**
Apd 22, 3–16 arba Apd 9, 1–22; Ps 117; Mk 16, 15–18
- 26 K **Šv. Timotiejus ir Titas, vyskupai**
2 Tim 1, 1–8 arba Tit 1, 1–5; Ps 96; Lk 10, 1–9
- 27 P **Pal. Jurgis Matulaitis, vyskupas**
Kol 1, 24–28; Ps 40; Lk 10, 1–12. 17–20
- 28 Š **Šv. Tomas Akvinietis, kunigas, Bažnyčios mokytojas**
2 Sam 12, 1–7a. 10–17; Ps 51; Mk 4, 35–41
- 29 S **IV EILINIS SEKMADIENIS (IV sav.)**
Ist 18, 15–20; Ps 95; 1 Kor 7, 32–35; Mk 1, 21–28
- 30 P **2 Sam 15, 13–14. 30; 16, 5–13; Ps 3; Mk 5, 1–20**
- 31 A **Jonas Bosko, kunigas, vienuolis**
2 Sam 18, 9–10. 14b. 24. 31 – 19, 3; Ps 86; Mk 5, 21–43

Evangelija mažiesiems

Jėzus miegojo ir ant šieno

(Švč. Mergelė Marija, Dievo Gimdytoja, sausio 1 d.)

- Jau pasiilgau vasaros... – užsisvajoja Benedikta.
- Vasarą kaime būtinai miegosime ant šieno, kur skaniai kvepia, maloniai šiugžda, – primena tėtis.
- Šieno dėjome per Kūčias ant stalo, nes Kūdikėlis Jėzus ant šieno ėdžiose miegojo, – prisimena Dominykas.
- Jėzaus šeima tokia kukli, – mano mama. – Šaunu, kad nei Marija, nei Juozapas nesididžiavo, jog rūpinasi Kūdikiu – pačiu Dievo Sūnumi. Ir vardą davė labai gražų – Jėzus; jis reiškia, jog Dievas yra mūsų gelbėtojas.

Trys Karaliai atėjo į svečius

(Kristaus Apsireiškimas (Trys Karaliai), sausio 8 d.)

- Kodėl karaliai, pamatę Jėzų, parpuolė ant žemės? Gal jie iš nuostabos tiesiog nualpo? – teiraujasi broliukas.
- Manau, jie išsigando, o paskui jiems pasidarė gėda, tad paliko dovanų, – nusprendžia sesuo.
- Vaikai, karaliai iš pagarbos, pagal seną paprotį parpuolė ant žemės, taip pagerbdami gimusį pasaulio Gelbėtoją ir Valdovą Jėzų, – paaiškina tėtis. – Be to, karaliai iš tolimų kraštų padėjo puikių dovanų: aukso, smilkalų ir kvapnaus aliejaus – miros.
- Tos dovanos visai nevaikiškos – nei suvalgysi, nei pažaisi, – gūžteli pečiais Dominykas.

- Jėzaus šeimoje suaugusieji – Juozapas ir Marija – pasitarė ir nusprendė, kur dovanas padėti, – neabejoja Benedikta. – Gal todėl ir mes vieni kitiems ką nors padovanojame, kad pagarbos ir dėmesio daugiau parodytume.

Pirmieji mokiniai surado Jėzų

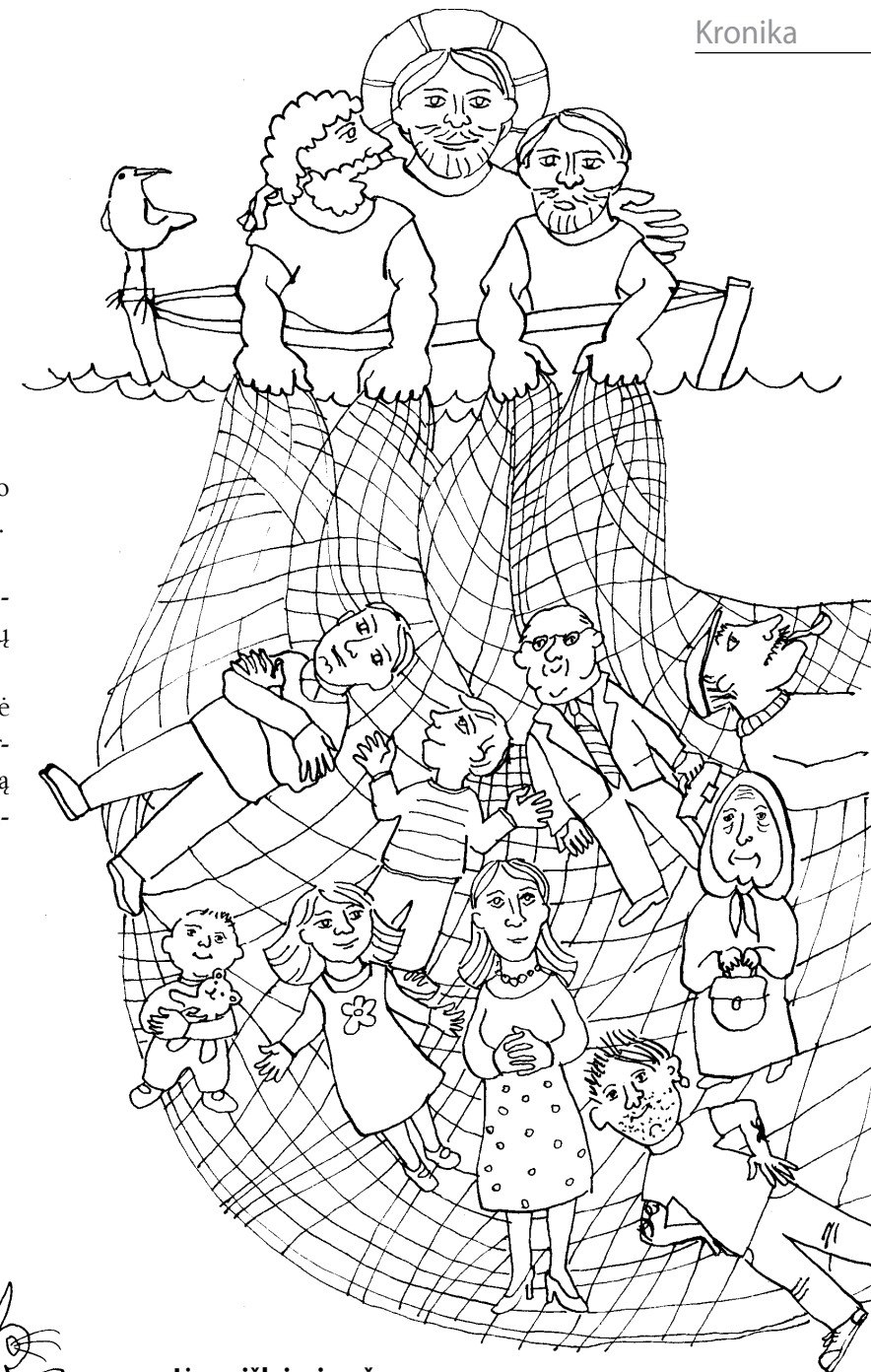
(II eilinis sekmadienis, sausio 15 d.)

- Kai žmonės susitikdavo Jėzų, likdavo sužavėti jo išminties ir gerumo. Taip nutiko ir pirmiesiems mokiniams – Jonui, Andriejui ir Petriui. Jie, ilgai nedvejoję, nusprendė sekti paskui Jėzų, – pasakoja mama.
- Gal Jėzus saldumynais pavaišino ar naujų žaidimų parodė, kad taip žmones patraukė? – klausia Benedikta.
- Jėzus pasakydavo tiesą apie žmonių gyvenimą, pastebėdavo vargo prispaustus, pagelbėdavo ir darydavo stebuklą, – sako tėtis.
- Jėzus ne tik sakė, bet ir savo darbais rodė, kad Dievui visi žmonės rūpi, – priitaria mama.

Ar žmonės panašūs į žuvis?

(III eilinis sekmadienis, sausio 22 d.)

- Man atrodo, Jėzus vasarą dirbo paplūdimyje. Turėjo žiūronus ir gelbėdavo skęstančius, – nutaria Dominykas.
- Nieko apie tai negirdėjau, – neigia Benedikta.
- Jis ir plaukti mokėjo, ir kitus norėjo išmokyti žmones gelbėti. Jėzus aiškiai sakė: „Aš padarysiu jus žmonių žvejais“, – skaito broliukas.
- Daug Jėzaus mokinių buvo žvejai. Jėzus kvietė galvoti ne tik apie žuvis, bet ir apie žmones, kurie kartais tarsi silkės jūroje blaškosi ir nežino, ko griebtis, ką pasirinkti. Jėzus visiems sumišusiems gali padėti, – paaiškina vaikų tėtis.

Jėzus išlaisvino žmogų

(IV eilinis sekmadienis, sausio 29 d.)

- Oho, koks Jėzus drąsus, – neatsistebi sesutė. – Nepabėgo, kai piktoji dvasia pradėjo šaukti.
- Jis turbūt treptelėjo koją ir dar pirštu pagrūmojo, kad piktoji dvasia neskriaustų žmogaus ir nešdintųsi lauk, – svarsto Dominykas.
- Blogį nugalėti, sutramdyti piktąją dvasią, kuri skriaudžia žmogų, gali tik tas, kuris yra labai geras ir linki daug laimės. Toks gali būti tik Dievas, nuolat svarstantis, kaip mums visiems padėti, – tvirtina tėtis.
- Todėl į Dievą tikintys žmonės ir namuose, ir mokykloje, ir darbe ar gatvėje stengiasi vieni kitiems pagelbėti, – antaria jam mama.

Štai čia gruodžio mėnesio kryžiažodžio teisingi atsakymai:

1. Kūčios; 2. Gabrielius; 3. Malda; 4. Jėzus; 5. Adventas; 6. Juozapas; 7. Kūdikis; 8. Gimtadienis; 9. Pasninkas; 10. Dovanos.

Mielieji, jau supratote, kad svarbiausias Kūčių vakarienės valgis yra KALĖDAITIS

Užrašė kun. Saulius BUŽAUSKAS, nupiešė Silvija KNEZEKYTĖ, nuspalvino

Visuotinės Bažnyčios pulsas

Visuomenė bus darnesnė, o pasaulis taikingesnis, jeigu...

✿ Kalėdų iškilėmis, o galiausiai gruodžio 31-osios vakarą Šv. Petro bazilikoje popiežiaus Benedikto XVI intonuotu *Te Deum* baigėsi Bažnyčiai nelengvi, bet vis dėlto šviesūs ir palaiminti 2011-ieji metai. Šventojo Tėvo vadovautos Padėkos pamaldos sujungė užsibaigiančius ir pradedamus metus – gruodžio 31-osios vakarą buvo švenčiami Švč. M. Marijos Dievo Gimdytojos iškilės pirmieji Mišparai, kai pati iškilė, švenčiama sausio 1-ąją, jau priklauso naujiems metams. Šią dieną, jau keturis su puse dešimtmečio, nuo Pauliaus VI laikų, Bažnyčia kasmet mini Pasaulinę taikos dieną. Ta proga paskelbtas popiežiaus Benedikto XVI ganytojiškas laiškas tema „Ugdyti jaunimą teisingumui ir taikai“, Vatikane buvo pristatytas gruodžio 16 d.

Dokumente popiežius primena tarsi savaime suprantamą, bet vis dėlto ne visada deramai įvertinamą ryšį tarp jaunosios kartos ugdymo kokybės ir socialinės darnos vietiniu mastu bei globalinės taikos, tarp to, kaip vaikystėje ir jaunystėje žmogus ugdomas, ir to, kaip jis gyvena, ką tiki ir kuo vadovaujasi brandžiam gyvenime. Popiežius dar kartą pabrėžia, jog tik prigimtinis moralinis įstatymas sugeba paaiškinti visus visuomenės sambūvio mechanizmus ir garantuoti jo darną. Kalbant apie taiką tikėjimo kontekste, svarbu atsiminti ir tai, kad taika yra ne tik socialinė ir mo-

ralinė vertybė, bet ir Dievo dovana, kad Kristaus Kryžiumi Dievas sutaikino pasaulį ir visą žmoniją pavertė viena savo tauta. Jei jaunimas įsisavins šiuos dalykus auklėjimo ir švietimo procese, visuomenės gyvenimas bus darnesnis, o pasaulis taikingesnis – taip sako popiežius ir ragina ypatingą dėmesį skirti pirmajam ir svarbiausiam ugdymo aplinkai – šeimai. Žinioje Taikos diena paminėtos ir praėjusiais metais vykusios protesto prieš netinkamą ekonominės krizės valdymą demonstracijos, kurių dalyvių dauguma buvo jaunimas. Popiežius nemini nei ispaniškųjų *Indignados*, nei amerikietiškiųjų *Occupy Wall Street*, nei kitų panašių praėjusių metų judėjimų, bet vis dėlto ragina pozityviai žiūrėti į šitą reiškinį, nes tai, pasak Benedikto XVI, ženklas, kad jaunimas tiki ateitimi ir nenori tik plaukti pasroviui.

✿ Gruodžio 12 d. popiežius Benediktas XVI Šv. Petro bazilikoje aukojo Mišias, kuriomis buvo dėkoma už keleto Lotynų Amerikos šalių nepriklausomo valstybingumo du šimtus metų. Minėjimą surengė kelių prieš 200 metų garsojo karvedžio Simono Bolivarо iš kolonijinio priklausymo Ispanijai išvaduotų valstybių ambasados prie Šventojo Sosto. Padėkos Mišias kartu su Šventuoju Tėvu koncelebravo Romos Kurijoje tarnaujantys vyskupai, kilę iš Lotynų

Amerikos, taip pat nemažai ganytojų ir iš pačių nepriklausomybės šimtmečius mininčių šalių. Šia proga Benediktas XVI patvirtino jau prieš kurį laiką sklidusias žinias, jog ketina pavasarį aplankyti dvi Lotynų Amerikos šalis – Kubą ir Meksiką.

Kaip paaiškino popiežiaus atstovas spaudai t. Federico Lombardi SJ, Kuboje popiežius dalyvaus pagrindinės šalies šventovės Caridad del Cobre Dievo Motinos 400 metų jubiliejaus minėjime. Be to, nuo seno žinomas Šventojo Tėvo troškimas padrąsinti nelengvomis sąlygomis gyvenančią vietinę katalikų bendruomenę. Į Meksiką nuspręsta keliauti dėl to, kad toje šalyje gyvena didžiausia ispaniškai kalbančių katalikų bendruomenė. Pavasarį numatytas vizitas Kuboje ir Meksikoje yra kol kas vienintelė patvirtinta popiežiaus apaštališkoji kelionė 2012-aisiais. Dar po metų galima tikėtis kelionės į Braziliją, kur Rio de Žaneire vyks Pasaulio jaunimo dienos. Tačiau, blaiviai žiūrint į galimybes (Šventajam Tėvui jau beveik 85 metai), planai taip toli į priekį (bent jau viešai) neskelbiami.

✿ Baigiant – keli žodžiai apie Šv. Petro aikštę šiemetinių Kalėdų proga papuošusią eglę. Gruodžio 5 d. atgabenta ir gruodžio 16 d. iškilmingai įžiebta eglė užaugo Ukrainos Užkarpatėje. 60 metų amžiaus, 30 metrų aukščio ir 5 tonas sveriantį medį Šventajam Tėvui padovanavo Ukrainos vyriausybė ir krikščioniškosios Bažnyčios. Žiburių įžiebimo proga į Romą buvo atvykusi kelių šimtų ukrainiečių delegacija, kurią sudarė trijų konfesijų tikintieji ir jų bendruomenių vadovai – graikų apeigų katalikų Didysis arkivyskupas Sviatoslavas Ševčukas, Lvovo lotynų apeigų katalikų arkivyskupas Mieczysławas Mokrzycki ir Ukrainos ortodoksų Bažnyčios arkivyskupas Aleksandras. Kalėdų eglę Šventajam Tėvui kasmet dovanuoja kuri nors miškinga Europos valstybė. Prieš keliolika metų jau būta svarstymų, ar Kalėdų eglės negalėtų padovanoti Lietuva. Gal verta vėl apie tai pasvarstyti?

Jonas MALINAUSKAS

Gailestingumo metų pabaiga, GERUMO pradžia

✿ Visą gruodį *Carito* kasmetinė akcija „Gerumas mus vienija“ ragino savo auka atsiliepti į šeimų vargą, į senų, vienišų, ligotų žmonių, vaikų, jaunimo apleistumą, o žvakutes šiai akcijai liejo asmenys, patys išgyvenantys skaudžių negandų. Šv. Jono bendruomenės globojamus vaikus siekta paremti jaunimo sumanyta „pyragų akcija“ Vilniuje. Viltimi ir žmogiškumu pasidalyta Lukiškių kalėjimo izoliatoriuje surengiant tarptautinio sakralinės muzikos ir labdaros projekto *Pax et bonum* jaudinantį poezijos skaitymo renginį. Daug kur labdaros valgyklų lankytojai tradiciškai Kūčių vakarienę valgė su ganytojais, galbūt patikėdami, jog Kalėdų šviesa gali nušviesti ir vargingiausias žmogaus gyvenimo ir širdies kerteles.

Sumanymų įvairovė pasižymėjo adventinio susikaupimo renginiai. Seserys vienuolės Vilniuje dalyvavo dvasinio atsinaujinimo dienoje su apaštališkuoju nuncijumi arkivyskupu Luigi Bonazzi. Kardinolo V. Sladkevičiaus bute-muziejuje Kaune pakviesta pasiklausyti pagrindinio laikais vestų eminencijos konferencijų. *Gyvenimo ir tikėjimo* instituto rekolekcijose Šiluvoje evangelinės Jėzaus gimimo istorijos išgyvenimą praturtino inscenizacijos elementai. Vilniaus Šv. Kazimiero bažnyčioje vyko krikščioniškos meditacijos užsiėmimai. Pavežžio jaunimas į Sutaikinimo vakarą Kristaus Karaliaus katedroje pasikvietė bičiulius iš Vilniaus Šv. Kryžiaus Atradimo bažnyčios. Ir daugybėje kitų bažnyčių vyko įvairūs sakralinės muzikos, susikaupimo bei geradarystės renginiai.

✿ *Ipusėjus adventui*, gruodžio 12 d. į plenarinį LVK posėdį Vilniuje susirinkę visi vyskupai apsilankė prezidentūroje ir susitiko su J. E. Lietuvos Respublikos Prezidente Dalia Grybauskaite, kuri padėkojo Katalikų Bažnyčiai už jos indėlį į šalies ir piliečių gyvenimą, už Bažnyčios bendradarbiavimą mažinant socialinę atskirtį, skatinant bendruomeniškumą, stiprinant visuomenės dvasinę būseną. Po-

kalbio metu aptarti ir švietimo, kultūros paveldo, socialiniai klausimai. 2013-ais rengiantis minėti Žemaičių Krikšto 600 m. Jubiliejų, Prezidentei buvo pristatyti planuojami pagrindiniai iškilmių renginiai. Ganytojai pasveikino šalies vadovę su artėjančiomis šv. Kalėdomis bei perdavė prezidentūros darbuotojams kalėdaičių artėjančiai Kūčių vakarienei.

Nors gal tai buvo ir mandagumo vizitas, tačiau tikrai gražus bei reikšmingas. Juolab kad tai pirmas tokio formato įvykis šios kadencijos metu, o tarp prezidentūros ir episkopato jau senokai nesijautė itin šiltų santykių. Tad šis susitikimas nuteikė ištis adventiškai viltinai. Deja, to visiškai neatspindėjo žiniasklaida, apie jį pranešusi netgi klaidingai – mat nei vyskupai, nei Prezidentė nė žodžiu neužsiminė apie jokių mokesčių bei žemių grąžinimus, o iš pranešimų bei reportažų galėjai susidaryti įspūdį, kad tik apie tai ir šnekėta. Žinoma, galima priekaištauti LVK sekretariatui dėl prastos komunikacijos, tačiau bent jau katalikų spaudai derėtų ir pačiai pasistengti tarnauti tiesiai iki galo.

✿ Tam vilčių teikia prasidedantys Palaimintojo Jurgio Matulaičio metai, kuriuos Bažnyčia Lietuvoje inauguravo jau gruodį – jų pradžia paskelbta Vilniaus arkikatedroje tą pačią gruodžio 8-ąją, kai neramiaisiais 1918 metais čia vyko vyskupo J. Matulaičio ingresas. Drauge su Lietuvos ganytojais bei nuncijumi iškilmių Mišias šventęs dabartinis Vilniaus arkivyskupas kardinolas A. J. Bačkis priminė šį kitados atvira širdimi ir taikos siekiu, degančia Bažnyčios meile ganytoją, į vyskupo sostą žengusį sudėtingu istorijos

laikotarpiu, kai jo ganomieji, „blaškomi karų, valdžios pasikeitimų ir kitų sunkumų, buvo suvargę ir pasimetę lyg avys be piemens“. „Gerumas įveikia blogio užtvaras, griaua sienas, ardo nesantaikos ir pykčio barikadas. Pyktis, priešiškus, kaltų ieškojimas nepadės mums išlipti iš krizių, nepagausins mūsų aruodų“, – sakė kardinolas, pakviesdamas 2012-ais įgyvendinti pal. J. Matulaičio šūkį: *Nugalėk blogį gerumu* kuriant „meilės ir gerumo, bendrystės ir solidarumo visuomenę“.

Kauno arkivyskupijos kunigų susirinkime gruodžio 14 d. arkiv. S. Tamkevičius iškėlė dar vieną, ne tik kunigams aktualią, Palaimintojo metų atveriamą galimybę – arkivyskupo Jurgio, didžio ganytojo, asmenybės šviesoje nukreipti žvilgsnį į save pačius, susimąstyti apie savo pačių krikščionišką tapatybę, nedylančią istorijos laike, jei tik randasi pasiryžusių ją nuolat gyvai atnaujinti savo gyvenime.

Būti žmonėmis pagal Dievo širdį – šiuo matulaitiškuoju paraginimu į rekolekcijas Marijampolėje gruodį kvietė Vargdienių seserys. Jos, kaip ir pal. J. Matulaičio kitados atkurti tėvai marijonai, pagal LVK patvirtintas Palaimintojo metų gaires dalyvaus plačiai skleisdami pal. Jurgio dvasingumą ir kasdiene malda lydėdami šių metų siekius.

✿ Lietuvos jaunimas po Kalėdų dešimtimi autobusų išvyko į Berlyną drauge su 30 tūkst. kitų jaunųjų Europos krikščių dalyvauti naujamečiame Taizė susitikime. Jam rengiantis įspūdinga pasitikėjimo piligrimystės stotelė vyko Kauno Šv. Jurgio Kankinio bažnyčioje. Joje užbaigiant Taizė pamaldų Šviesos liturgiją, Dievo artumos ir bendraamžių bendrystės besiliginčių jaunų žmonių rankose viltingai sužibo bemaž tūkstantis žvakelių.

Dalė GUDŽINSKIENĖ

2011-ieji – daugiau vilčių ir vienybės

Tomas VILUCKAS

Gailestingumo metai mūsų sielose

2011 metai Lietuvos Katalikų Bažnyčioje buvo pažymėti Dievo gailestingumo šventimu. Metų pradžioje Vilniaus arkivyskupas metropolitas kardinolas Audrys Juozas Bačkis paskelbė laišką ir jame tikinčiuosius ragino: „Patyrę Dievo gailestingumą, esame kviečiami juo dalytis su kitais savo šeimoje, bendruomenėje, visuomenėje. Turime aiškią pareigą paremti skurdžiau gyvenantį, padėti nelaimės ištiktam, ligoniui, apleistajam. Gailestingumas glūdi atlaidume, supratime ir viltyje, kurią skleidžiame, liudydami savo tikėjimą ir pasitikėjimą Dievu.“ Šiuos tikslus įgyvendinti turėjo padėti gausybė Gailestingumo metams skirtų renginių. Iš jų išsiskyrė Gailestingą Jėzaus paveikslą kopijos kelionė po šalies parapijas, lietuviškas salas užsienyje, įvairios bendruomenės, taip telkiant žmones maldai, apmąstymams ir budėjimui.

Gailestingumo metų kulminacija tapo balandžio 30 d. – gegužės 1 d. Vilniuje vykęs Nacionalinis Dievo Gailestingumo kongresas. Jo programa leido dalyvavusiems visapusiškai susipažinti su šio kulto teologiniais, sielovadiniais, istoriniais ir ikonografiniais aspektais. „Gailestingumas – tai patirtis, priimama iš besąlygiškos meilės“, – pranešime teigė kongreso svečias, Pasaulinio Dievo Gailestingumo kongreso generalinis sekretorius kun. Patrice'as Chocholskis. Akivaizdu, jog sunku apčiuopti šių metų regimus vaisius, tačiau būtent patirtis yra tai, ką asmeniškai išsinešė kiekvienas, dalyvavęs Gailestingumo metų renginiuose. Kokius ji subrandins vaisius, parodys tik laikas.

Krikščionys už šeimą ir gyvybę

Su šeima ir santuoka susiję klausimai ir toliau buvo krikščionių Lietuvoje dėmesio centre. Praėję metai tik paliudijo, kad šioje srityje jų laukia vis didesni iššūkiai. Džiugu, kad jų akivaizdoje šalies krikščionys skelbia vieningą poziciją. Simboliška – metai prasidėjo ir baigėsi ekumeninėmis, šeimos ir santuokos temai skirtomis

konferencijomis. Metų pradžioje Kaune vykusio tarptautinė konferencija „Krikščionys iššūkių šeimai akivaizdoje“ sulaukė garbingo svečio – Rusų Stačiatikių Bažnyčios Maskvos patriarchato Išorinių Bažnyčios ryšių skyriaus pirmininko metropolito Hilariono. Konferencijoje pasirašytame komunikate pabrėžiama, kad „šiandieninių iššūkių akivaizdoje krikščioniškos šeimos turi ir toliau būti visos Europos civilizacijos viltimi ir garantu. Tam būtinas visų konfesijų tikinčiųjų ir geros valios žmonių asmeninis indėlis ginant gyvybę nuo prasidėjimo akimirkos ir natūralios mirties; sergant, palaikant bei puoselėjant šeimai palankios kultūros tradicijas, santuokos neišardomumą, sutuoktinių ištikimybės būtinumą; sykiu pabrėžiant vaikų auklėjimo šeimoje bei tėvų neatimamos pirmutinės teisės į vaikų lytinį ugdymą svarbą; aktyvų dalyvavimą kuriant šeimai palankius įstatymus, besiremiančius šeimos prigimtinę savastimi ir skiepijant visuomenėje šeimos pašaukimo didybę ir grožį“.

Panašių minčių nuskambėjo ir metų pabaigoje vykusios ekumeninės konferencijos „Šeima – Bažnyčios ir valstybės pamatas“ komunikate „Santuokos ir šeimos ryšys – istorinis ir visuotinis“. Jame skirtingų teologinių perspektyvų ir tradicijų didžiausią šalies krikščionių Bažnyčių vadovai vienareikšmiškai pasisakė už santuokos institucijos išskirtinę vertę visuomenės gyvenime.

Tokios bendros pozicijos išsakymas yra svarbus po Konstitucinio Teismo (KT) sprendimo, kuris „demontravo“ šeimos apibrėžimą, pagal kurį šeima – vyro ir moters santuokos pagrindu sukurta, artimais giminytės ryšiais susijusi asmenų bendruomenė.

Tapo aišku, kad valstybinės šeimos politikos, stiprinančios šeimą kaip tėvą, motiną ir vaikus jungiantį vienetą, nebus. KT „buldozeriu“ pervaziavus Valstybinę šeimos politikos koncepciją, kurią savo parašais buvo parėmę per 30 tūkstančių šalies piliečių, faktiškai sužlugo bet kokie planai kurti tokią politiką Lietuvoje. Juk dingsta pats šeimos politikos subjektas ir ji darosi negalima, nes nebėra aišku, į ką ji turi būti nukreipta.

Po KT išvadų: „Konstitucinė šeimos samprata grindžiama šeimos narių tarpusavio atsakomybe, supratimu, emociniu prierašumu, pagalba ir panašiais ryšiais bei savanorišku apsisprendimu prisiimti tam tikras teises ir pareigas, t. y. santykių turiniu, o šių santykių išraiškos forma konstitucinei šeimos sampratai esminės reikšmės neturi“ atrodo, jog po šios sampratos stogu telpa bet kas. Pavyzdžiui, „neapsiplunksnavę“ aštuoniolikmečiai, kurie „sumetę skudurus“ oriai vadina save šeima... Taip pačiu aukščiausiu lygiu šalyje vyksta šeimos sampratos devaluacija, tam vieningai ir priešinosi Lietuvos krikščionys.

Tačiau vien santuokos nuvertinimu problemos, susijusios su šeimos gyvenimu, nesibaigė. Seime vėl audringai svarstyti du skirtingi, dirbtinų gyvybės pradėjimą reglamentuojantys įstatymų projektai. Tad gegužės mėnesį vėl sulaukėme bendro Katalikų, Stačiatikių ir Evangelikų liuteronų Bažnyčių Lietuvoje komunikato „Krikščioniškųjų vertybių išsaugojimas reglamentuojant dirbtinį apvaisinimą“, kuriuo priminta prigimtinė vaiko teisė žinoti savo biologinius tėvus ir krikščioniškosios etikos tiesa, kad nuo zigotos susidarymo savo egzistavimą pradeda unikalus asmuo. Įstatymo projekto svarstymas įstrigo Seime ir bus prasidedančių 2012-ųjų metų karštų diskusijų objektu.

Lieka džiaugtis, kad išbandymų akivaizdoje Lietuvos krikščionys telkiasi, nepaisydami doktrininių skirtumų, stengiasi rasti bendrus sąlyčio taškus kiekvienam žmogui svarbiais klausimais.

Nugalėti gerumu

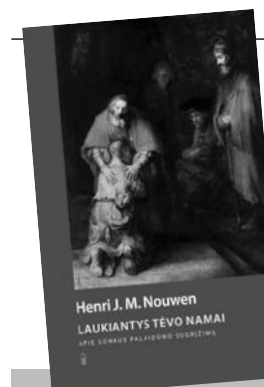
Bažnyčios gyvenimo įvykiai neapsiribojo tik šeimos klausimais. Džiugu, kad Lietuvoje vis labiau buvo jaučiamas Visuotinės Bažnyčios pulsas. Ir ne tik renginių, skirtų pal. Jono Pauliaus II beatifikacijai, gausa. Štai birželio 16–21 d. Lietuvos sostinėje Vilniuje vyko Europos Vyskupų Konferencijų generalinių sekretorių ir atstovų spaudai susirinkimas. Pagrindinė renginio tema – „Naujoji evangelizacija Europoje“. Tai pirmas kartas, kai šios organizacijos rėmuose vyko tokio pobūdžio susitikimas, skirtas diskusijoms ir svarstymams apie geresnę Katalikų Bažnyčios komunikavimą. Tokie susitikimai stiprina lūkesčius, kad ir šioje plotmėje tiek Visuotinėje, tiek vietinėje, mūsų Bažnyčioje, bus poslinkių pirmyn.

Žingsniu greitinant naujosios evangelizacijos tempus galėtume laikyti Kauno arkivyskupo metropolito Sigito Tamkevičiaus sprendimą, „siekiant bendro vietinės Bažnyčios gėrio“, savo diecezijoje įvesti nuolatinį diakonų tarnystę. Pati žodžio „diakonia“ reikšmė nurodo, jog diakonas yra pašauktas tarnauti. Čia atsiveria plačios perspektyvos, ne tik liturginė, bet ir karitatyvinė, sielovadinė, pastoracinė veikla, paremta šiuo statusu ir iš jo kylančiomis teisėmis, gali būti visokeriopai vaisinga. Lieka viltis, kad Kauno arkivyskupo pavyzdžiu paseks ir kiti ganytojai.

Postūmis Evangelijos sklidai turėtų būti ir 2012-aisiais Lietuvos vyskupų paskelbti Palaimintojo Jurgio Matulaičio metai. Šiemet sukanka 85 metai nuo arkivyskupo mirties ir 25-eri nuo jo pakėlimo į altoriaus garbę. Per Švč. M. Marijos Nekaltojo Prasidėjimo šventę Lietuvos vyskupai iškilmingu Eucharistijos šventimu Vilniaus arkikatedroje pradėjo Palaimintojo Jurgio metų minėjimą. Iškilmėje

Šventojo Sosto nuncijus arkivyskupas Luigi Bonazzi sakė: „Palaimintasis Jurgis Matulaitis mums byloja apie gerąjį Ganytoją, kuris atiduoda savo gyvybę už žmones, ir mes jaučiamės lydimi to Ganytojo, kuris atiduoda save. Palaimintasis Jurgis, kaip vyskupas, turėjo daug įvairių programų, ir visų jų vienijantis elementas buvo jo vyskupiškas šūkis: *Nugalėk blogi gerumu*. Jis mums primena, kad gėris gali kilti tik iš gėrio, kad gėris negali kilti iš blogio. Ir Bažnyčia gyvena tik tiek, kiek vykdo gėrį.“ Sunku būtų rasti žodžių, kurie tiksliau nusakytų Bažnyčios savastį ir užduotį šiame pasaulyje.

Henri J. M. Nouwen.

LAUKIANTYS TĖVO NAMAI. Apie sūnaus palaidūno sugrįžimą

Iš anglų kalbos vertė Jolanta Jonynaitė-Kairienė

Autorius tetorkšta vieno – kiekvienam padėti atrasti savo asmenines sąsajas tarp įžymiojo biblinio palyginimo ir savo pačių gyvenimo. Apmąstant Evangelijos pagal Luką ištrauką ir Rembranto paveikslą „Sūnaus palaidūno sugrįžimas“ jis perteikia asmeniškų išgyvenimų apie tai, kaip suprato esąs Dievo numylėtinius sūnus. Knyga ragina visus sūnaus palaidūno pasakojimą paversti pačia esmingiausia savo sielos istorija. Atskleidžia, ką ištis reiskia namų sąvoka ir sugrįžimas į juos. Tai kvietimas gyventi savo širdimi, ne kiek ne mažiau nei protu ir visiškai atsiduoti nenusipėjamam Viešpaties apvaizdos vadovavimui.

KATALIKŲ
PASAULIO
LEIDINIAI

Pylimo 27/14, Vilnius 01141, tel. +370 5 212 24 22, faks. +370 5 262 64 62, www.katalikuleidiniai.lt

Parašė ses. Ona VITKAUSKAITĖ MVS, nupiešė Silvija KNEZEKYTĖ

Palaimintasis

Dvasios milžinas, tikėjimo uola, išminties ir proto švyturys, gėrio įsikūnijimas... Kad ir ką sakytume apie šį titaną – Dievo dovanotą Lietuvai ir žmonijai palaimintą Jurgį Matulaitį, per daug nebūtų. Mums didelė garbė, kad būtent mūsų užgimė ši didinga asmenybė, keliama į altorių šlovę. Apmadu ir gaila, jog ne kiekvienas lietuvis daugiau žino apie tai, koks ypatingas žmogus buvo palaimintasis arkivyskupas Jurgis Matulaitis. Nemažai kas meldžia jo užtarimo pas Viešpatį, prašydami malonių, tačiau gana daug yra apie jį – tik girdėję. Šio kuklaus straipsnelio tikslas – prabėgomis peržvelgti neilgą palaimintojo gyvenimą, negvilidenant jo darbų išsamiau. Apie tai kituose žurnalo numeriuose rašys daugiau išmanantys ir žinantys. Čia tepasakosim apie jo gyvenimo tėkmę, ne visada malonią, o dažnai ir labai skausmingą kasdienybės prozą.

Vilniaus vyskupas Jurgis Matulaitis 1921 m.

Našlaitėlis

1871 m. balandžio 13 d. Lūginės kaime ant Šešupės kranto, šalia Marijampolės, ūkininkų Uršulės Matulytės ir Andriaus Matulaičių šeimoje gimė „netyčiukas“ aštuntas vaikas, po savaitės marijono vienuolio pakrikštytas Jurgiu Boleslovu. Sako, nejaunų tėvų vaikai esti silpni, bet gabūs ir protingi. Gal tai ir netiesa, bet kalbant apie šį vaikėlį būtent taip ir buvo. Anksti tapo našlaičiu. Vos ketvirtuosius metus eidamas neteko 55-erių tesulaukusio tėvo, o dešimties – ir mamos (pagimdė jį būdama 47-erių). Ūkis stiprus, žemė derlinga, bet ir burnų daug! Namus ėmėsi valdyti brolis Jonas. Šio būta tikro suvalkiečio negeraja šio žodžio prasme. Nagas! Spaudė pinigus, dideliu jautrumu nepasižymėjo. Mažasis broliukas ėjo į mokyklą dėvėdamas palaikius drabužėlius, amžinai sušalęs, šlubčiojantis. Niekas į tai nekreipė dėmesio, tik klasės draugo ir kaimyno Vincuko Šlekio mama šildydavo vaiką prieš krosnį, trindavo rankutes, kojeles, o šis vis sakydavo, jog viena koja „skruzdėlės bėgioja“. Kai brolis Jonas vedė, jo žmona Veronika ėmė rūpintis vaikiu, kiek pajėgė, tik kad pajėgė ne itin daug, nes šeimnininkas gi buvo vyras! Jurgis vasarą ganė žąsis, padėjo ūkyje, o miegodavo dar-

žinėje. Vyresni broliai siekė mokslų (vis dėlto Suvalkija!), tad ir vienuolikmetį Jurgelį atidavė į gimnaziją. Ligotas ir neaprupintas vaikelis mokėsi ne labai gerai. V klasėje koja visai pablogėjo, tad brolienė parodė tvirtą būdą ir, nepaisydama vyro, nuvežė paauglį pas gydytojus. Tokių ten ir gydytojų XIX amžiaus Lietuvos provincijoje būta. Aišku, kad nepadėjo.

Gyveno ir toliau menkai. Badauti nebadavo, bet vilkėjo skarmalus, vaikščiojo su ramentu. Mokslai nutrūko ir vaikinukas ūkyje faktiškai tapo bernu, dirbančiu juodus darbus, tačiau svajojančiu apie kunigystę.

Giminės ir Lenkija

Jurgiui sukako 18-ka, kai į Lūginę iš Lenkijos svečiuosna užsuko pusbrolis, Kelcų (Lenkija) gimnazijos mokytojas Jonas Matulevičius. Šis greit susigaudė, kas ir kaip. Protingas, gabus ir labai pasiligojęs vaikiną skursta brolio ūkyje negydomas ir nesimokydamas! Tai jau ne! Ir išsivežė Jurgį į Kelcus. Užtruko dvejus metus, kol apgydė, puikiai išmokė lotynų kalbos ir parengė dvidešimtmetį Jurgį stoti į Kelcų kunigų seminariją. Įstojo. Mokslai vyko slogioje atmosferoje. Caro žandarai kratė seminariją, klierikus. Galiausiai vienus suėmė, kitus išvaikė. Vienodo likimo sulaukė dėstytojai ir seminaristai – kalėjimo ar tremties į Sibirą. Jurgiui, jau pervadintam Matulevičiumi, pasisekė išvengti represijų, bet III kurse teko keltis į Varšuvos seminariją. Ten sublizgėjo neeiliniais gabumais ir, kaip dabar sakoma, dvasingumu. Tad 1895 m. išsiunčiamas tęsti mokslų į Peterburgo dvasinę akademiją. Materialiai jį rėmė pusbrolis Jonas Matulevičius iš Kelcų, motinos brolis Feliksas, klebonavęs netoli Varšuvos (ateityje Jurgis jį slaugys ir laidos), Kelcų vyskupas, o tikras brolis Jonas – ne. Net atostogauti tėvų namuose Jurgiui buvo nesmagu, tad važiavo pas kitą brolių, Vlādą. Mylėjo ir laukė tik geroji brolienė Veronika, Jono žmona.

Gimtoji sodyba Lūginės kaime Marijampolės parapijoje

Peterburgas

Dvasinėje akademijoje studijų būta itin aukšto lygio, bet Matulaitis ir čia buvo geriausias iš geriausių. Baigė akademiją aukso medaliu ir įvertintas *cum eximia laude, cum nota primus*, t. y. aukščiausiu pagyrimu.

Išventintas kunigu 1898 m. 28-erių Jurgis Matulaitis primicijas laikė irgi Peterburge.

Akademijoje Matulaitis išsiskyrė ne tik neeiliniais gabumais, pamaldumu, santūrumu, kuklumu, bet ir didele, taip reikalinga kunigui oratoriaus dovana. Kadangi puikiai mokėjo lotynų, tai kitos kalbos irgi sekėsi nesunkiai. Jų kun. Jurgis išmoko daug. Visko – gerumo, išminties, meilės Dievui ir žmonėms, gabumų – turėjo daug, stigo tik vieno – sveikatos.

Tai šen, tai ten

Išventintas kunigu, grįžo į savąją Kelcų vyskupiją. Jį paskyrė vikaru į menką parapiją, apgyvendino nešildomoje lūšnoje. Suprantama, liga atsinaujino. Dabar jau skaudėjo ne tik koją, bet ir ranką. Pasiskolino iš gerojo pusbrolio pinigų ir išvyko gydytis į Vokietiją. Vokiečių medikai,

Jurgis Matulaitis – jaunas klierikas

mėgstamas, žmones prie savęs traukte traukia. Su jais žaibiškai susidraugauja. Kun. Jurgio iškalba žavi ir pakeri, jį jau seniai vadina Ciceronu.

Štai dar viena „detalė“. Fribūre 1902 m. Jurgis Matulaitis apgina disertaciją, įvertintą *praeclarissime*. Tai pats aukščiausias ir labai retas įvertinimas.

Paskui vėl Kelcai. Šį kartą profesoriaus pareigos seminarijoje. Čia jis mylimiausias klierikų dėstytojas, į jo paskaitas veržte veržiamasi. Deja, deja, gyvenimas ne rožėmis klotas. 1904 m. Jurgis Matulaitis vėl atgula. Pinigų kaip paprastai neturi (juk reikia kitiems padėti!), tad jį nugabena į Varšuvos vargšų ligoninę, kur, savaime suprantama, ne išgydo, o visai nugydo.

Pagalbą Dievas siunčia per vienuolyno vyresniąją, grafitę Ceciliją Pliater-Zyberkaitę (taip, taip, iš tų pačių Pliaterių!). Jos dvare Matulaitis rūpestingai ir tinkamai(!) gydomas, slaugomas, pamažu sveiksta. Toji pati sesuo Cecilija pakviečia kun. Jurgį dėstyti tikybos savo įkurtoje Varšuvos mergaičių gimnazijoje. Kapeliono pareigomis jis neapsiriboja. Ima skaityti paskaitas darbininkams. Įkuria Krikščionių darbininkų sąjungą, ji sparčiai išauga iki 50 tūkst. narių, kurie klauso pranešimų apie socialinius dalykus. Kaip visada, atsiranda tokių, kuriems ši veikla nepatinka. Kun. Jurgį Matulaitį nuolat skundžia kurijai. Ne naujiena, jog net būdamas švenčiausias ir geriausias, visiems neįtiksi...

1907 m. kun. Jurgis Matulaitis pakviečiamas dėstyti sociologijos į Peterburgo dvasinę akademiją. Kaip paprastai, tuo neapsiriboja. Skaito paskaitas įvairių tautybių žmonėms bažnyčiose, bet lietuviybės bylos nepamiršta. Su savo paskaitomis atvyksta ir į Kauną.

Keldamasis iš vienos vietos į kitą, marijono kunigo pakrikštytas Jurgis Matulaitis vis brandina mintis apie beveik jau išmirusią Švenčiausiosios Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo vienuoliją – marijonus. Taigi, 1908 m. su savo geriausiu draugu ir bendraminčiu kun. prof. Pranciškumi Būčiu atvyksta į Marijampolę pas visai senučiuką „baltųjų tėvelių“ vienuolijos generolą Vincen-tą Senkų. Jiedu nori stoti į marijonus!

o lietuvis kunigėlis teuždirba 75, už butą ir maistą moka 50! Iš kur tuos tūkstančius imsi... Lupikas nieko nesakydamas išoperavo, laikė ligoninėje dvi savaites ir metus gydė. Tada ir sako: „Ar 200 frankų tau nebus per brangu?“ Va taip. Su tais daktarais brangininkais visai būna...

Sveikata pagerėjo ir kun. Jurgis griebėsi studijų. Apologetika, dogmatika ir sociologija. Pastaroji traukė daugiausia.

Kaip ir visą gyvenimą, neapleidžia lietuviybės reikalų, dalyvauja lietuvių draugijos veikloje. Jis visų

Marijonas

Štai taip ir nutiko. Nežinomi Dievo keliai! Senučiukas generolas be „armijos“ ir du marijonai be noviciato (tiesa, kun. prof. P. Būčiui vėliau noviciatą atlikti teks)!

Kun. Vincentas Senkus – paskutinis neatnaujintos Marijonų vienuolijos generolas

išsisuka. Mat jam labiau rūpi įkurdinti marijonus JAV (taip ir padaro Čikagoje), stiprinti noviciatus ir vienuoliją. Tačiau aktyviai veda rekolekcijas kunigams Kaune, Marijampolėje, tvarko reikalus Lenkijoje, randa laiko lankyti gimtinę.

Karas

Sugriaudėjus karui, kun. Jurgis bandė pasiekti Fribūrą, tačiau įstrigo Varšuvoje dėl rusų daromų kliūčių. Jei Lenkija, tai Lenkija, – ką padarysi. Ir nedelsdamas įkuria marijonų namus Bielianuose, 7 km nuo Varšuvos. Atstato griuvėsius, įsteigia noviciatą, našlaityną, amatų ir paprastą mokyklą. Fundatorės kunigaikštienės Radvilienės ir kitų padedamas Varšuvos centre įkuria lietuvių bažnyčią, berniukų našlaityną. Tokie didesni jo darbai karo metais. O kur dar aibė „smulkių“ kasdienių?

Pokaris

Kanonadoms nurimus, kun. Jurgis atvažiuoja į Marijampolę. Darbų tiek, kad marijonai vos spėja suktis. Jau nuo 1911 m. marijonų generolas Jurgis Matulaitis kviečiamas rektorauti į Seinų kunigų seminariją. Aišku, atsisako. Juk tiek darbo vienuolijoje! Ilgai nedelsdamas įsteigia Marijos Nekaltojo Prasidėjimo vargdienių seserų vienuoliją, sutvarko jos „popierius“. Bet jau sklinda kalbos, kad jis būtų puikus vyskupas. Marijonų generolas maldaute maldauja kitų kunigų, kad jį užtartų, išgelbėtų, nes nenori ir negali būti vyskupas. Ar daug esama to-

Čia dar ir akademija – kun. Jurgį paskiria jos kapelionu. Eidamas šias pareigas, „pakeliui“ sutvarko daug biurokratinių vienuolijos reikalų, gauna Pijaus X audienciją bei pritarimą ir 1909 m. duoda marijono įžadus. Parengia naujus vienuolijos įstatus, rūpinasi surasti naujokų. Greta to, dar dėsto ir dogmatiką. Vis važinėja tai šen, tai ten. Įkuria noviciatą Fribūre, paskui patraukia į JAV. Jam siūlo diplomatinę karjerą Vatikane, bet Matulaitis mandagiai

kių, kurie nenorėtų būti vyskupais?! Bet konfratų „agitacija“ paveikė priešingai ir teko eiti į vyskupus. 1918 m. gruodžio 1 d. Kaune Jurgis Matulaitis konsekruojamas Vilniaus vyskupu.

Vilniaus košmarai

1918 m. gruodžio 8 d. Vilniaus katedroje vyksta įngresas. Šiame mieste tikras pragaras – komunistų, lenkų siautėjimai, išpuolių prieš žydus kurstymai, užguiti gudai, maisto stoka, netvarka, Vinco Mickevičiaus-Kapsuko gaujos, miestą pavertusios banditų irštva. Komunistai bando net vyskupijoje apgyvendinti savo viešmerges, bet šioms čia nepatinka...

1919 m. balandžio mėnesį Vilnių ištinka dar viena prakeiktis – Pilsudskio okupacija. Ir prasideda... Lenkai doroja ir žudo lietuvių, šie irgi nelieta skolingi, savo galvas slepia žmonėmis, nelieta gudai, žydai. Tautinė neapykanta pasiekia apogėjų, okupacijos dar labiau padidinta netvarka darosi tokia, kad daugelis vilniečių bijo net koją iš namų iškelti. Itin agresyviai politikuojantys lenkai kunigai kursto žmones prieš vyskupą. Jis perspėjamas apie galimą pasikėsimą, įsibrovimą į kuriją ir t. t.

O vyskupas? Jis dirba savo darbą ir vienodai myli kiekvieną – lietuvių, lenkų, gudų, žydų, vokiečių, uolų katalikų ir laisvamanių. Sako įtaigius, taikius, žmonėms į širdį smingančius pamokslus visomis vilniečių kalbomis. Ne veltui juk vadinamas Ciceronu! Tai jo pagalbos šaukiasi rabinai, dėkingumo ašaromis verkia gudai. Jis gyvena ir veikia pagal savo šūkį: „*Vince malum in bono*“ (liet. *Nugalėk blogą geru*).

Kojos ir rankos įtvapai, nešioti dėl kaulų džiovos

Čia dar žmogiškos jėgos ribotos ir vyskupas Matulaitis nuolankiai, bet primygtinai prašo kadais savo bičiulį, dabar popiežių Pijų XI atleisti jį iš Vilniaus vyskupo pareigų.

Titulinis Adulijos vyskupas

Šventasis Tėvas išmintingai patenkina Vilniaus vyskupo prašymą. Jis skiriamas titulinio Adulijos vyskupu ir Lietuvos apaštališkuoju vizitatoriumi. Taigi, diplomatu ir savotišku būdu administratoriumi. Nuo šiol jis ir arkivyskupas. Per trumpą laiką arkivyskupas Jurgis Matulaitis

Bielianuose, apie 1917 m.

Jurgio gelbėtojai: pusbrolis Jonas Matulevičius ir grafitė Cecilija Pliater-Zyberkaitė

supratę, jog neįstengs ligos teisingai diagnozuoti, pasiūlė važiuoti į Austriją. Rusų valdžia (ko daugiau tikėtis!) leidimo išvykti gydytis 4 mėnesiams nedavė. Teko važiuoti į Šveicariją, Fribūrą, gydytis, o prie daikto – ir studijuoti. Čia rado ir lietuvių, tik jie turėjo bent kiek pinigų, o jis buvo plikas kaip tilvikas. Įsidarbino vikaru. Labai sunku dirbti ir mokytis vienu metu, kai esi visai besveikatis. Vargo, kol liga surakino taip, kad nė krust. Kitų patartas kreipėsi konsultacijos į garsų gydytoją brangininką. Šis lupikas pirmiausia teisingai diagnozavo kaulų tuberkuliozę (visai ne reumatą, kaip kiti), o paskui pasiūlė operuotis. Kurgi ne, taigi lupiko operacija kainuoja 2–3 tūkst. frankų,

atliko stebėtinai daug grandiozinių darbų: 1926 m. balandžio 4 d. (per šv. Velykas) įsteigta Lietuvos bažnytinė provincija, Kauno metropolinė arkivyskupija, Telšių, Panevėžio, Vilkaviškio, Kaišiadorių vyskupijos, Klaipėdos prelatūra, paskirti vyskapai, pasirašytas konkordatas tarp Vatikano ir Lietuvos(!), o kur dar smulkesnių darbų darbėlių tuntai!

Šios kelionės pabaiga

Lietuvoje neramu, lyg būtų maža Vilniaus okupacijos. Keičiasi prezidentai: agronomas Stulginskis, po jo gydytojas Grinius, o paskui teisininkas Smetona. Kaune komendanto valanda. Ir nutik šitaip: Jurgį Matulaitį suriečia apendicitas. Naktį uždraudžiama gydytojui automobiliu vykti pas ligonį, nes... komendanto valanda. Po ilgų derybų leidžiama ateiti pėsčiomis. Visa tai ilgokai užtrunka. Kai pagaliau sugaišintas kariškių gydytojas ateina, paaiškėja, kad reikia skubiai operuoti. Vežti vėl neleidžia. Šiaip ne taip išprašoma, kad leistų nešė nuvežti. Ir vėl prarandama brangaus laiko. Antibiotikų dar nėra, tad ir kvalifikuotai atlikta operacija nebepagelbsti. 1927 m. sausio 27 d. 3 val. 45 min. arkivyskupas Jurgis Boleslovas Matulaitis-Matulevičius iškeliauja pas Viešpatį. Jam ėjo 56-ti metai.

Kapas Marijampolėje, 1934 m.

Po mirties

Laidotuvės buvo milžiniškos. Karstą ant rankų nešė iki Kauno arkikatedros bazilikos. Didžiules lydinčiųjų minias sudarė įvairių tautų ir tikėjamų žmonės. Pompastiškos kalbos, Č. Sasnausko „Requiem“, operos choras, karstas bazilikos kriptoje.

Po 7 metų lygiai taip iškilmingai jis bus perkeltas į Marijampolę, kur atguls amžinojo poilsio Šv. Mykolo bažnyčios koplyčioje, o pati bažnyčia metams bėgant taps bazilika ir piligrimų, atvykstančių pasimelsti prie palaimintojo arkivyskupo kapo, traukos centru.

Palaidojus šį didį vyrą pasipylė ir ilgai tęsėsi liaupsės. Dabar praregėjo visi: jo nemėgusieji, skundusieji, visokie nacionalistai ir t. t. O ką kalbėti apie tuos, kurie sugebėjo

deramai įvertinti Jurgio Matulaičio asmenį, gyvenimą ir darbus! Mane sujaudino jidiš kalba leidžiamų laikraščių straipsniai, kuriuose žydai su didele pagarba ir meile kalbėjo apie lietuvių arkivyskupą.

1953 m. pradėta arkivyskupo Jurgio Matulaičio-Matulevičiaus beatifikacijos byla. 1987 m. popiežius Jonas Paulius II Dievo tarną Jurgį paskelbė palaimintuoju.

Koks tai žmogus, kunigas ir vyskupas?

Gyvenimo kelią prabėgomis peržvelgėme. Našlaičio dalia, sunki vaikystė, dar sunkesnė, tais laikais nepagydoma liga. Nedaug kas žino, kad Jurgis Matulaitis turėjo dėvėti geležinę pėdos „kojinę“, nes kitaip koja nelaikė. Taip pat ir vieną ranką prilaikė metalinis įtvaras. Skausmus kentėjo nuo vaikystės. Maža to, caro valdžios persekiojimų akivaizdoje ir tautinės neapykantos katilė nuolat buvo nesaugus.

Tai būta žmogaus, kuriam nė motais šlovė, postai, titulai, turtai. Tarnavo Dievui ir žmonėms, būdamas ypač aktyvus ir darbštus. Eruditas, intelektualas, oratorius, moralės ramstis, poliglotas ir tikras inteligentas, t. y. toks, kokiu gimstama, o ne išmokstama būti.

Mylėjo Dievą ir žmones, įrodydamas tai savo darbais. Našlaitynai, mokyklos, vienuolijos, noviciatai ir nuolatiniai kontaktai su žmonėmis, kurie, vieną sykį jo pasiklausę, tapdavo jau mažumėlę kitokie. Jo iškalba ir retorika buvo Dievo duoti skelbti Kristaus mokslą, sujaudinant žmonių širdis ir skatinant pamąstyti.

Pagrindinė Jurgio Matulaičio gyvenimo taisyklė buvo gerumu nugalėti blogį. Antra – visi jam buvo lygūs, prezidentas ir elgeta. Trečia – visos tautos lygiavertės ir turi gyventi taikoje bei santarvėje. Ketvirta – kunigui nevalia kištis į politiką, jo vieta bei misija yra skelbti Kristaus mokslą bažnyčioje, už jos ribų ir savo gyvenimo pavyzdžiu. Penkta – mylėti Dievo atvaizdą žmonėse, globoti silpnuosius, rūpintis švietimu. Toliau eina šešta, septinta, aštunta ir t. t. Visos jos atspindi Evangeliją.

Charizmatiška asmenybė, kalbanti širdį persmelkiančiais žodžiais apie tai, kas kiekvienam svarbiausia, malonaus, žemo balso ir ne vien išore gražus žmogus. Dar gražesnis ir tyresnis savo vidumi. Ir visa tai turint didžiulį intelektą, milžinišką žavesį, spinduliuojančią artimo meilę. Nenuostabu, kad sušildė tiek drungnų ir nusivylusių širdžių, pakėlė daugybę akių į dangų ir užtaria mus pas Viešpatį, jei tik to prašome – dabar ir visada.

Melskimės palaimintajam Jurgiui, nes tikrai išklausys.

Dėkojame, Viešpatie,
už palaimintąjį Jurgį, o mūsų dėkingumas Tave
tepasiekia.

Vanda IBLANSKA

Kūriniai, kreipiantys mintis ir širdį

Nedaug turime palaimintojo Jurgio Matulaičio meniškų atvaizdų, kurie kreiptų mūsų mintis jo asmenybės ir darbų apmąstymų link, skatintų prašyti palaimintojo arkivyskupo globos ir užtarimo.

Vienas pirmųjų mėginimų dailės priemonėmis įamžinti arkivyskupo bruožus – skulptoriaus Juozo Zikaro (1881–1944) sukurtas Matulaičio portretinis bareljefas antkapinei epitafijai Marijampolės Šv. arkangelo Mykolo bažnyčios Švč. Jėzaus Širdies koplyčioje (dabar – Pal. Jurgio Matulaičio koplyčia). Į šią šventovę palaimintojo palaikai iš Kauno katedros buvo perkelti 1934 m. Kuklų priesieninį granito antkapį papuošė ne tik bronzinis J. Zikaro bareljefas su įtaigiu paradiniu pusiaufigūriniu arkivyskupo portretu, bet ir Petro Rimšos (1881–1961) atminimo medalis, skirto Lietuvos bažnytinės provincijos įkūrimui, averso ir reverso modeliai, išlieti iš bronzos ir sukomponuoti abipus epitafijos. Taip prasmingai priminta apie vieną iš didžiųjų arkivyskupo darbų – jo indėlį kuriant Lietuvos bažnytinę provinciją 1926-aisiais bei po metų pasirašant Lietuvos ir Šv. Sosto sutartį – konkordatą. 1987 m. arkivyskupą Jurgį paskelbus palaimintuoju, jo palaikai perkelti į skulptoriaus Vlodo Vildžiūno sukurtą sarkofagą, įtaisyta naujai pertvarkytame buvusiam Švč. Jėzaus Širdies (dabar Palaimintojo arkivyskupo Jurgio Matulaičio) altoriuje. Altoriuje įkomponuotas Vytauto Ciplijausko (g. 1927) nutapytas visafigūris reprezentacinis arkivyskupo portretas. Jo kompozicija šiek tiek primena V. Ciplijausko mokytojo Stasio Ušinsko vitražą iš Krekenavos bažnyčios (fragmentas ant „Artumos“ viršelio).

Stasys Ušinskas (1905–1974) užsakymą suprojektuoti vitražus naujai statomai Berčiūnų bažnyčiai gavo apie 1938 m. Ši netoli Panevėžio esančios ir gražiomis apylinkėmis pagarsėjusios vietovės šventovė buvo kuriama, kreipiantis ne tik į religinius, bet ir į tautinius tikinčiųjų jausmus. Švč. Jėzaus Širdžiai dedikuotą bažnyčią turėjo papuošti ne tik tituliniai meno kūriniai, bet ir spal-

voto stiklo kompozicijos, vaizduojančios Švč. M. Mariją, Lietuvos dangiškąjį globėją šv. Kazimierą bei altorių garbės nusipelnčius vyskopus Merkelį Giedraitį ir Jurgį Matulaitį. Bažnyčios languose norėta taip pat įkomponuoti ir Lietuvos valdovų – karaliaus Mindaugo ir kunigaikščio Vytauto atvaizdus. Deja, Berčiūnų bažnyčia liko nebaigta, pokario metais jos mūrai apskritai buvo nušluoti nuo žemės paviršiaus. Dalis ciklo vitražų sumontuoti Krekenavos bažnyčioje, dalis pateko į Nacionalinį M. K. Čiurlionio dailės muziejų. 1997 m. baigus statyti naująją Berčiūnų bažnyčią, ten perkelta apsidei skirta centrinė kompozicija „Švč. Jėzaus Širdis“, o vyskupų atvaizdai liko Krekenavoje. S. Ušinsko sukurtuose Jurgio Matulaičio ir Merkelio Giedraičio vitražuose just modernaus dailininko ranka, sykiu aiškiai matyti pastangos naujai pritaikyti klasikinio Viduramžių epochos plonastiklio vitražo kompozicinius principus. Dailininkas nesiekė perteikti portretinio panašumo, suprasdamas, kad iš toli į vitražinį langą žvelgiančiam žiūrovui svarbiausia bus atskirti, kad mato vyskupo atvaizdą. Jį žavės ir jo dvasią kels per spalvotus vitražo stiklus plūstanti šviesa, o pavaizduotojo asmens nuopelnams apmąstyti visų pirma pasitarnaus aiškiai, stambiomis raidėmis užrašytas jo vardas.

Po S. Ušinsko darbo iki pat 1987-ųjų pal. Matulaičio asmenybė neįkvėpė nė vieno mūsų dailininko. Tapybos meistrus prisiminti arkivyskupą paskatino tik beatifikacija. Oficialų Bažnyčios užsakymą atlikęs V. Ciplijauskas dirbo turėdamas pasaulietinės valdžios pritarimą, o jaunąsias tapytojas Vaidotas Žukas (g. 1956)

Dr. Giedrė JANKEVIČIŪTĖ

tapė pal. Jurgį Matulaitį paskatintas kunigo ir mecenato, dailės mylėtojo Alberto Talačkos (1921–1999). Šis beveik natūralaus dydžio pal. Jurgio portretas taip pat vaizduoja vyskupą su mitra, tačiau jis, apgaubtas šiltos rausvos vakarinės šviesos, tarsi žengia mūsų link globiančiu mostu išskėtęs rankas. Vilniečio menininko kūrinys pateko į jo iniciatoriaus kun. A. Talačkos rinkinį ir yra saugomas Anykščiuose.

1993 m. kiek paskubomis Vilniaus katedroje buvo atidengtas kontroversiškai vertinamo menininko Konstantino Bogdano (1926–2011) sukurtas

V. Ciplijausko ir V. Žuko nutapyti portretai

Jurgio Matulaičio biustas. Atšventintoje katedroje norėta kuo greičiau palikti formalų pagarbos ženklą čia dirbusiam arkivyskupui. Deja, pal. Jurgio skulptūrinių biustą sunku pavadinti maldingumą skatinančiu dailės kūriniu. Katedra tebelaukia nuoširdesnio ir meniškesnio jo atvaizdo, geriau atskleidžiančio šią turtingą asmenybę. Išskyrus Salvinijos Giedrimienės liturginę vėliavą Vilniaus Pal. Jurgio Matulaičio bažnyčioje, raiškių atvaizdų ypač trūksta visose jam dedikuotose šventovėse. Norėtusi viltis, kad Lietuvos vyskupų bei „Artumos“ pastangos supažindinti su pal. Jurgio Matulaičio gyvenimu, jo darbais ir siekais įkvėps ir dailės kūrėjus.

Teprasideda matulaitiada!

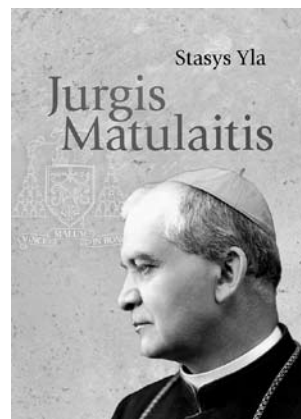
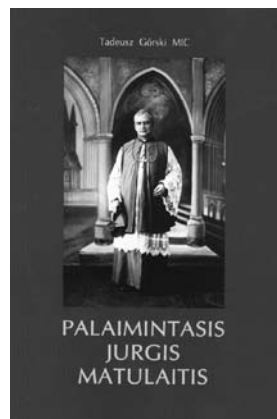
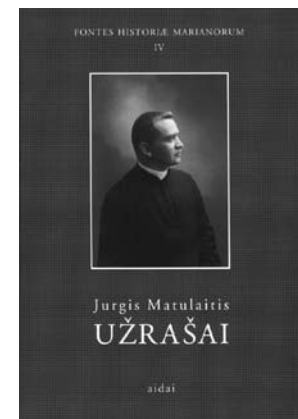

Ses. Ona VITKAUSKAITĖ MVS

Šiuos vyskupų paskelbtus liturginius metus Lietuvos Bažnyčioje galime, pasitelkdami kun. V. Aliulio MIC naujažodį, pavadinti tikra matulaitiada. Taigi, neprošal būtų šį tą paskaityti.

Tiems, kurie kiekvieną Bažnyčios raginimą priima be diskusijų ir yra linkę eiti tiesiai prie reikalo, siūlau 2011 m. tėvų marijonų išleistą nedidelę maldaknygę „Maldos su palaimintuoju Jurgiu Matulaičiu“. Joje rasite noveną, kuria galima naudotis meldžiant reikiamų malonių per pal. Jurgio Matulaičio užtarimą, bei jam skirtą litaniją. Kartais mūsų nuodėmingumas, taupus atsidavimas Dievui neleidžia mūsų maldoms pasiekti dosnumo, paguodos ir meilės Sosto – tam reikia šventųjų užtarimo. Tačiau vertingiausi, mano galva, čia yra Kryžiaus kelio apmąstymai, paimti iš paties pal. Jurgio maldų ir Kristaus kančios meditacijų, susietų su jo paties asmenine, iš meilės Dievui ir žmonėms prisiimta kančia.

Visiems, norintiems praturtinti savo protus ir sielas, siūlyčiau atsiversiti Jurgio Matulaičio „Užrašus“ (1998, red. dr. P. Subačius). Tai 1910–1925 m.

apimantis palaimintojo dvasinis dienoraštis, rašytas savo dvasinei pažangai skatinti – kad bet kada galėtų grįžti ir apmąstyti savo išgyvenimus, pasverti juos iš Viešpaties perspektyvos ir taip iš naujo nusistatyti gyvenimo kryptį – Dievop, o užėjus tamsai pasiguosti ten jam žintais Dievo prisilietimų momentais. Šis leidinys vertingas ne tik dvasi-

dar ryškių ir branginamų jo pėdsakų pokario Lenkijos vienuolynuose. Tarp tuo metu Europoje išblaškytų lietuvių miltėnė autorius susitiko su palaimintojo įkurtomis Vargdienių seserimis, istoriku dr. Antanu Kučiu, pažinojusi palaimintąjį ir jau tada meldusį jo užtarimo, vėliau iševijoję išleidusi puikią monografiją (1979). Taip atsirado nuotraukomis

ilustruota paprasta ir informatyvi biografija. T. Górsio veikalas S. Ylos knygą lenkia savo šaltinių autentiškumu, gausa ir nešališkumu. Knyga praturtinta 84 iliustracijomis. Šis kruopštus marijonas daugelį metų triūsė prie savo veikalo: ištyrė daugybę įvairiose šalyse esančių archyvų bei rankraščių, kol gimė knyga, recenzentų vertinama kaip itin aukšto lygio monografija.

Mėgstantys populiariai rašomas knygas gali atsiversti Gintarės Adomaitytės „Kelio dulkės, baltos rožės“ ir eiliuotus Teresės Staneikaitės-Mačiulienės palaimintojo gyvenimo fragmentus „Bažnyčios perlas“.

Yra ką veikti? Taip – ne tik skaitytojams, bet ir tiems, kurie turėtų spausdinti naujas knygas – palaimintojo arba apie palaimintąjį! Pal. J. Matulaitis – puikus sociologas, pirmasis Lietuvoje surengęs socialinius kursus. Tad kurgi jo raštai šia svarbia tema? Būtų tikras lobis, jeigu kas nors imtųsi surinkti ir išleisti gausią palaimintojo korespondenciją lietuvių, lenkų ir lotynų kalbomis. Spėju, kad bet kuris iš mūsų džiugiai imtų knygelę su įvairiais nutikimais, konkrečiais pal. Jurgio poelgiais, kurie atskleistų visai žemišką ir žmogišką, ir paprastą, o kartu šventą žmogų. Mes ilgamės liudijimų apie patirtas malones – pasakojimų apie Jurgį Matulaitį, veikiantį čia ir dabar... O dar vaikai – ar jie neturėtų susipažinti su šiuo žmogumi, kuriam niekas nesutrukdė tapti geru ir Dideliu...

Taigi – nežiūrint trūkstamų leidinių šia tema, literatūros yra visokiems lietuvių skaitytojų tipams, tik kad tų skaitytojų būtų! Rodos, bulvarinė spauda laimi daug skaitytojų pateikdama varganų asmenybių istorijas, kurias vėliau pamiršti... Nenuvertinkime savęs ir atsiverskime *verto prisiminti* asmens istoriją. Teprasideda matulaitiada – susipažinimas su Kristaus žmogumi – pal. Jurgiu Matulaičiu.

Tikėti ir pasitikėti Bažnyčia

Pal. J. Matulaičio požiūris į Bažnyčios slėpinį nėra kuonors ypatingas teologinio Bažnyčios apibūdinimo prasme. Jo išskirtinumas glūdi besiremiančio tikėjimu asmeninio santykio su Bažnyčios tikrove gelmėje. Pal. Jurgis – žmogus, kuris be išlygų tiki Bažnyčia ir iš šio tikėjimo semiasi jėgos mylėti ją tokią, kokia ji yra, ir jai pasiaukojamai tarnauti. Jam Bažnyčia visų pirma yra Jėzaus Kristaus troškimo ir veikimo vaisius. Viskas paprasta: *Ko Kristus troško? – Įvykdyti Dievo karalių čia ant žemės, t. y. Šventą mūsų Bažnyčią* (Užrašai, 1910 10 14).

Todėl ir jis, ištikimas Kristaus sekėjas, visada ir visur stengėsis Kristaus dvasia persiimti, privalėjo trokšti to paties, savo Viešpaties kūrinio tikėti ir pasitikėti be išlygų: *Viešpatie! Tikiu į visa tai, ką esi apreiškęs, ko Šv. Katalikų Bažnyčia moko, tikiu į visa tai, kas yra Šv. Rašto ir Šv. Tėvų padavimuose. Viešpatie, Tu matai mano širdį ir žinai, kad nuo to laiko, kai esu kunigu, niekad nenorėjau nei mažiausiame daiktyje prasilenkti su Tavo apreikstąja tiesa, su Tavo šv. Bažnyčios mokslu. Tavo malonės stiprinamas, rodos, esu pasiryžęs už kiekvieną apreikštą tiesą savo galvą paguldėti* (Užrašai, 1914 02 23).

Myliėti Bažnyčią

Pal. Jurgis pelnytai yra pavadintas žmogumi, įsimylėjusiu Bažnyčią. Šios meilės gelmę patvirtina iki didvyriškumo ištikima kasdienė tarnystė Bažnyčiai per visą gyvenimą. Ji ne kartą prasiveržia ir jo raštuose: *Šv. Katalikų Bažnyčia, tikroji Kristaus karalių ant žemės, karščiausiai mano numylėtoji! Jei tave užmirščiau, tegul būna užmiršta mano dešinioji, tegul mano liežuvis pridžiūsta prie gomurio, jei aš tavęs neatsiminčiau, jei aš tavęs nelaikyčiau, mano mieliausioji Motina, už visų didžiausių savo linksmybę! <...> Tasai šauksmas tebūnie nuolatiniu mano širdies šauksmu* (Užrašai, 1910 10 27).

Aišku, kalbama ne tik apie jausmą. Tikroji meilė aukojasi, tarnauja. Būtent tokią pal. Jurgio meilę Bažnyčiai

Žmogus, įsimylėjęs Bažnyčią

„Kiekvienas iš mūsų turi iš liuso noro, visiškai savęs išsižadėjęs, pilnai atsiduoti ir pasišvęsti Bažnyčiai. Tame matau branduolį ir esmę mūsų pašaukimo.“ Tai viena iš vos keletu pal. Jurgio Matulaičio *Užrašų* (1910 10 15) vietų, kurios originaliaame tekste jo paties ranka pabrauktos. Vadinas – ypatingai svarbios.

Bažnyčios slėpinys. Tai be galo jautrus pal. Jurgio dvasingumo struktūros „nervas“, antroji pusė to veiksmingo postūmio, galingo variklio, kuris drauge su visišku atsidavimu Dievui stūmė pirmyn jo vidinį gyvenimą ir išorinį veikimą. Todėl nekeista, kad į gyvenimo pabaigą jis galėjo rašyti: „Šiandien tikrai galiu pasakyti, kad Katalikų Bažnyčia yra vienintelė mano tėvynė ir aš esu tik jos vienos patriotas.“

atskleidžia jo malda: *Jei valia prašyti, tai duok, Viešpatie, kad aš būčiau Tavo Bažnyčioje nelyginant ta mazgotę, puodkelę, kuria viską valo, o suvartoję meta šalin kurį tamsiausią ir bjauriausią kampą, tegul ir aš taip tapčiau suvartotas ir sunaudotas, kad tik Tavo Bažnyčioje būtų nors koks kampelis geriau išvalytas, kad tik Tavo name būtų šiek tiek švariau ir skaisčiau. Tegul paskui mane numeta kur, kaip tą mazgotę suterštą sunešiotą. <...> Duok, kad aš būčiau paniekintas, kad susinešiočiau, sudilčiau, kad tik Tavo garbė augtų, platintų, kad tik tuo prisidėčiau prie Tavo Bažnyčios tarpimo* (Užrašai, 1911 01 13).

Visi kartu – vienoje Bažnyčioje

Pal. Jurgio meilė Bažnyčiai – tai ne žavėjimasis gražia idėja. Ji labai konkreti, apglėbianti visą regimąją Bažnyčios tikrovę, per kurią ir kurioje nepaliaujamai veikia kurianti Dievo Dvasia. Pirmiausia – hierarchiją (Šventąjį Tėvą ir vyskopus), Bažnyčios teisės nuorodas ir popiežiaus pareiškimus: *Visa širdimi mylėdami šv. Tėvą būkime jam paklusnių paklusniausi, laikykimės jo paliepimų, nurodymo, įstatymų, ginkime, kiek galėdami ir kur galėdami, jo garbę, jo paliepimus ir darbus, žadinkime ir kitų širdyse šv. Tėvo meilę ir pagarbą* (Užrašai, 1913 01 23).

Ši palaimintojo meilė yra taip pat apglėbianti mažiausius, labiausiai apleistus Bažnyčios vaikus: *Tiesioginis mūsų tikslas visada privalo būti sielų išganymas, Dievo karalijos platinimas čia, ant žemės. Darbas ir kova dėl sielų išganymo ir Bažnyčios gero, ypač tenai, kur sunkiausia, kur, rodos, viskas pralaimėta, kur Bažnyčia varžoma ir persekiojama, papiktinimai įsivyravę ir prasiplatinę, kur klaidos platina, nedorybės auga ir klesti* (Užrašai, 1911 01 16).

Ses. Viktorija PLEČKAITYTĖ MVS

Dovanos

Antanas GAILIUS

Viešojoje erdvėje dažnėjant diskusijoms apie Bažnyčios ir valstybės santykius ar net apie tikėjimą ir ateizmą, į jas norom nenorom esame įtraukiami ir tie, kurie save laikome Bažnyčios nariais. Tos diskusijos, tiesa, nėra nei labai karštos, nei labai prasmingos, bet aš manau, kad gerai, jog jų randasi. Galbūt jos yra ženklas, kad į tikėjimo ir Bažnyčios reikalus pradedame žiūrėti rimčiau. Galbūt pamaži liausimės manę, kad svarbu tik krikščionys, vestuvės ir laidotuvės, kaip sakoma, „su Bažnyčia“. Galbūt net suvoksime, jog klausimas apie Dievą yra toks pamatinis, kad negalima gyventi, į šį klausimą nesusiradus savo atsakymo. Dar daugiau – kad visas gyvenimas ir yra mėginimas į šį klausimą atsakyti.

Žinia, tie, kurie laikome save Bažnyčios nariais, galime guostis, kad turime gaires, kaip ieškoti atsakymo į šį turbūt vis dėlto patį didžiausią klausimą. Bet vis tiek – tik gaires. Čia kaip su Dešimtimi Dievo įsakymų – lyg ir laikomės jų, lyg ir žinome juos, bet kad nelabai. Juk vis tiek pirmiausia galvojame – nevok, nekalbėk netiesos ir, aišku, nepaleistuvauk. O kaip su pačiu pirmuoju įsakymu? Ar dažnai jį atsimename? O jei ir atsimename – juk vis tiek kiekvienas pagal savo sąžinę sprendžiame, ką reiškia „neturėti kitų dievų“. Jei taip nebūtų – juk neklestėtų Lietuvoje raganos, žiniuonės ir būrėjos?

Bet nebūtinai turime būti ir tokie nevykę krikščionys, kad Dievo neatsikirtume nuo stabuko ar amuleto. Esama tarp mūsų ir tokių, kurie taip uoliai stengiasi laikytis gairių, kad jau pradeda ir nebegyventi. Esu pats tokių matęs, tikriausiai matėte ir jūs. Užvis mieliausiai jie visą gyvenimą suspaustą į taisykles ir užsidarytų savanoriškame gete.

Ką tik praėjęs Šventųjų Kalėdų metas buvo dovanų metas. Dovanų laukiame visi, džiaugiamės jas gavę, net jeigu jos nelabai didelės, net jeigu mums norėjosi ne tokių, o kitokių. O kartais dovanos būna tokios didelės ir brangios, kad net naktį keliamės ir einame pasitikrinti, ar tikrai jų gavome.

Apie dovanas pradėjau mąstyti būtent dėl tų minėtų diskusijų viešojoje erdvėje, verčiančių ir mus pačius susivokti, kas esame ir kas yra mūsų gyvenimas šiame, kaip dažnai mėgstame sakyti, perdėm sekuliariame pasaulyje.

Kažkaip prisiminiau, jog ir pats faktas, kad drįstame save krikščionimis laikyti, yra ne mūsų nuopelnas, bet

dovana. Žinia, kasdieniame gyvenime apie tai gal ne nuolatos mąstome, gal ir per krikštą į klausimą, ko prašome, atnešę ar atvedę krikštijamąjį, tik mechaniškai ir nieko negalvodami atsakome: „Tikėjimo malonės.“ Bet juk jeigu malonės, vadinasi – dovanos? Liturgijoje kaip niekur kitur glaudžiai formuluojami patys krikščionybės pamatai.

Žinoma, gautas dovanas turime išsipakuoti ir jomis naudotis, tik tada jos iš tikrųjų tampa dovanomis. Kai kalbame apie tokio didumo dovanas, kaip gyvenimas arba ta pati „tikėjimo malonė“, turbūt nė vienas negalėsime pasakyti, kad įstengėme jas iš tikrųjų „išsipakuoti“ ir aprėpti. Ne vienam nutinka taip, kad pavyksta tik vos vos prasikrapštyti pakuotės kamputį, bet jis vis tiek mano, kad gavo dovaną ir kad tas kamputis ir yra visa dovana.

Jolantos Klekšutės nuotrauka

Tačiau jeigu surizikuojame plėsti pakuotę po truputį toliau, anksčiau ar vėliau pamatome, kad mums tekusi dovana yra begalinė. Kad tikrai jos neapdrėpsime ir kad ji didesnė už mus pačius ir už visas mūsų taisykles. Tada galbūt išsigąstame ir mėginame suvynioti atgal pakuotės draiskaną, taip tikėdamiesi nugyventi gyvenimą paprasčiau ir aiškiau.

Bet juk galime ir neišsigąsti. Galime pagalvoti, kad tas, kuris mums tokią neįtikėtiną dovaną davė, pajėgus panešti ir ją, ir mus pačius.

Tik tada, kaip man regisi, ir prasideda tikrasis mūsų gyvenimas.

Galbūt tik tada mes apskritai pradedame numanyti, kas yra Dievas.

Bažnyčia kaip gėlynas

Jeigu pagalvotume apie šių dienų suaugusiuosius – kokia yra jų pagrindinė, pamatinė bažnyčios ir Bažnyčios patirtis? Pirmieji labai jauno žmogaus (t. y. vaikelio) susitikimai su mūro (ar medžio) ir tikinčiųjų Bažnyčia vyksta šalia griežtos močiutės, nusivedančios anūkelį į šaltą bažnyčią ir liepiančios nė krust išbūti valandą ar ilgiau. Po kelių dešimtmečių pirmų išgyvenimas neišblėsta, lieka kažkoks nepatogus jausmas ar savijauta, jei nebūta progos šioje tikėjimo, religijos, Bažnyčios srityje lavintis, bręsti, įveikti pirmąją baimę, patirti svetingą bendruomenę, džiaugsmingą giedojimą, paguodą skausme. Bažnyčia ir Dievas atmintyje liko griežti – pilna taisyklių ir įstatymų, už gera atlygina, už bloga baudžia kaip namie ar mokykloje. Ir kunigas – kaip tolimas, dėl įvairių aplinkybių negalys laisvai bendrauti su žmonėmis. Sakoma, kad aušrininkas Jonas Šliūpas paauglystėje matęs, kaip kalėdodamas klebonas iš daugiavaikės našlės kalėdai reikalavo vargingos kaimo šeimos paskutinės vištelės. Pirmųjų įspūdžių paveldas – ilgalaikis.

Pal. J. Matulaičio „Užrašus“ skaitę susidarytų vaizdą, kaip marijonų vienuolijos atnaujintojas ir arkivyskupas regėjo bažnyčią – mažąją raidę ir Bažnyčią – didžiąją. Įspūdingiausia, kad Matulaitis norėjo sudegti kaip žvakė Bažnyčios tarnyboje ir rūpinosi be galo įvairiaspalve tikinčiųjų bendrija pokariniame Vilniuje. Galiotų liaudiškas dėsniškas – kaip žmoną mylėti Bažnyčią: žmones ir dvasininkus, su raukšlėmis ir karpomis.

Vilniaus Šv. Jonų bažnyčioje vienos smagiausių Mišių – kai penkių vaikų mama gitara lydi subėgusių vaikų ir kelių talkininkų tėvų giesmininkų būrelio vedamas giesmes. Žinoma, Mišios neturėtų būti smagios ir malonios, privalo rimtai, susikaupusiai, be išraiškos vykti, tačiau čia kitokia Geroji Naujiena.

Dvi dienas Matulaičio misijos 1–6 klasių vaikai dalyvauja, o 7–8 klasių savanoriai talkininkauja metinėje Biblijos stovykloje. Atvykę vaikų atsiimti, tėvai pamato šventraštinių vaidinimą su giesmėmis, judesiais, eilėmis, o patys mokinukai jau laukia ateinančių metų.

Šermeninėje vieni kiti tūno patyliukais, kaip ir prie karsto priklausęs vaikelis. Tėvas ar motina šalia kažką tarpusavy kuždas, kai labai jaunas žmogus susitinka su gyvenimo mįsle ir išgyvena pasitikėjimo Dievu pradžią.

Kaimo koplyčioje – tikybos mokytojos su pasirengusiomis Krikštui šeimo-

mis. Kūdikį 22, tai septyni snaudžia, septyni verkia ir septyni zirzia, protarpiais pasikeisdami pareigomis. Katechetė švyti, kunigas persimeta keliais žodžiais su kiekviena šeima, krikštavėniais. Didžiausias garso ir judesio sąmyšis, vidumi – gyvoji vietinė Bažnyčia.

Jaunimo geras būrys Kelmės apylinkės Pašilės kaime į rekolekcijų Mišias medinėje bažnytelėje panoro sukviesti gyventojus, kurie taip mieliai ir maloniai maitino ir globojo. Žinoma, muzika ne XI ar XVI amžiaus. Kunigelis susirūpinęs žiūri į močiutes ir senelius, ar nesusvyruos tikėjimas nuo trankesnių gitara palydimų giesmių. Viskas pasiteisino, kai pirmoje eilėje kaimietės senutės batai į taktą sutrepėjo.

Žvejų kaime klebonijos kieme renkasi mažų bendruomenių vadovai ir vadovės, nuo 17 metų mergaitės iki 77-erių senelio. Kiti keturias valandas pėsčiomis ejo, visi atnešė kažką valgyti. Į pirmą puodą meta krakmolingąją žaliavą (bulves, grūdus), į antrą – mėsos bei žuvies gabalus, į trečią – daržoves. Kol aptaria skubius reikalus, pasimoko ateinančiam mėnesiui giesmių, puodai užvirė, išvirė, o dalyviai suartėję ruošiasi Mišioms.

Studijų metais klierikai savanoriavo tarp sąvartyno gyventojų ir privalomą praktiką ten pat atliko. Kur ir su kuria bendruomene po kunigystės šventimų katedroje švęstų savo primicijas? Jie pasijuto žmonėmis, pašauktais džiaug-

Antanas SAULAITIS SJ

tis Šventosios Dvasios dovanomis savo kelionėje drauge su neturtingu ir diduomenės vengtu Jėzumi.

Panevėžio kiemelyje mokytojai bei mokytojos kurselių dieną išėina į gretimą parkelį, sustoja ratu. Kiekvieno rankose – išpažinties lapelis, surašytos ydos, netinkamos nuostatos, nenugalėtos silpnybės, neišgydytos žaizdos, kaltės ir nuodėmės. Ar Dievas atleidžia ir užmiršta? Vienas po kito į mažytę ugnelę sudeša savo naštas, kurių nusinešti atėjo Dievo Sūnus.

Vienas žiauriausiai subombarduotų miestų – Drezdenas Rytų Vokietijoje. Marijos bažnyčia pradėta atstatyti tik Berlyno sienai griuvus. Virš visos iš griuvėsių iškeltos bažnyčios – didžiulis paaukuotas kryžius, kuriam lėšas skyrė britų bombonešių lakūnai.

Taip gražiai Lietuvos televizija iš Šv. Petro bazilikos Romoje perduoda iškilingas švenčių Mišias – su nuostabia muzika, sudėtingomis apeigomis, puošnia aplinka, garsiais asmenimis, meniška apranga, kruopščiais pamokslais, iškilinga nuotaika.

Katalikiška – visuotinė – Bažnyčia tokia įvairi – kaip gėlynas, daržas, miškas, žmonės, nuo dešinės iki kairės, nuo senoviško iki viltingo, nuo tradicinio iki naujoviško, nuo džiaugsmingai šokinėjančių iki įskaudintų ar nusivylusių. Turbūt niekad kitaip nebuvo, net pirmaisiais dešimtmečiais bei amžiais. Dievo paslaptinai suburti, tampame labai marga bendrija, susibūrusia apie Jėzų Kristų. Asmenišką ryšį su Viešpačiu suteikė galią pal. Jurgiu Matulaičiui sugebėti ir didele asmeninio vaško kaina apimti bei stengtis ugdyti vienybę įvairovėje, tarp kunigų ir tikinčiųjų, kurios paveldėtojai ir įpėdiniai esame.

Antgamtiška ir istoriška

Bažnyčios meilė pagal Bibliją

Kun. Danielius DIKEVIČIUS

2011 metų gruodžio „Artumoje“, aptardamas 1st 6, 5 tekstą, rašiau: „Ką reiškia mylėti Dievą visa širdimi, siela ir protu, gana aišku. Meilė Dievui turi būti didžiulė (širdis), natūrali (siela) ir racionali (protas)“ (p. 14). Bažnyčios meilė irgi turėtų apimti visą žmogų ir ypač jo protą. Kodėl? Todėl, kad kiekviena dorybė, kaip moko Bažnyčios Tėvai, turėtų būti išmintinga. Meilė Bažnyčiai nėra jokia išimtis. Bet kaip tai atrodo praktiškai?

Kad geriau suprastume, apmąstykime vieną Biblijos tekstą. Apreiškime Jonui, t. y. paskutinėje *Naujojo Testamento* knygoje, skaitome: „Ir pasirodė danguje didingas ženklas: moteris, apsiautusi saule, po jos kojų mėnulis, o ant galvos dvilikos žvaigždžių vainikas. Ji buvo nėščia ir dejavo, kentėdama sąrėmius bei gimdymo sopulius“ (12, 1–2). Tai yra viena žinomiausių ir „lengviausiai“ išaiškinamų *Apreiškimo Jonui knygos* vizijų. Yra dvi klasikinės jos interpretacijos – mariologinė ir ekleziologinė. Pirmoji didingame moters ženkle mato Švč. Mergelės Marijos įvaizdį, antroji – Bažnyčios. Lietuvoje pirmajai interpretacijai atstovauja, pavyzdžiui, Aušros Vartų koplyčioje esantis Dievo Motinos paveikslas, antrajai – kun. Č. Kavaliausko ir kun. V. Aliulio MIC komentaras: „12 sk. vaizduoja piktosios dvasios kovą prieš Bažnyčią“ (*Naujasis Testamentas*, Salzburg 1989, 588). Mano galva, neturėtume daryti tokios griežtos – arba ... arba – perskyros. Čia, kaip nūdien dažnai sakoma, yra „du viename“. Juk nebūtų Bažnyčios be Marijos pritariamojo žodžio *tebūna man* (plg. *Lk 1, 38*), kaip ir Marijos – be Bažnyčios šlovinamojo žodžio *laiminga įtikėjusi* (plg. *Lk 1, 45*). Bet apie tai – kitą kartą. Mus gi domina kitkas, o būtent – du šios vizijos elementai: dangus ir mėnulis.

Ir pasirodė danguje... Graikiškas *Apreiškimo Jonui knygos* 12, 1c tekstas, išverstas paraidžiui, skamba šitaip: „Ir ženklas didis pasirodė / buvo parodytas šitame danguje.“ Kaip matome, graikiškasis tekstas pirmiausia kalba apie pasirodžiusį arba parodytą ženklą. Ženklas yra tikrovė, kuri egzistuoja ne dėl savęs, bet dėl kitų; be to, kad tai suprastume, turime jį „išsifruoti“. Bibliniame tekste minėtasis ženklas apibūdinamas kaip *didis* ir esantis *danguje*. Šio ženklo didumo neturėtume suprasti matematine arba fizine – pločio, aukščio, ilgio ir

Miniatiūra iš „Hortus deliciarum“, Anglija, XII a.

t. t. – prasme. Čia ženklo dydis pabrėžia jo svarbą. Svarbumo mintį taip pat perteikia sąvoka *danguje*. Ir ne tik. Žodis *danguje* turi dar vieną prasmę. Jis apreiškia ženklo dieviškąją kilmę. Ženklas yra *danguje*, t. y. priklauso

antgamtei tikrovei – Dievui, nes „Viešpats padėjo savo sostą danguose“ (*Ps 103, 19*).

Po jos kojų mėnulis... Mėnulis – tai vienas iš pirmųjų Viešpaties Dievo kūrinų: „Dievas padarė du didžiulius šviesulius – didesnį šviesulį dienai valdyti ir mažesnį šviesulį nakčiai valdyti – ir žvaigždes“ (*Pr 1, 16*). Jam, deja, žmonės kartais priskirdavo (ir priskiria) ypatingas, netgi, sakyčiau, dieviškas, pavyzdžiui, žmogaus vaisingumą reguliuojančias, galias: „Ar esu žvelgęs į šviečiančią saulę bei mėnulį, savo didybėje traukiantį padangėmis, ir mano širdis buvo slapta susiviliojusi, o ranka siuntusi jiems pagarbų bučinį“ (*Job 31, 26–27*; plg. *Sof 1, 5*). Todėl Izraelyje mėnulio kultas buvo griežtai draudžiamas: „Ar kad kartais, pakėlęs akis į dangų ir stebėdamas saulę, mėnulį, žvaigždes ir dangaus galybę, nebūtum sugundytas juos garbinti ir jiems tarnauti. Juos Viešpats, tavo Dievas, davė visoms tautoms, esančioms visur po dangumi“ (*Ist 4, 19*); „Jis panaikino netikrus kunigus, kurie buvo Judo karalių paskirti deginti smilkams aukštumų alkuose prie Judo miestų ir Jeruzalės apylinkėse, taip pat ir tuos, kurie degino smilkalus Baalui, saulei, mėnuliui, žvaigždynamis ir visoms dangaus galybėms“ (*2 Kar 23, 5*). Pagal Bibliją,

svarbiausia mėnulio paskirtis – padėti matuoti laiką: „Dievas tarė: „Tebūna šviesuliai dangaus skliaute dienai nuo nakties atskirti! Teženklina jie šventes, dienas ir metus““ (*Pr 1, 14*). Kitaip tariant, *Apreiškimo Jonui knygos* posakis *po jos kojų mėnulis* perteikia ženklo istoriškumo mintį.

Ši trumputė analizė leidžia padaryti tam tikrą išvadą. Išmintinga Bažnyčios meilė yra ta ir tikrai ta, kuri pripažįsta Bažnyčios antgamtiškumą (*Ir pasirodė danguje*) ir jos istoriškumą (*Po jos kojų mėnulis*), t. y. jos žmogiškumą ir iš jo kylančias įvairias problemas.

Meilė saviems ir kitų tolerancija

Atkūrus Nepriklausomybę, vėl atgavome teisę viešai ir niekieno nepersekiojami praktikuoti savo tikėjimą. Mes, katalikai, pamatėme, jog esame ne vieni – šalia mūsų gyvena ir kiti krikščionys, su kuriais galbūt nelabai mokame bendrauti. Nors Lietuva nuo seno garsėjo kaip pakanti ir tolerantiška tauta, mūsų laikais šių įgūdžių trūksta. Pagrindinės krikščioniškos konfesijos, su kuriomis susiduriame savo krašte, yra stačiatikiai, evangelikai liuteronai ir reformatai. Nors mūsų tarpusavio santykiai geri, tačiau negalime paneigti visų konfesinio skirtingumo fakto.

O kaipgi elgtis, kai požiūriai išsiskiria? Galimos trys ribinės laikysenos: abejingumas, priešiškusis ir skirtumų ignoravimas. Nė viena šių laikysenų nėra priimtina. Abejingumas ir priešiškusis reikštų nemeilę kitam asmeniui, o skirtumų ignoravimas – nemeilę sau, kuri kyla iš menko savęs pažinimo ir vertinimo. Norint suprasti, kaip bendrauti su kuo nors, kas yra kitoks nei aš, reikia suvokti, ką reiškia „tolerancija“. Šis žodis yra kilęs iš lotynų kalbos (*tolerare*) ir reiškia pakantumą, t. y. pakantumą tam, ką man sunku priimti, ko nesuprantu, pvz.: kito žmogaus elgesio, kalbos, būdo ir pan. Maža to, bendraujant su kitu asmeniu, nepakanka vien tik toleruoti, pakęsti. Dar reikia ir meilės, nes ji bendravimui teikia ne vien įsipareigojimą, bet ir džiaugsmą.

Meilė ir tiesa

Dauguma sutiks, kad pakęsti ar juolab mylėti kitaip mąstantį žmogų yra labai sunku, jeigu iš viso įmanoma. Tai tiesa, savo jėgomis to padaryti negalime – reikia Dievo pagalbos. Visų pirma meilės ryšys turi jungti mane su Dievu. Bet vis dar lieka neišspręstas prioritetų klausimas. Bėda ta, kad meilė neįmanoma, jei ji nekuriama ant tiesos pamato. Būtent tiesa tolerancijos neleidžia suabsoliutinti.

Meilė ir tiesa bendraujant su kiekvienu žmogumi yra svarbiausios dorybės. Jos kyla iš asmens, jo veiksmų ir sakomų minčių skirtumo. Pagal tai skiriamos dvi tolerancijos rūšys: asmens ir turinio. Problema beveik visuomet kyla tik dėl turinio. Vos tik kito žmogaus žodžiai ir veiksmai ne-

sutampa su maniškiais, iš karto įsiplieskia ugnis. O ką daryti tada, jei kitas žmogus savo netiesą ar savo elgesiu žeidžia kitus?

Šv. Tomo sprendimas

Didis Viduramžių teologas ir filosofas šv. Tomas Akvinietis nagrinėjo meilės ir teisingumo santykio problemą. Jis teigė, kad net ir labiausiai sugedęs žmogus nepraranda savo asmens vertės. Todėl meilė įsako mylėti kitą asmenį bet koku atveju, o teisingumas reikalauja neleisti, kad plisčių jo skleidžiamas blogis. Vienai iš šių vertybių reikia skirti prioritetą, nes abiejų vienu metu ir to paties asmens atžvilgiu praktikuoti neįmanoma. Bet kuriai? Meilė atrodo didesnė ir svarbesnė, todėl

savaime esame linkę jai teikti pirmenybę. Norime visus mylėti, viską atleisti, viską toleruoti. Šv. Tomas su tuo nesutiktų, nes teisingumas reiškia meilės minimumą. Neįvykdę minimumo, negalime siekti maksimumo. Pagal Akvinietį darbdavys, mėnesiais neišmokantis atlyginimo darbininkams, negali kokia nors proga jiems dovanoti brangių dovanų, taip rodydamas savo meilę. Pirmutinė jo pareiga yra išmokėti algas, o tik paskui dovanoti dovanas. Todėl tiesa ir teisingumas nusipelno pirmumo.

Išmintingas pritaikymas

Šią šv. Tomo Akviniečio taisyklę galime pritaikyti bendraudami su kitų konfesijų atstovais, tik labai išmintin-

Vytautė MACIUKAITĖ

gai. Negalime tolerancijos suabsoliutinti savasties sąskaita, kaip ir negalime tapti teisingumo cerberiais, kurie visokį bendravimą pradeda nuo savo tiesos įrodinėjimo. Viena vertus, labai svarbu jausti savo ribas, paklausiant savęs, kaip toli aš galiu eiti taip bendraudamas, ar mano tikėjimas yra tvirtas? Ne gėda sau pačiam pripažinti savo ribas ir nepajėgumą. Atvirkščiai, tai rodo nuolankumą ir savęs pažinimą. Kita vertus, toks bendravimas gali praturtinti, netgi suteikti jėgų. Su kitais krikščionimis turime labai daug bendro ir galime tuo dalytis. Šie mūsų broliai daro daug gero, todėl ne tik galime, bet ir privalome su jais bendradarbiauti skleisdami gerį. Sykiu neturime pamiršti to, kas esame, privalome vertinti savitumus. Taip pat turime išlikti atviri, netgi nebijoti diskutuoti, bet svarbiausia – turime melstis ir leisti veikti Dievui, kuris labiausiai trokšta visų krikščionių vienybės.

Mūsų dabartinis popiežius Benediktas XVI, praėjusių metų rugsėjį lankydamasis Erfurte, išsakė labai svarbią mintį, kad vienybės nepasieksime jokiais teisės aktais. Pirmiausia turime suartėti savo širdimis, savo viduje nuoširdžiai savęs paklausdami, kur glūdi tiesa.

Bendrystės galia

arba Su kuo sutapsi – tuo ir...

Cedimino Nungaudžio OFM nuotraukos

Zita VASILIAUSKAITĖ

Retas savo vaikystėje nesame girdėjęs suaugusiųjų pagrasinimo, kad nedraugautume su „blogais vaikais“. Paprastai šie pamokymai baigdavosi liaudies išmintimi, primenant: su kuo sutapsi, tuo ir pats tapsi. O ir vėliau, jau suaugusiųjų gyvenime, pastebime, kokią didžiulę įtaką mūsų mintims, jausmams ir elgesiui daro aplinka ir žmonės, su kuriais mokomės, dirbame, bendraujame ar draugaujame. Kodėl taip yra ir kas iš to kyla, pasvarstysime įdėmiau.

Vertybės – iš kartos į kartą

Žmogus gimsta toks silpnas, kad be kitų pagalbos ir globos neišgyventų. Tai pasakytina ne tik apie fizinį, bet ir apie psichinį jo būvį. Prie aplinkos, kurioje auga, vaikas išmoksta ne tik prisitaikyti. Ši aplinka padeda jam išgyventi, tiesiogiai ar netiesiogiai siųsdama žinią, kokiais principais, taisyklėmis apskritai remiasi žmogaus gyvenimas šiame pasaulyje. Tai patvirtina ir moksliniai santuokos tyrinėjimai – tvirtesnė santuoka tų sutuoktinių, kurių tėvai nebuvę išsiskyrę ir kurie augo panašioje kultūrinėje, turtinėje ir vertybinėje aplinkoje. Kartais suaugęs žmogus sąmoningai nukerta sąsajas su savo šaknimis, siekdamas gyventi kitokį, geresnį gyvenimą nei toje aplinkoje, kurioje augo ir brenėdo. Kiek pastangų tam prireikia, pasakytų tik tas, kuriam tai pavyko; viena aišku, tai nelengva. Paprastai pavyksta tik tiems, kurie išdrįsta radikaliai pakeisti aplinką, draugus, kurie mokosi kitokio elgesio ir susikuria kitokią pasaulėžiūrą, gyvenimo filosofiją. Kita vertus, tiems, kurie gyvenimo vėjų būna nupučiami iš jiems gana palankios ir priimtinos tėvų namų aplinkos ir gyvenimo paribių (pavadinkime tai taip), irgi ne mažiau sunku išlaikyti ir išsaugoti gyvenimo supratimą ir nuo mažens diegtas vertybes. Kodėl?

Žmogiškasis poreikis sielis su kitais

Jau XX a. viduryje žymus JAV psichologas Abrahamas Haroldas Maslowas savo sukurtoje asmenybės aiškinančioje teorijoje iškėlė mintį, jog žmogui yra būdingi esminiai poreikiai, skirstomi į penkias pagrindines grupes. Viena grupė buvo pavadinta „susietumo su kitais asmenimis ir

meilės poreikiai“. Jie pagal svarbą yra tretieji ir žmogui aktualiausi tampa tada, kai fiziologiniai ir saugumo poreikiai jau būna patenkinti. A. Maslowas teigia, jog kiekvienas asmuo stengiasi užmegzti ryšį ir susisiekti su asmenimis, priklausančiais jo šeimai ar kitai žmonių grupei. Nuo šių poreikių patenkimo priklauso žmogaus savijauta ir psichinė sveikata.

Suaugusieji, kurie vaikystėje patyrė tėvų meilę, globą ir bendrystę, jautėsi visaverčiai šeimos nariai, vėliau gyvenime būna psichologiškai tvirtesni, efektyviau siekia tikslų, yra atsparesni negandoms ir lengviau geba užmegzti bei palaikyti ilgalaikius ir šiltus santykius su kitais. Kaip rodo tyrimai ir patirtis, paauglio jau nepatenkina priklausymas tik šeimai, jis nori sielis su bendraamžiais, panašiais į save, turinčiais bendras vertybes, interesus. Jei tokių paauglių savo aplinkoje nesuranda, tuomet dažniausiai linksta „aukoti“ savo vertybes ir perimti kitas, kad tik priklausytų kokiai nors grupei, nes šis poreikis – labai stiprus. Žinodami tai, suaugusieji, nuo mažens giminiuodami ir draugaudami su panašiomis šeimomis, patenkina ne tik savo, bet ir vaikų poreikius, padeda susidraugauti su panašiais į save. Taip paruošiama gera dirva patenkinti paauglystėje atsiradusį itin stiprų troškimą turėti bendraamžių grupę, kuriai priklausai ir kurioje esi savas. Nepatenkinęs šio poreikio paauglys jausis atskirtas nuo kitų, skaudžiai išgyvens vienatvę ir jausis menkavertis. Paprastai tai neigiamai atsiliepia mokslo rezultatams, santykiams su suaugusiais ir apskritai gyvenimo kokybei.

Jei įdėmiau patyrinėtumė savo gyvenimą, pamatytumė, kad nuolat ieškome tų, su kuriais siekiame būti susieti, t. y. galėtume draugauti ar palaikyti bendrystę, ieškome ryšių su panašių pomėgių ar vertybių žmonėmis. Pasaulyje paplitusios įvairios bendrijos, į jas žmonės buriasi pagal įvairiausius kriterijus – interesus, pomėgius, gyvenamąją vietą, konkrečios bažnyčios lankymą (iš čia kyla veikla parapajose), spren-

džiamas problemas (pavyzdžiui, savitarpio pagalbos, psichoterapijos grupės). Šių bendrijų gyvavimas remiasi natūraliu žmogaus poreikiu būti susijusiam su kitais, priklausyti kitų žmonių grupei ir palaikyti gilesnius santykius.

Grupės įtaka: prasmė ir „nauda“

Kita vertus, kyla klausimas, kodėl kitų žmonių grupė ir priklausymas jai yra tokie svarbūs kiekvieno iš mūsų gyvenime?

Pirmiausia, kaip jau minėta, tai padeda žmogui įveikti vienišumo, atskirties ir izoliacijos jausmus. Tai tam tikra prasme užtikrina ne tik psichinę sveikatą bei gerą savijautą, bet ir sukuria palankias sąlygas bręsti, augti visą gyvenimą.

Antra, grupėje vykstantys psichiniai dėsniniai padeda patenkinti eilę labai svarbių poreikių: bendravimo, savigarbos („mane kiti priima į savo tarpą, vadinasi, aš esu jiems reikšmingas, vertingas“), pagarbos („mano nuomonę išklausyti, kai kas net labai vertina, vadinasi, mane gerbia“), savęs įtvirtinimo („tai, ką aš veikiu, kaip aš suvokiu gyvenimą, kitiems grupės nariams yra priimtina ir suprantama“), saugumo (grupės nariai yra linkę palaikyti ir paremti vieni kitus; taip kiekvienas jos narys gauna bent jau netiesioginę žinią, kad prireikus sulauks žmogiškosios pagalbos) ir t. t. Be to, konkrečioje grupėje asmuo susipažįsta su naujais žmonėmis (paprastai grupės auga, plečiasi), gauna naujos, įdomios ir naudingos informacijos, o praleistas joje laikas teikia teigiamų emocijų ir malonių išgyvenimų.

Trečia ir svarbiausia – grupė padeda žmogui geriau suprasti, kas jis pats yra, kitaip sakant – atrasti savo tapatybę. Pastaruoju metu tapatybės tyrinėtojai dažniausiai išskiria šiuo požiūriu reikšmingas žmogaus gyvenimo sritis, kuriose ieškoma atsakymų į pamatinius gyvenimo klausimus:

- profesinę-darbinę („ką aš veikiu savo gyvenime, kuo užsiimu?“);
- socialinių vaidmenų („kas aš esu tautybės, lyties, šeimos ir kt. požiūriais?“);
- politinių pažiūrų („koks mano požiūris į visuomenės

Grupė padeda žmogui geriau suprasti, kas jis pats yra, kitaip sakant – atrasti savo tapatybę.

gyvenimo organizavimą? Kokių politinių pažiūrų aš laikaisi?“);

- moralinių bei religinių įsitikinimų („kokia yra mano religija ir moraliniai įsitikinimai?“).

Taigi žmogui, nepriklausančiam konkrečiai grupei, bus labai sunku atrasti savo tapatybę. Jos neatradus, beveik neįmanoma jaustis visaverčiu ir lydimu sėkmės minėtose srityse ir apskritai išgyventi gyvenimo pilnatvę ir džiaugsmą. Tapatybės atradimas ir ugdymasis nėra paprastas ir greitas, veikiau – sudėtingas, visą gyvenimą trunkantis procesas. Gilėjant ir plečiantis gyvenimo patirčiai, gilėja žmogaus saukliami klausimai, į juos ieškoma vis gilesnių atsakymų. Priklausymas minėtais aspektais panašioms žmonių grupėms labai padeda kiekvienam jos nariui atrasti atsakymus į savo būties klausimus, mažą to – atrasti gyvenimo prasmę.

XX a. viduryje, kai buvo kuriama A. Maslowo teorija, atsirado ir daugiau psichologų, kurie palaikė ir plėtojo mintis apie žmogaus poreikį sielis, būti bendrystėje su kitais. Šie mokslininkai sudarė humanistinės psichologijos krypties branduolį, o jų idėjų aktualumas pasiekė ir mus. Būtent tada buvo garsiai prabilta apie gresiantį žmonių susvetimėjimą ir izoliaciją augant visuomenės vartotojiškumui ir individualizmui. Nepaisant to meto ekonominės gerovės, mokslininkai bandė įspėti mus, kad ryšys su kitais, bendrystė yra viena svarbiausių žmogiškųjų vertybių. Tai ignoruojant neįmanoma būti laimingam.

Tad ar ne pats laikas ir mums į tai įsiklausyti, pasiraityti rankoves ir su atsidavimu kurti bendrystės grupeles savo artimiausioje aplinkoje; mums, tikintiesiems, pirmiausia tai daryti savo parapijoje. Juk bendrystės reikia mums patiems, ir beveik – kaip oro. ■

Kathryn J. Hermes FSP. VIDINĖS RAMYBĖS KELIU

Iš anglų kalbos vertė Liudmila Burdulienė

Visi esame patyrę tuštumą, neviltį, vienatvę, neišbaigtumą užgriuvus netikėtai ligai ar finansiniams sunkumams, išgyvenant asmenines nuoskaudas ir nesėkmes, nuoboduliui pjaunant ar kilus abejonėms dėl tikėjimo. Šitokie sunkmečiai paslaptingiausiu būdu verčia žmones leisti į dvasios gelmes, ten ieškoti ramybės. Knygos autorius nežada lengvesnio gyvenimo, pripažįsta, jog mūsų neaplenks nelaimės, bet kviečia naujai suvokti gyvenimo tikrovę, nepagražintą savo kasdienybę. Moko, kaip susitaikyti su savimi, su gyvenimo realybe ir atsiduoti tikrovei būnant visiškai įsitikinus, kad Dievas visada nori mums tik gero.

KATALIKŲ
PASAULIO
LEIDINIAI

Myliu bažnyčią, nes čia yra
labai geras kunigas

Vaikai apie meilę Bažnyčiai ir žmonėms

Sonata, 10 metų

– Aš nežinau, ar galima taip sakyti, kad aš myliu Bažnyčią. Juk tai toks pastatas, į kurį mane močiutė atsiveda beveik kiekvieną sekmadienį. Man ten patinka, tik mišios kartais labai ilgai užtrunka. Aš giedu bažnyčios vaikų chore. Tais sekmadieniais, kai jis gieda, man daug smagiau ir tada mišios atrodo trumpesnės. O kai reikia ilgas mišias išbūti ir gieda kiti žmonės, o ne vaikai, kartais prailgsta laukti, kol močiutė visas maldas sukalbės ir už mus visus pasimels.

– *Ar tikrai Bažnyčia – tik pastatas? O kas yra į ją ateinanti bendruomenė?*

– Bendruomenė – tai žmonės, kurie ateina pasimelsti, pabūti kartu ir pasišnekėti. Aš labai seniai vaikščioju į mūsų bažnyčią, todėl ten pažįstu daug žmonių. Bažnyčioje susiradau ir geriausią savo draugę Vaivą. Mes gyvename netoli viena nuo kitos, bet Vaiva eina į kitą mokyklą, todėl dažniausiai susitinkame bažnyčioje. Po mišių keliaujame gerti arbatos, aptariame savaitės nuotykius. Kartais ir apie mokslus pasikalbame. Iš tikro man bažnyčia patinka, bet labiausiai todėl, kad galiu susitikti su draugėmis. Vaivą aš myliu, ji labai gera draugė. Net mokykloje tokios geros draugės kaip Vaiva neturiu. Gal galima sakyti, kad ją atradau bažnyčioje?

– *O ar skiriasi mokykloje vaikai, kurie eina į bažnyčią, nuo tų, kurie gal niekuomet ten ir neužsuka?*

– Tai kad mūsų klasėje beveik visi eina į bažnyčią. Kartais net per pamokas pasako tokių dalykų, kuriuos girdėjo kunigo pamoksle. Aš kažkaip kitaip nesijaučiu dėl to, kad einu į bažnyčią. Juk kas nori, tie ir eina, kas nenori, tie ir neina. Mūsų klasėje yra vienas berniukas, kurio tėvai nelabai eina į bažnyčią, o jis eina su kitu vaiku ir jo mama. Gal tie vaikai, kurie eina į bažnyčią, kiek paklusnesni, geresni, dažniau meldžiasi, bet aš draugauju ir su tais, kurie ten nesilanko. Jie irgi geri, tik

prieš Velykas klausinėja, kaip kiaušinius marginti. Aš buvau net surengusi tokią pamokėlę dviem savo klasės draugėms. Jos labai norėjo pasidaryti margučių, bet nemokėjo. Tad paprašiau savo mamos ir ji mums parodė. Labai gražiai pavyko ir abi mano draugės labai džiaugėsi, net šokolado mamai padovanojo už tą pamokėlę.

Dominykas, 8 metų

– Aš labai myliu bažnyčią, nes joje yra labai geras kunigas. Kai ateinu, visada pasisveikina su manimi, paduoda ranką kaip tikras vyras. O paskui, kai jau prasideda mišios, labai daug vaikų susirenka į toki nedidelį kambariuką. Mes ten žaidžiamė, kartais meldžiamės ir net labai tyliai giedame visokias giesmes. Viena teta, kuri visuomet būna su mumis, sako, kad jei vaikas, atėjęs į bažnyčią, Dievui pasako savo norus, svajones, tie norai visada išsipildo. Juk bažnyčia – tai Dievo namai, o jei tu myli Dievą, tai ir jo namus turi mylėti. Taip ir atsitinka. Kartą mano mama, kai dar mokėsi universitete, neišlaikė egzamino. Ji labai nusiminė ir net verkė. Paskui nuėjo į bažnyčią ir prašė Dievo, kad jai padėtų išlaikyti tą sunkų egzaminą. Ir ką jūs manot? Kai egzaminą laikė antrą kartą, gavo aštuonetą. Ta proga vakare visi valgėme tortą ir dėkojome Dievui, kad jis toks geras ir išklausė mamos prašymo.

– *O ar pažįsti vaikus, kurie nevaikščioja į bažnyčią?*

– Pažįstu. Su jais aš irgi draugauju, tik apie maldas niekada nesikalbu. Jiems tai neįdomu. Pavyzdžiui, Danielius sako, kad kai kas nors nesiseka, pačiam reikia pasistengti ir visus darbus galima įveikti. Jis mano, kad jokios maldos padėti negali. Aš manau kitaip. Jei paprašysi Dievo pagalbos, viskas seksis geriau.

– *Ar labai skiriasi vaikai, kurie eina į bažnyčią?*

– Skiriasi. Nors vaikai beveik visi tokie patys, tie, kurie eina ir meldžiasi,

gal truputį geresni. Jie rečiau meluoja, o jei ką nors negera padaro, visuomet atsiprašo to vaiko, kurį įskaudino. Ir šiaip jie geresni. Juk jei eini į bažnyčią, tai per visą savaitę turi padaryti nors kelis gerus darbus. Jei nepadarysi, tai ką sekmadienį Dievuliui pasakysi? Negi tik dėl blogų darbų aiškinsiesi?

Viltė, 14 metų

– *Vilte, kaip manai, ką reiškia tikinčiam žmogui mylėti Bažnyčią?*

– Manau, tai reiškia pakovoti už savo idėją, už savo įsitikinimą ir ne žodžiais, o darbais parodyti, kad tu esi tikintis žmogus ir Bažnyčios tiesos, jos mintys tau svarbios ir vertingos. Jei esi tikrai tikintis, mylintis Dievą ir žmones, kiti turi tai matyti iš tavo darbų, o ne tik todėl, kad šneki ir nuolat kartoji tą patį.

– *O kokie darbai gali paliudyti, kad tu esi tikintis žmogus?*

– Manau, tikintis žmogus niekada nepraeis pro šalį, jei kitam nutiko kokia nors nelaimė. Jau vien todėl, kad jis tikintis, visuomet padės nelaimėje. Kai-me, kur gyvena mano močiutė, sudegė vienos jaunos šeimos namas. Ji turėjo du nedidelius vaikučius. Po gaisro visas kaimas ėjo pas tuos žmones ir nešė jiems kas ką galėjo. Vieni senukai davė bulvių, bet ne kilogramą, o kelis maišus, tad jiems tų bulvių pakako visą žiemą. Kita šeima atnešė labai daug patalynės. Toks jaunas vyrukas padovanojo beveik naują lovą ir dar, atrodo, stalą su kėdėmis. Paskui, kai reikėjo tvarkyti gaisravietę, net kunigas į talką buvo atėjęs. Be to, mišias už tuos žmones aukojo. Į jas susirinko visi, kurie pagelbėjo nelaimės ištiktai šeimai. Manau, tiems žmonėms nereikėjo įrodinėti, kad yra tikintys arba mylintys. Jie padėjo šiai šeimai tikrai iš meilės ir tikėjimo.

Vaikus kalbino Aldona ATKOČIŪNAITĖ

Aš NEpriklausomas

Ugdymo menas įsiklausant į vaiką

Paul LEMOINE

Mokydamasis kalbėti mažylis vis labiau įsisąmonina, koks daiktas kaip vadinamas, ir pamažu savo kalba ima valdyti suaugusiuosius. Nors sulaukęs dvejų su puse vaikas jau beveik taisyklingai kalba, tačiau dar nevartoja asmeninių įvardžių. Apie save jis vis dar kalba trečiuoju asmeniu ir, regis, dar nepakankamai save skiria nuo kitų. O patyrimas, kad gali save išskirti iš kitų, jam bus dar vienas lūžis.

Kaip ne savas – tik „aš“ ir „ne“

Vieną gražią dieną, priartėjęs prie trejų metų, vaikas pavartoja žodį „aš“, o tai reiškia, kad jau aiškiai skiria save nuo kitų. Mažylis staiga įsisąmonina save kaip atskirą asmenybę ir per jėgą stengiasi ją įtvirtinti; tai vadinamoji *trečiųjų metų krizė* – nepriklausomybės siekimo ir prieštaravimo metas, tikra drama šeimoje. Paklusnūs mažylis, kuriam kildavo tik menkų, greitai išsprendžiamų užgaidų, staiga tampa tironu. Tai dažnai tariamų „aš“ ir „ne“ amžius: vaikas nori viską daryti pats, nuolat viskam prieštarauja, taigi, nuolat kartojasi nerimą keliantis aikštėjimas, pykčio proveržiai.

Kai taip elgiasi pirmagimis, mama, kuri apie tai nebuvo perspėta ir lig šiol buvo pripratusi prie savo ganėtinai paklusnaus vaiko, nieko nebesupranta. Tačiau net jei buvome perspėti, mus ši smarki ir intensyvi krizė gali priblokšti. Kaip dažnai pas mane atėjusios mamos verkdamos: „Buvo toks meilutis, o dabar nebegaliu atpažinti, nebegaliu nieko padaryti, vaikas visiškai nepakenčiamas.“

Ši krizė būna nevienodai stipri, tačiau niekad nepraeina be pėdsako. Ir tai puiku, nes jos reikia vaiko asmenybei formuotis, ugdytis jo suvokimui, kad jis yra tikras žmogus. Mano uždavinys būdavo nuraminti šias mamas: tai natūrali ir vaikui naudinga krizė, juk neįmanoma, kad jis visą gyvenimą liktų akiai, vergiškai paklusnus. Būtina, kad atėjus laikui sugebėtų pareikšti savo nuomonę, įvertinti dalykus ir žmones, taip pat tai, ko yra prašomas atlikti. Nerimą turėtų kelti tik viena – jei nepastebite jokios krizės arba jei iš tiesų ji per daug smarkiai

reiškiasi. Jei pavyksta nuraminti mamą (o tai iš dalies lengva padaryti), rezultatas pasiektas. Tokia mama, gavusi keletą patarimų, sugebės vėl paimiti vadžias į rankas, ir viskas pakryps į gerą pusę.

Vengti kraštutinumų

Leisti daryti bet ką, atsitraukti? Šitaip elgtis būtų pragaištinga, nes vaikas taptų šeimos tironu. Be to, jis negalėtų ugdytis savo asmenybės, nesusidurdamas su jokia kliūtimi ir nepamėgindamas jos įveikti.

Tačiau noras bet kokia kaina valdyti vaiką, o tokia pagunda labai dažna, irgi kenksmingas. Dažniausiai vaikas stengsis nepasiduoti. Tai dar labiau sustiprins jo norą prieštarauti, sukels pyktį. Jei netyčia vieną ar du kartus pavyksta jėga jį priversti paklusti, tai kitą kartą (ir tas kartas netruks ateiti, vaikas jį greit išprovokuos) mažasis atkakliai laikysis, kol nugalės. Ge-

rai atminkime: jei pakeliame balsą, imame barti ar bausti, atkreipiame į jį dėmesį, o vaikas tik to ir laukė, tad iš naujo ims ką nors krėsti, kad vėl pasijustų nugalėtoju. Juk labai linksma šokdinti tėtį ar mamą naudojant paprasčiausius būdus. Drauge – kaip malonu pajusti savo mažoje asmenybėje jau slypinčią didžiulę galią, padedančią atsilaikyti prieš suaugusius!.. (Be abejo, tai gali būti ir naudinga! Tačiau tokiam amžiuje per daug tuo nepiktinaudžiaukime ir neaštrinkime santykių.)

Labai retais atvejais naudojant jėgą pasiekiamas visiškai, vergiškas vaiko paklusnumas, kuris yra daug blogiau, nei jo pomėgis prieštarauti, nes tuomet sustabdomas asmenybės įsisąmoninimo procesas.

Ką daryti?

Visų pirma – išlaikyti visišką ramybę, liudijančią, kad toks vaiko elgesys mums nesukėlė jokio įspūdžio. Kalbėti įprastai, švelniai šypsantis. Tik tai padeda nuginkluoti vaiką. Suteikti jam daugiau laisvės ir reikalauti tik nedaugelio dalykų, nepastebėti to, kas nelabai reikšminga. Tačiau svarbių dalykų atžvilgiu švelniai, bet tvirtai, nesileidžiant į diskusijas, maldavimus ir svyravimus, parodyti savo viršenybę. „Ne“ yra „ne“, ir nebūtina to kartoti dvidešimt kartų.

Jei vaikas aikštijasi, pyksta (apie tai kalbėsime vėliau), vienintelis jo tikslas – patraukti į save dėmesį. Ir vienintelis tinkamas reagavimas tada – nieko nematyti, nieko negirdėti, dirbti savo darbą nežiūrint į vaiką, nieko nesakant, tarsi jo čia nebūtų (net jei pirmą kartą tai užtruktų visą valandą). Tokiu atveju labai greitai pykčio priepuoliai sutrumpės, paskui visai išnyks, nes kam vargti rodant pyktį, į kurį tėvai visai nekreipia dėmesio.

Tačiau pasibaigus pykčiams vaikas turi aiškiai jausti, kad yra labai mylimas, ir turime jam tai parodyti, jokių būdu nebeužsimindami apie buvusį pyktį.

Jei taip elgsimės, krizė truks gana neilgai.

Tęsinys. Pradžia 2011 m. sausio „Artumoje“. Iš knygos „PERDUOTI MEILĘ. Ugdymo menas“ (Transmettre l'amour. L'art de bien éduquer, © Nouvelle cité, 2007) Vertė Ilona VALUJEVIČIENĖ

Tikėti, kad priklausytume, priklausyti, kad tikėtume

Jolantos Klietutės nuotrauka

Vaida SPANGELEVIČIŪTĖ-KNEIŽIENĖ

Kiekvienas iš mūsų į Bažnyčią ateiname labai skirtingais būdais, skirtingai ją ir išgyvename, turime jos atžvilgiu skirtingus lūkesčius, atsinešame didesnę ar mažesnę dalį savęs. Jei į Bažnyčią ateiname ne tik kaip į pastatą, bet kaip į tikinčiųjų šeimą, ji ištraukia mus iš savanaudiško atsiskyrimo, tampa vieta, kur galime mokytis sutarti su kitais Dievo šeimos nariais, mokytis mylėti ir atpažinti savo privalumus bei trūkumus.

Čia kitų dėka galime augti ir gludinti savo aštrius kampus, čia galime šlovinti Viešpatį ir jį labiau pažinti. Santykiui su Dievu neužtenka vien tik vertikalės, reikia ir horizontalės.

Ar jaunimui reikia Bažnyčios?

Apie meilę Bažnyčiai ir savo vietą joje kalbėjoms su Jono Pauliaus II piligrimų centro jaunimu – Dovile Kačulyte, Paulina Rašyte, Egle Karpavičiūte ir Luku Bačiuliu. Gal tai jau ir „pagauti“ Dievo jauni žmonės, bet kiekvienas iš jų kažkada išgirdo jo beldimąsi į duris – „štai aš stoviu prie durų ir beldžiu“ (plg. *Apr* 3, 20). Ir tik nuo mūsų pačių priklauso, ar mes jas atidarysime, ar apsispręsime gyventi su juo visavertį gyvenimą, ar stengsimės kovoti vieni. Nors Dievui durys Dvilės gyvenime buvo atvertos prieš trejus metus, paklausta apie Bažnyčią sakė, kad ją renkasi kiekvieną dieną – būti joje ar ne, ir kaskart rinkdamasi atranda vis didesnių Dievo malonių ir dovanų. Pirmasis jos atėjimas nebuvo sąmoningas žingsnis, greičiau Dievo vedimas. Šiandien ji yra Bažnyčioje, nes pirmiausia joje atranda bendruomenę. Tai gyvenimo centras, kuris teikia pagrindą viskam, iš jo gali semtis patirties, ypač jei buvimas Bažnyčioje nėra savanaudiškas, jei ateini ne tik gauti, bet ir duoti.

Galbūt nėra nieko blogo, kad jaunimas pirmiausia renkas būti bendruomenėje, o tik paskui atranda tikrąjį ryšį su Dievu. Bažnyčia, su kuria Paulina susidūrė ne tik Lietuvoje, bet ir Anglijoje, jai pirmiausia yra žmonių, vaikščiųjančių ta pačia žeme, bendruomenė. Šie žmonės, kad ir kur būtum ir net jei susitiktum su jais pirmą kartą, padeda jaustis Bažnyčioje iš didžiosios raidės, nes per juos gali pamatyti Dievo buvimą. Nors pradžioje merginai ir buvo sunku ateiti į Bažnyčią, dabar suvokia tai kaip Dievo

malonę. Jos dėka gali pažinti Šventąjį Raštą, suprasti liturgiją, tuos simbolius, kurie suvienija bendruomenę per bendrą maldą, sakramentus. Kaip teigia Paulina, ir šiandien sakramentai yra didžiausia, stiprinanti malonė. Bažnyčios dėka galime leisti Šventajai Dvasiai labiau reikštis gyvenime.

Krikščionis ir vienas – ar jis tikras?

Nors anksčiau atrodė, kad įmanoma melstis vienai, kuo toliau, tuo labiau Eglė suprato, kad neįmanoma būti krikščioniu ir nebūti Bažnyčioje. Ji yra kaip ramstis, padedantis remtis į kitus savo tikėjime. Eglei pritaria ir Lukas, antrindamas, kad į Bažnyčią ateiname mokytis būti vienybėje ne tik su Dievu, bet ir su kitais bei pačiu savimi. Vaikinas Bažnyčioje sutinka kitų žmonių, kurie gali padėti augti dvasiškai, padėti, kad gyventi būtų gera.

Atrodo, labai panašių lūkesčių Bažnyčios-bendruomenės atžvilgiu turėjo ir pirmieji krikščionys. Skaitydami Šventąjį Raštą, matome, kad apaštalas Paulius savo laiškuose rašo apie šlovinančią bendruomenę, kurioje ne tik asmeniškai, bet ir drauge galime šlovinti Dievą, švęsti liturgiją, eiti į Dievo artumą taip išgyvendami bent mažą dalelę rojaus pilnatvės. Antrasis aspektas, kurį galime pastebėti, – namų bendruomenė. Namai – tai vieta, kur jaučiuosi saugus, gerbiamas ir vertinamas ne dėl to, ką darau, bet pirmiausia dėl to, kad esu šeimos narys, esu vertingas, nes esu žmogus, sukurtas pagal Dievo paveikslą ir panašumą. Sveika bendruomenė yra tam tikra kariuomenė, kuri ne tiek kovoja, kiek turi tikslą, dėl kurio susibūrė, komanda, kurioje žmogus gali skleisti savo pašaukime, įsipareigoja ne tik būti, bet ir pasitarnauti kitiems, būti tarnaujančiu ir prisiimančiu atsakomybę žmogumi. Ši bendruomenė – kaip rojaus, namų ir komandos, – samprata atsispindi ir vėlesniuose laikuose. Garsieji psichologai Alfredas Adleris ir Viktoras E. Franklis teigė, kad sveikai žmogaus raidai reikia trijų dalykų:

- gyvenimo prasmės,
- vietos, kur jis jaustųsi priimamas,
- galimybės panaudoti talentus.

Kalbėdamiesi su jaunimu pastebime, kad jiems reikia tų pačių dalykų – jaunuoliai ieško prasmės, namų ir draugų bei iššūkio, dėl kurio verta gyventi.

Džiugu, kad dalis jaunuolių tai atranda Katalikų Bažnyčioje, kur, kaip patys įvardija, išgyvena pilnatvę. Lukas sako, kad joje galima atrasti viską, pirmiausia – sakramentus. Paulina, tęsdama šią mintį, pavadino Katalikų Bažnyčią „pilnu komplektu“, kuriame yra Eucharistija – ne simbolis, bet pats Dievas, nusižeminantis iki duonos gabalėlio. Paulina priduria: ir Mariją. Dažnai keliaudama mergina jaučia Marijos, kaip mamos, ranką, vedančią į savo Sūnaus pažinimą, padedančią jį dar labiau pažinti. Atrodo, Bažnyčia stengiasi turėti jautrią ausį – gerbdama tradicijas, išlaikydama santykį su Dievo žodžiu ir stengdamasi kalbėti šiuolaikiniam žmogui.

Ar lengva liudyti kitiems?

Viena iš esminių Bažnyčios misijų – skelbti Evangeliją. Su jaunimu diskutuodami apie liudijimą savo bendraamžiams, daugiausia kalbėjoms apie pavyzdį ir tylų liudijimą – kad aplinkiniai patys paklaustų, kodėl tu esi toks, kodėl esi laimingas, kur eini sekmadienį arba vakarais?.. Lukas tvirtino, kad smagu būti tarp kitokių bendraamžių. Dvilės aplinkoje, kaip ir kiekvieno iš mūsų, atsiranda žmonių, kurie būna nusiteikę priešiška Dievo ir Bažnyčios atžvilgiu, bet vėliau apsisukę klausia apie tikėjimą. Kai turi vidinę ramybę ir stiprų užnugarį, nebaisu likti savimi, ir žmonės tai mato. Pasak Dvilės, nebūtina iš karto deklaruoti, kad esi tikintis. Aplinkiniai patys pastebi, kad šalia tavęs gera būti, nors iš tikro – ne šalia tavęs, o šalia Dievo, nes jis gyvena tavyje. Ir liudyti reikėtų ne žodžiais, o darbais. O jei reikia žodžių – Dievas dažniausiai juos ir duoda; be to, duoda ir drąsos, ir tinkamą situaciją dalytis tuo, ką pats nuveikė mūsų gyvenime.

Ar Bažnyčiai reikia jaunimo?

Su jaunaisiais katalikais vis kalbamės apie tai, kad jaunimui reikia Bažnyčios; o pats jaunimas – ar jaučiasi jai reikalingas? Atsakymas – visų šypsena. Taip, jaučiasi reikalingi, nes Bažnyčiai reikia atsinaujinimo. Jaunas, laimingas žmogus, ypač patarnaujantis Bažnyčioje, yra geras liudijimas įvairaus amžiaus žmonėms, kad Bažnyčia laukia jaunimo, kad jaunoji karta – jos ateitis. Galbūt kartais jaunuolis ir pasijaučia nesuprastas ar nepriimtas, bet čia ir atsispindi Bažnyčios grožis, kad ji, turinti galias tra-

dicijas, ieško būdų, kaip prakalbėti jaunimui. Pasaulio jaunimo dienos ar Lietuvos jaunimo dienos (beje, jos 2013-aisiais vyks Kaune) matome popiežiaus Benedikto XVI ir mūsų ganytojų išskirtinį rūpestį jaunimu.

Tad vis dėlto kas svarbiau – būti Bažnyčioje tam, kad tikėtume, ar tikėti, kad būtume? Buvimas Bažnyčioje, bendruomenėje padeda tikėti, matyti regimus Dievo darbus. Dažnai, ypač jauni žmonės, ieškodami pirmiausia pradedą „būti“. Būti krikščionimi, nes jau krikštu už juos tai nusprendė tėvai, kurie pirmieji atsakingi už vaiko krikščionišką gyvenimą. Bet šis buvimas atveda prie Dievo. Jei būnu atviras Šventosios Dvasios veikimui, ji šiam buvimui teikia prasmę; tampu ne tik lankytoju ar esančiu sąrašuose krikščionimi, bet gyvu gyvosios Bažnyčios nariu.

Kas atsakingas už Bažnyčią?

„Bažnyčios reikalingos, kad tarnautų daugybei žmonių, kuriems reikia tarpininko, galinčio padėti išgyti iš susvetimėjimo ir atstatyti gyvenimo visavertiškumą. Produktas ar paslauga turi būti tokie kokybiški, kad keltų klausimus ir suteiktų galimybę liudyti Kristaus karalystės egzistavimą“ – apibūdindamas katalikišką instituciją teigia Robertas K. Greenleafas. Tačiau kas atsakingas už šios „paslaugos“ kokybę? Jei Bažnyčia esame mes, kiekvienas iš mūsų esame šio Kūno nariai, tai kas kitas, jei ne mes, turėtume ja rūpintis? Lengviausia apsidairyti aplinkui ir ieškoti kaltų, kodėl Bažnyčioje nėra tiek daug jaunimo, kiek norėtusi, kodėl dalis iš užsukančių į Bažnyčią yra tik pasyvūs lankytojai ir vis dar ateina „klausyti“ Mišių, o ne jose dalyvauti.

Į daugelį „kodėl“ ieškodami atsakymų, turėtume pažvelgti į save – kiek aš asmeniškai prisidėjau prie to, kad ši Bažnyčia man būtų ne tik sava, bet ir tarnaujanti, ir mylinti, ir paguodžianti? Mes esame rankos, kurioms pavesta tai padaryti, ir šiuo atveju „mes“ pirmiausia

prasideda nuo „aš“. Ir tai daryti galiu jau šiandien – ištikimai meldamasis už Bažnyčią ir jos ganytojus, už jos lankytojus ir tuos, kurie jos malonių dar neatrado. Melskimės, nes jei meldžiamės už kažką, mes padedame tai mylėti ir gerbti. Jei vis dar per mažai mylime, vadinasi, pats laikas pradėti melstis.

Jei Bažnyčia esame mes, tai kas kitas, jei ne mes, turėtume ja rūpintis?

Vido Vondračio nuotrauka

Šeimų akademija

Iš širdies į širdį

„Artumoje“ (2011 m. nr. 7/8) buvo pristatyta Lietuvoje jau antrus metus vykstanti J. Kentenicho šeimos pedagogikos akademija. Jos dalyviai – sutuoktinių poros iš visos Lietuvos – jau realiai patyrė, kaip keičia tarpusavio santykius ir brandina šeimos gyvenimą tai, ką jie gauna šioje akademijoje. Todėl nusprendėme išdrįsti plačiau tuo pasidalyti su „Artumos“ skaitytojais, turėdami viltį, kad tai padės ir Jums bei padrąsins kitas poras ateityje prisijungti prie šio šeimų judėjimo.

Šioje skiltyje bus pristatoma viena ar kita J. Kentenicho šeimos pedagogikos nuostata ir paliudytas jos praktinis poveikis šeimos gyvenime. O ciklą pradeda akademijos dalyvių Nerijaus ir Skirmantės KUKURAIČIŲ pasidalijimas apie sutuoktinių pokalbį.

Sutuoktinių pokalbiai – laikas mudviem

Esame susituokę 11 metų, auginame 3 vaikus.

Prieš porą metų išgirdome apie *sutuoktinių pokalbius*. Šie pokalbiai mums padėjo ir toliau padeda suartėti vienam su kitu, tad norime tuo geru ir pasidalyti.

Šeštadienio vakaras, jaunėlis jau miega, vyresniosios dar kikeną miegamajame. O mudu einame į pasimatymą... Čia pat, savo svetainėje, sėdame už stalo ir nutylame, apmąstydami, kokius širdies lobius ar skurdą noriu parodyti savo sutuoktiniui šį kartą. *Sutuoktinių pokalbyje* šnekamės ne apie reikalus, bet apie save – savo išgyvenimus, mintis, džiaugsmus ir rūpesčius. Mes leidžiame sutuoktiniui įžengti į savo pasaulį, jam atsiveriame. *Sutuoktinių pokalbiui* skiriame aišką laiką savaitėje ir reguliariai jį kartojame (kartą per savaitę po 1–2 valandas). Neleidžiame, kad pokalbiui trukdytų darbas, vaikai, telefonas, skuba. Sakysite – neįmanoma? Įmanoma, jei tik rimtai vertiname savo santuokos gyvastumą. Atraskite būdą, kuris mieliausias jūsų porai: tai gali būti savaitgalio vakaras, anksčiau sumigdžius vaikus, ar susitikimas jaukioje kavinėje po darbo, o gal tiks pasivaikščiojimas po apylinkes?

Į pokalbį einame turėdami dvi tvirtas nuostatas sutuoktinio atžvilgiu:

- ▶ mano sutuoktinis yra Dievo dovana man. Jis pats geriausias ir tinkamiausias man. Per jį man kalba Dievas. Mokomės sutuoktiniyje pastebėti gerus dalykus ir juos akcentuoti (pvz., mano vyras atėjo pirmas susitaikyti; mano žmona iš klausė supykusius vaikus);
- ▶ tvirtai tikime, kad sutuoktinis nori man gero. Juk tuokmės, norėdami būti laimingi bei trokšdami, kad mūsų sutuoktinis būtų laimingas. Dažniausiai patiriami pažeminimai, pykčiai kyla ne iš sutuoktinio piktavališkumo, o iš vienas kito nesupratimo. Ugdomės nuostatą, kad sutuoktinis man nori tik gero, bet jam ne visuomet pasiseka.

Apie ką kalbėtis?

Sutuoktinių pokalbyje kiekviena pora ilgainiui atranda savo temas, tačiau svarbu, kad tuo metu būtų kalbamasi apie save (net apie vaikus kalbant nereikėtų ilgiau užtrukti, nes apie juos galime prakalbėti valandų valandas ir iki savęs nebeprieiti). Kalbame po vieną – kitas atidžiai klausosi, bandydamas įsijausti į sutuoktinio išgyvenimus. Pvz., mes apžvelgiame prabėgusią savaitę ir:

- ▶ papasakojame vienas kitam, kas įvyko, kas mus džiugino, kas skaudino;
- ▶ padėkojame arba pasidžiaugiamo vienas kitu;
- ▶ pasikalbame apie tai, kaip mums sekėsi būti vienam su kitu;
- ▶ pasidalijame, kaip atpažinome Dievo veikimą savo kasdienoje.

Pokalbyje stengiamės susilaikyti nuo gynybos, komentavimo bei patarimų dalijimo. Supratome, kad svarbu kalbėtis ir apie skaudžius dalykus. Neišsakytos problemos krinta tarsi baobabų sėklytės į dirvą. Reikia jas išravėti (iškalbėti, suprasti), kol jos neišaugo į rimtus „baobabus“ ir neužgožė visų santuokos džiaugsmų. Tačiau neleidžiame, kad sunkumai užimtų visą pokalbio laiką. Būtinai randame, kuo pasidžiaugti savo gyvenime ir sutuoktiniyje.

Linkime Jums pokalbio, po kurio jaustumėtės supraciuoti ir pakylėti. Neišsigąskite, jei ne visada pavyks jo gražiai užbaigti net po kelių metų pratybų... Kvieskitės į pokalbį Dievą. Jei ištikimai bandysite kalbėtis kiekvieną savaitę, jūsų širdys neišvengiamai suartės. Taip nutiko ir vis nutinka mums.

Vis dažnesnis santykių krizės šeimoje sprendimas – skyrybos. Juk tam, kad santykiai poroje klestėtų, reikia nuolatinių abiejų sutuoktinių pastangų... Jau antrą dešimtmetį Lietuvoje į savaitgalius sutuoktiniams vis kviečia „Sutuoktinių susitikimai“ – rekolekcinis judėjimas, skelbiantis, kad toks savaitgalis – tai vienas kitam padovanotas laikas (atvykti galima tik dviese su sutuoktiniu). Po savaitgalio rekolekcijų kai kurie sutuoktiniai kas mėnesį renkasi į posavaitgalinius ir kt. susitikimus, konferencijas. Kam, kodėl? Pakalbinome pačius dalyvius.

Linus ir Beata, santuokoje 16 metų

Mums „Sutuoktinių susitikimai“ pirmiausia yra žengimas į priekį pažįstant vienas kitą poroje. Iki tol mūsų santykius buvo užgožusi kasdienybė, buitį, darbai, nebeturėjome bendrų temų, interesų. Taigi, būtent vienas kitam skirtas laikas mums – labai svarbus. Atradome vietą, kur galime dalyvauti kartu, tapome atviresni aplinkiniams, prasiplėtė interesų ratas. Išmokome priimti vienas kitą kaip dovaną, tapo lengviau suprasti kito netobulumus, nepajėgumus, klaidas, pradėjome ieškoti namie išskylančių sunkumų sprendimų. Jaučiame, kad tobulėjame, atrandame savo pomėgius, norus, mėgstamus užsiėmimus – tai, ką buvome visai pamiršę. Be to, Bažnyčia ir tikėjimas atsiskleidė visiškai naujomis spalvomis, nauju gyliu. „Sutuoktinių susitikimai“ padeda jaustis arčiau savo šeimos ir Dievo.

Vilmantė ir Marijus, santuokoje 22 metus

Prieš atvažiuodami į savaitgalį, jau kurį laiką ieškojome, kur galėtume dalyvauti kartu. Dažniausiai į dvasinio augimo renginius eidavome atskirai, nes ten – vieni vyrai arba vienos moteriškos, o juk ir poroje norisi augti, ne tik individualiai. Taigi atvykome, dalyvavome ir likome labai laimingi. Žinoma, po išgyventos euforijos viskas atrodo labai viltingai – šnekiesi, pritaikai išmoktas bendravimo

taisykles, tačiau ilgainiui tai pasidaro sunku ir atsiranda didelė pagunda vėl nieko nedaryti. Santuokoje – kaip sporte: kad būtų geras rezultatas, reikia daug kasdienių treniruočių, nors varžybos tik kartą per metus ir trunka tik dešimt minučių. Posavaitgaliniai

susitikimai mums duoda galimybę kaskart iš naujo atsi-gręžti vienam į kitą.

Vida ir Zenius, santuokoje 31 metus

Manome, kad į „Sutuoktinių susitikimus“ mus atvedė Dievas: prieš du mėnesius susitarėme melstis už savo santykių gerinimą. O kai pradėjome, kuo daugiau meldėmės – tuo sunkiau darėsi. Nesakytume, kad labai pykdamomės, tačiau tarp mūsų atsirado įtampa. Paradoksalu, tačiau kuo daugiau pastangų dėjome, tuo sunkiau susikalbėdavome. Tuomet sužinojome apie savaitgalio rekolekcijas „Sutuoktinių susitikimai“. Ilgai svarstė vis

dėlto apsisprendėme pabandyti. Ten važiuavome išgyvendami sunkų metų poroje, ir iš tiesų tiek gauti nesitikėjome. Tiesiog apstulbome, supratę, kad per 30 metų niekuomet neturėjome galimybės atvirai, iki galo išsikalbėti, ką išgyvename ir jaučiame, nors, atrodo, daug bendraudavome ir šnekėdavome. Savaitgalio metu buvo paliesti esminiai dalykai. Gavome naują pažinimą, naują vienas kito atradimą, kokybiškesnį tarpusavio ryšį.

Sunkus etapas niekur neišgaravo, tačiau dabar išgyvename jį kaip galimybę kurti artimesnį ryšį ir dovaną išbūti jame, suprasti sunkumus, atpažinti per didelius lūkesčius vienas kito atžvilgiu. Buvimas bendraminčių

Apstulbome, supratę, kad per 30 metų niekuomet neturėjome galimybės atvirai, iki galo išsikalbėti, nors, atrodo, daug bendraudavome ir šnekėdavome.

draugijoje padeda eiti tuo keliu ir, net mūsų amžiuje, nepasitenkinti buvusiais santykiais. Posavaitgaliniai susitikimai, euforijai praėjus, leidžia nepaskęsti kasdienybėje. Kartais atrodo, jog pavėlavome – reikėjo daug anksčiau čia atvažiuoti. Tačiau priimti naujų santykių iššūkį niekada nevėlu.

leva ir Vladas, santuokoje 4 metus

Kai vykome į savaitgalį „Sutuoktinių susitikimai“, maniau, gerokai pavėlavome, nes santuoka buvo prie skyrybų ribos. Tačiau rekolekcijose iš atvirų ir labai nuoširdžių porų liudijimų supratau, jog mes tokie ne vieni ir tik Dievo padedami galime eiti pirmyn – atleisti vienas kitam, pažinti vienas kitą iš naujo, siekti amžinųjų vertybių drauge, šeimoje. Tai nebuvo lengva, bet nuolatinė sutuoktinio malda bei konkretūs pagalbos žingsniai padėjo pažvelgti į santuoką kitomis akimis. Mums dvi dienas būti nuolat drauge buvo išbandymas, nors ir malonus.

Rolandas ir Audra, santuokoje 11 metų

„Sutuoktinių susitikimus“ atradome prieš metus. Tuo met neišgyvenome kokių nors didelių krizių šeimoje, buvome iš tų porų, kurių santuokoje „viskas normaliai“. Teko dalyvauti įvairiose rekolekcijose, dvasiniuose savaitgaluose, tačiau tą kartą nusprendėme išbandyti ir tai, kas būtų orientuota ne į asmeninį tobulėjimą, o į mūsų, kaip sutuoktinių, tarpusavio ryšį. Taip internete radome informacijos apie „Sutuoktinių susitikimus“. Vienų kitų

pažįstamų paklausinėjome, ar apie tai ką žino, turi kokių atsiliepimų. Žinančių atsirado. Atsiliepimai padarino. Pirmąjį savaitgalį išgyvenome taip, kaip rašoma kvietime: „Tai vienas kitam padovanotas laikas.“ To laiko taip trūks-ta kasdienybėje, kad išgirstum, įsiklausytum, pažintum, nors po tiek metų atrodo, kad tikrai „nebus nieko nau-jo“. Naujo atrandant vienas ki-tą vis dėlto buvo. Tai stebino, šildė, drąsino. Šave atradome labai skirtinguose vedėjų liu-dijimuose, tai skatino atsiver-ti sau ir vienas kitam. Į namus išvykom kupini entuziazmo, kuris, žinoma, nesitęsė be ga-lo, bet tos naujai užčiuoptos bendrystės gijos nesinorėjo paleisti. Todėl po rekolekčių be didesnių dvejonių nusprendėme tęsti savo kelionę posa-vaitgaliniuose susitikimuose.

Supratau, jog tik Dievo padedami galime eiti pirmyn – atleisti vienas kitam, pažinti vienas kitą iš naujo, siekti amžinųjų vertybių drauge, šeimoje.

Kuo toliau, tuo svarbesnė tampa bendrystė ir su kitais draugijos nariais. Auga suvokimas, kad pats, kartą gavęs, turi tuo dalytis, nes kiekviena šeima yra labai svarbi. Ir tikrai verta į tai investuoti laiko ir pastangų.

Sutuoktinius, kurių santuokinis gyvenimas yra „normalus“ arba tapo pilkas ir kasdieniškas, tuos, kurie nori geriau vienas kitą pažinti ar tiesiog nieko daugiau nebesitiki, kviečiame į „Sutuoktinių susitikimų“ pamatinį savaitgalį. Artimiausias – vasarį.

Daugiau informacijos:
www.lietuvosseimoscentras.lt,
el. p. lsc@lcn.lt,
tel. 8~37 20 82 63, mob. 8~656 36 661.

Parengė Aistė RUZGIENĖ

Straipsnis parengtas įgyvendinant Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos remiamą projektą „Sužadėtinių rengimo santuokai programos sklaida ir testinimas, ugdamą bei palaikant šeimą ir stiprinant jos įvaizdį“

Kai gera būti kartu

„Artuma“ 2011 m. vasarį straipsnyje „Šeimų apskritas stalas“ jau rašė apie tai, ką gali Mažoji kaimenė ir kaip suvalgyti dramblių mažais kąsneliais. Jeigu šie apibūdinimai Jums nieko nesako, varta šį straipsnį susirasti. Jo autorė rašo apie Lietuvoje įsivyravusį bejėgiškumo jausmą, būdingą ne tik eiliniams piliečiams, bet ir valdžios pareigūnams; atrodo nepataisomas problema, paveikusias kiekvieną visuomenės gyvenimo sritį, siūlė įveikti ne pinigais, o dialogu. Sprendimo kelias – tai mūsų susikalbėjimas.

Problemų gal ir nesumažėjo, tačiau gražių šeimų – taip pat. 2011-aisiais *Nacionalinė šeimų ir tėvų asociacija* (NŠTA) kartu su partneriais – *Socialinės tarnystės savanoriai* (VŠĮ „SOTAS“) ir šeimomis vėl susėdo prie „Šeimų apskrito stalo“ keturiose savivaldybėse. Kiekvienoje iš jų į susitikimą atėjusioms šeimoms tereikėjo skirti laiko pasikalbėti, „pamatyti“ viena kitą ir taip atrasti, kad bejėgiški jaučiamės tol, kol nepamato-me, kiek aplink mus bendraminčių ir šeimų, kurios susiduria su tokiomis pat problemomis. Deja, pas mus neišprasta kalbėtis apie sunkumus. Dažnai garsiai šaukia tie, kurie visai neprastai gyvena, o šeima, kuriai labiausiai reikia pagalbos, yra ir labiausiai užsidariusi.

Tėvai nenori pripažinti, kad jiems reikia pagalbos. Jeigu kas nors „kėsinasi“ tau padėti, vadinasi, darai kažką ne taip, esi blogas tėvas, mama, nemoki auklėti vaikų, spręsti konfliktų, tvarkytis reikalų. Tai – tarsi priekaištas, kad nemo-ki gyventi taip, kaip reklamoje, kur pro langą visada šviečia saulė, o vaikai visada šypsosi... Vis dėlto padėti kitam galima tik žinant, kokios pagalbos jam reikia, o sulaukti pagalbos – tik jos prašant.

Dažnam grįžus po darbo norisi tiesiog užsidaryti, pabūti vienam, pailsėti, o ne vėl „į žmones eiti“. Tačiau jei to-čia veikla būtų maloni? Išėjimas laisvą vakarą būtų ne prievolė, gilus pareigos supratimas, o poilsis? Jei išeiti būtų ga-lima su visa šeima – vaikais rūpintųsi savanoriai, o tėvai galėtų ramiai šneku-čiuotis kitame kambaryje? Jei tokiuose pokalbiuose būtų sąlygos rutuliotis įvai-rioms idėjoms, jų įgyvendinimo planams ir rezultatams aptarti? Jei suėję kalbė-tume ne tik apie tai, kas blogai, bet ir apie tai, kas gerai; ne – ko negalima, bet

ką galime? Štai vadybininkai sako, kad vienas žmogus gali padaryti vieną darbą, antras – dar vieną, bet dviese galima nu-dirbti tris darbus. Kitaip tariant, grupėje žmogus gali padaryti daugiau nei būda-mas vienas. Tad kodėl nepabandžius?

Pozityviai nusiteikę ir su panašiomis vizijomis galvoje važiuojame lankyti šei-mų į Širvintas, Vėriškius, Marijampolę ir Panevėžį. Atvykę į susitikimą NŠTA ir SOTAS atstovai stengėsi išklausyti šeimas: kaip jos gyvena, kaip atrodo jų realybė, su kuo jos su-siduria, kur ir kokios jiems reikėtų pagalbos. Įdomu tai, kad atvykę išklausyti šeimų supra-tome, kad jos labiau tikisi klausytis pačios. Žmonės pripratę, jog nuolat vyksta moky-mai, seminarai, kon-ferencijos ar pan., kur kažkas vis bando mums paaiškinti, kaip turėtume gyventi ir elgtis, dalija laimingo gyvenimo receptus, bet retai kada bando paklausti: „O kaip Jūs gyvenate? Kas Jums rūpi?..“

Išgirdusios klausimą: „Kodėl verta gyventi šeimoje?“, šeimos liudijo nuos-tabias gyvenimo patirtis, kurios jas susti-prina ir leidžia judėti pirmyn. Diskusi-jos su šeimomis dažniausiai užsitęsdavo gerokai ilgiau, nei būdavo numatyta, vadinasi – kalbėtis reikia. Paliesdavome ne tik tarpusavio santykių, bet ir vaikų auklėjimo, bendravimo su paaugliais, ti-kėjimo, nėštumo ir kitas temas.

Vėliau su šeimomis bandėme išsi-rinkti kelias labiausiai rūpimas ir kon-krečias problemas, kurias galima būtų „nusinešti“ į savivaldybę. Smagiausias,

drauge ir sudėtingiausias susitikimo as-pektas – numatyti žingsnius, leisiančius šeimoms veikti, prisiimti atsakomybę už savo gyvenamąją vietą, įskiepyti joms, kad gali dalyvauti svarstant ir spren-džiant joms aktualias problemas. Vis dėlto pasirodė, kad kartais savivaldybės pagalbos visai nereikia – šeimos tarpu-savyje susitaria, kad viena, važiuodama į keliones su savo sūnumis, pasiims ir du berniukus iš kitos šeimos, kad gali-ma bažnyčioje pakabinti skelbimų len-tą, kurioje šeimos anonimiškai parašys, kokios pagalbos joms reikia...

Labai džiugiai nuteikė ir savivaldy-bės atstovai, kurie užtikrino, kad pritaikys būstą augančiam neigiamam vaikui, ar pažadėjo gausiai šeimai nuvalyti ke-lią iki namų. Suteikė vilčių ir mokiniai, sakydami, kad jie norėtų mokytojų, ku-rie kalbėtų ne vien apie mokslą ir žinias, bet ir apie savo gyvenimą, šeimą, nes jie vaikams – pavyzdys ir autoritetas.

Jolantos Kliekutės nuotrauka

Važinėdami po Lietuvą pastebėjome, kad šeimoms trūksta vieno „telkėjo“, suburiančio jas vienu laiku vienoje vietoje. Susibūrus viskas jau vyksta lyg savaime – kyla diskusijos, idėjos, ištiesiama pagalbos ranka ir kuriasi bendruomenė. Taigi telkimės. Prisidėkite kitąmet prie iniciatyvos ir Jūs – ar būsite tokiu telkėju savo aplinkoje?

Parengė Agnija KIRILOVA
ir Edita BALSYTĖ

Projektas finansuojamas Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

GYVENIMO IR TIKĖJIMO INSTITUTAS kviečia

Tiesioginio mokymosi kursas
KRIKŠČIONIŠKOJO DVASINGUMO RAIDA
2012 m. sausio 24 d. 18–20.30 val. Kaune.
(Pirmasis iš 15 susitikimų)
Registracija iki 2012 m. sausio 20 d.

MALDOS VAKARAI SU PSALMĖMIS IR SAKRALIAIS ŠOKIAIS
2012 m. sausio 30 d. nuo 18–20 val. Kaune.
(Pirmasis iš 4 susitikimų)
Registracija iki 2012 m. sausio 26 d.

MALDOS SAVAITĖ SU ASMENINIU DVASINIU PALYDĖJIMU
2012 m. vasario 5–11 d. Kaune.
Registracija iki 2012 m. vasario 1 d.

Informacija ir registracija:

Rotušės a. 7, LT-44280, Kaunas; tel./faks. (8 37) 322573; mob. 8 686 77824; el. paštas gti@lcn.lt

www.gtinstitutas.lt

Ką daryti su tais svečiais?!

Jeigu jums stuktėlėjo 30, 50, 60 ar 70, atūžė sidabrinių vestuvių metas ar (tegu Dievas duoda) gavote Nacionalinę premiją, sveikintojų neišvengsite. Galite muistytis ir atskalbinėti kiek norite, o „balių“ vis vien teks surengti. Čia ir prireikia žinoti kai kuriuos dalykus. Galioja taisyklės, kurių nepaisyti nevalia, nes kitaip patys susigadinsite šventę. O jos reikia, nes kiekvienas esame ne tik *homo faber* (dirbantis žmogus), bet ir *homo ludens* (besilinksminantis žmogus).

Pobūviai būna sėdimieji, t. y. užstalė, ir stovimieji, vadinami furšetais. Antrieji praktiškai tuo, kad sudaro galimybę pakviesti daugiau asmenų ir jiems laisviau bendrauti. Gaila, kad tokie priėmimai mažiau populiarūs negu tradiciniai pirmieji. Na, o toji užstalė? Pasirūpinkime stalu. Kiekvienam svečiui jo turi tekti ne mažiau negu 60 cm. Sugrūdę svetelius kaip silkes į statinę gero nesitiekime. Ką kviečiame? Gal geriau apie tai, ko nekviečiame. Negalima kviesiti tarpusavyje susi-

pykusių žmonių, taip pat priklausančių itin skirtingoms amžiaus grupėms, kaip antai aštuoniasdešimtmečių ir triukšmingo *ultramodernaus* jaunimo.

Gražu pakviesti asmeniškai rašytiniu kvietimu, bet dabar jau leistina tai padaryti ir telefonu. Dėmesio! Kviečiama ne vėliau kaip likus savaitei iki šventės ir abiejų sutuoktinių vardu. Atsakoma per vieną dvi dienas, taip pat poros vardu. Kviesdami nurodome ne tik datą, valandą, vietą, bet, jei yra galimybė, pranešame ir apie kitus svečius. Šitai leidžia kviečiamiesiems išvengti susitikimo su sau nemaloniais asmenimis ir taktiškai išsisukti nuo pobūvio. Jei kviečiama 18 valandai, tai ir ateinama 18 val., o jei tarp 18 ir 18.30 val., tai reiškia, kad per šį pusvalandį bus siūloma aperityvo. Vėlavimu visada užgaunami ne tik šeimininkai, bet ir kiti svečiai. Grįžtant

prie atsisakymo dalyvauti šventėje, reikia pabrėžti, kad visada privalu nurodyti rimtą priežastį, dėl kurios neatvyksime.

Kaip sutikti svečius? Namuose pasitinka paaugę vaikai, o restorane – jo darbuotojai, kurie išvynioja gėles, paima viršutinius drabužius ir palydi į kambarį ar salę, kur laukia šeimininkai. Rankas pirmiausia viena kitai paduoda moteris, paskui – ponios ponams ir galiausiai – vyrai vyrams. Taip sveikinamasi privačiuose pobūviuose. Jei vaikų nėra

ar jie per maži, svečius sutinka šeimininkas, o ponias jų laukia.

Susirinkę svečiai susodinami. Kad būtų išvengta stumdymosi ir kvailokos mados taikytis atsisėsti prie krašto, arčiau durų, geriausia ant stalo padėti korteles su svečių vardais. Sutikdamas vėluojančius atsistoja tik šeimininkas.

Kaip supažindinti? Čia galioja amžinos taisyklės: ponai pristatomi ponios, jaunesni – vyresniems, vėliau atvykę – jau esantiems, vienišas asmuo – jo bendraamžei porai. Dar ir dar kartą aptarkim keblią padėtį, kai jauną merginą bandoma pristatyti vyresniam ponui. Ak, 90 iš 100 vyresnių ponų tada pasijunta tarsi jauni kumeliukai ir visai nenori būti seni kurnai: jie linkę straksėti ir laidyti juokelius. Būtent dėl to čia reikia daug takto ir išradingumo. Apskritai garbingą amžių žmonės būna linkę nutylėti, nes vis dar linkstama jaunintis ir kur ne kur pralenda jau nebemadingas jaunimo kultas.

Ir apie aperityvus. Kokie iš jų populiariausi? Čia jau pagal skonį... Abstinencams ir svečiams „už vairo“ pasiūloma pomidorų, greipfrutų ar serbentų sulčių. Jos neturi būti saldžios! Prie aperityvo tinka riešutai, migdolai, sūrios lazdelės. Aperityvas trunka 15–20 minučių. Jo tikslas – sužadinti apetitą ir užimti svečius laukiant vėluojančių. Per aperityvą leidžiama rūkyti, nes prie stalo nevalia, o užkietėjusiems rūkaliams tai didelė kankynė. Žinau, žinau, rūkyti nesveika, negražu, nedora, net nusikaltėliška ir galvažūdiška, bet, sutikite, rūkaliai irgi žmonės, o kankinti kitą gal irgi ne visai humaniška?!

Tuo šį kartą ir baigiu apie pobūvius tos paslaptingosios krizės metu.

V. I.

Gydytojo Petro patarimai

ALERGIJA ŠALČIUI

Žinome, jog būna alergija daiktams, maisto produktams, dulkėms ir pan. Kitaip tariant, alergenų esti visur. Tačiau ne visi rimtai žiūri į alergiją saulės spinduliams ir šalčiui. Pakalbėkime apie pastarąją. Ateina metų laikas, kai alergija šalčiui kam iš mūsų gali smarkiai apnuodyti gyvenimą. Tai nėra toks jau nekaltas dalykas, kaip nežinantiems gali pasirodyti iš pirmo žvilgsnio. Kartais ji baigiasi anafilaksiniu šoku, būna ir mirčių. Laimei, ši alergija ne iš dažnai pasitaikančiųjų.

Nušalimai, peršalimai yra viena, o alergija šalčiui – visai kas kita. Kuo ji pasireiškia?

Pabuvus šaltame ore, pučiant žvaram vėjui, šalto vandens lašams patekus ant atvirų kūno dalių (veido, rankų, kojų) parausta arba patinsta veidas, iškyla smulkių niežtinčių pūslelių. Gali patinti pirštai, sąnariai. Kai kada ištinsta liežuvį, paburksta gleivinės, todėl sutrinka net virškinimas. Jeigu toks žmogus pakvėpuoja šaltu oru, nukentčia kvėpavimo takai, taigi, ir smegenų bei širdies veikla. Dažnai alergiški šalčiui žmonės negali valgyti šalto maisto iš šaldytuvo, o ledai jiems tikra prapultis.

Pastebėta, jog alergija šalčiui būdinga giminei: jei alergiški tėvai, dažnai alergiški esti ir vaikai. Paveldima? Nežinia. Ši alergijos rūšis dar nėra pakankamai ištirta, nors liga žinoma jau per šimtą metų.

Neretai nieko nežinantys apie šią savo bėdą žmonės narsiai šoka į šaltas Baltijos jūros bangas, vėsų ežerą ir... netenka sąmonės. Kartais taip pasielgia ir žinantys, nors jų avantiūra gali baigtis mirtimi. Tokiais atvejais ištrauktą į krantą nelaimėlį skubėkime kuo greičiau sušildyti: trinkime odą, šiltai apklokime ir girdykime karštais gėrimais.

Liga pavojinga, turint galvoje vėsų Lietuvos klimatą, šaltus vandens telkinius, žvarbius vėjus ir lietus. Pacientams reikia saugotis šaltų orų, vėsių liūtų, žvarbių vėjų, stingdančio vandens. Mažai to, būtina gydytis. Ligą gydo gydytojai alergologai. Jie paskirs reikiamų vaistų ir režimą. Kol su savo šeimos gydytojo siuntimu savaitės ar mėnesį lauksite alergologo konsultacijos, vaistinėje paprašykite nereceptinių antros kartos antihistamininių vaistų. Šių tablečių reikia su savimi nešiotis visada ir visur.

Yra žinoma, kad ligą dažnai sukelia žarnyno kirmėlės, įvairios lėtinės ligos bei infekcijos. Ji diagnozuojama alerginiu šalčio mėginiu, kurį atlieka alergologai. Apmaudu, kad bemaž pusės atvejų priežasties nepavyksta nustatyti, tad tenka gyventi vargiant vaistus ir laikantis režimo. Kitus pavyksta išgydyti. Pagijusieji ramiai gali maudytis mūsų gintarinėje jūroje, ežeruose, nesidangstyti vėdų, nemūvėti itin šiltų pirštinių. Įdomu, jog kartais savaime pasveikstama, t. y. liga praeina negydoma ir dingsta be pėdsakų. Deja, taip pasitaiko labai retai.

Tačiau pagrindinis dalykas sergant šia alergija yra saugotis šalčio. Pirštines turi būti vilnonės, dvigubos, o ne sintetinės ar odinės, batai šilti, kojines irgi. Veidą ir kaklą reikia kuo daugiau apmuturiuoti, kad jo nepasiektų vėjo gūsių ir šaltas oras. Savaime suprantama ir aišku kaip šviesią dieną, jog išeinant į lauką privalu veidą, kaklą ir rankas patepti riebiu kremu.

Ką čia kalbėti, gerai būtų pusmetį praleisti Graikijoje, Ispanijoje, Seišelių salose ir pan. Bet ech! Gyvename čia ir daug nepačypsi, juolab kad gyvenimo Tėvynėje privalumai nulemia daug ką.

ŠYPSENOS BE RAUKŠLIŲ

* * *

Žiema. Piktas lokys valkiojasi po mišką. Tai medį nuverčia, tai kokį žvėrelį išgąsdina. Susitinka kiškį. Tas klausia:

– Meški, kodėl toks piktas?
– Todėl, kad spalį kavos prisigėriau!

* * *

Kartais žadintuvas padeda atsibusti, tačiau dažniausiai trukdo miegoti.

* * *

Apeidamas visus grėblius, prarandi neįkainojamą patirtį.

* * *

Kalbasi du draugai, katalikas ir žydas, pirmasis sako:
– Mūsų kunigas žino daugiau nei jūsų rabinas.
– Žinoma, nes jūs viską jam pasakot.

* * *

Teisėjas klausia kaltinamojo:
– O kodėl jūs nepasisamdėte gynėjo?
– Visi advokatai, vos tik sužinoję, kad aš tikrai nepasavinau tų penkių milijonų, atsako mane ginti.

* * *

Senatvė – tai blogas įprotis, kuriam veiklūs žmonės tiesiog neturi laiko.

Ar norėtumėte nesenstančios dovanos sau ir artimiesiems?

Siūlome dailiai įrištą 2011 metų „Artumos“ žurnalų komplektą.

Teirautis redakcijoje Rotušės a. 23, Kaune,
tel. (8 37) 20 96 83, el. p. redakcija@artuma.lt

www.artuma.lt

Vanda IBIANSKA

Tekstą, kurį skaitysite, parašiau ne aš. Mano darbas buvo užrašyti jį iš diktofono. Tai autentiškas vieno vyriškio pasakojimas, nepakeistas, nepagražintas. Tiesa, vos vos sutrumpintas. Ponas Antanas Sadauskas glaustai pasakojo savo gyvenimo istoriją vienoje Kauno ligoninėje. Jis serga nepagydoma liga, žino savo diagnozę, bet išlieka optimistas, geravalis. Tai itin sunkiai nuo paauglystės žvėriškose sąlygose dirbęs vyras; tokiose sąlygose, kurios daugelį dvasiškai ir psichiškai silpnusių nužmogintų ar visai sunaikintų. Aukštarankis, viską mokantis darbštuolis, nesibodintis jokių, net pačių nedėkingiausių darbų.

Toks yra monetos reversas. O aversas? Turi savo namą, dar nameliuką prie ežero, yra aistringas burlentininkas, kalnų slidininkas, šachmatininkas, puikus baritonas. Gyvenimu nesiskundžia, neaimanuoja, labai aktyvus darbe ir socialiai. Tvirtas patriotas, kuris nieko niekada nereikalavo iš Tėvynės ir valdžios, o žiūrėjo, ką pats gali jai duoti. Praktikuojantis katalikas.

Rinkitės tą monetos pusę, kuri jums labiau patinka, bet, primenu, tai *tos pačios* (!) monetos pusės. Nuo savęs tegaliu pridurti, kad pasikalbėjus su juo širdyje darosi šviesu ir gera. Jei bent 30 proc. mūsų būtų tokie, Lietuva virstų rojumi.

Gyvenimas kaip knyga

Pradžioje...

Aš, Antanas Sadauskas, esu iš Tauragės r. Rekstukų kaimo, kurio pavadinimas kilęs nuo upeliuko, vardu Reksytys. Tėvai turėjo 19 ha žemės, buvo katalikai, pagimdė mus penkis vaikus: tris sūnus kaip ažuolus ir dvi dukras. Atėjus į Lietuvą okupantui prasidėjo represijos, teroras. Tuo metu pradėjau lankyti pradžios mokyklą, buvusią kaimyno name. Su motinos pienu persisunkiau meile Tėvynei Lietuvai, o mokykloje – Paleckio portretas! Maža to, dar Stalino, Lenino. Aš, tada dar pyplius, net atsisakiau eiti į mokyklą. Vėliau, aišku, teko nusileisti ir vėl turėjau į ją sugrįžti. Tada man buvo vos septyneri. Baigiau mokyklą vokiečių okupacijos metais ir tuoj atėjo rusai. Buvo metas stoti į gimnaziją, tėvai norėjo, kad mokyčiaus, sąlygų irgi šiokių tokių būta. Joje mokiausi iki 1949-ųjų. Taigi, pagal dabartinę tvarką baigiau 9 klases. Mano brolis Stasys Sadauskas tuo metu buvo partizanų būrio vadas. Mūsų šeimą įtraukė į tremiamųjų sąrašus. Veikė šiokia tokia žvalgyba, tad sužinojome, kas mūsų laukia. Išsilakstėme ir visi kas kur pasislėpėme. Aš išvažiavau pas tetą, gyvenusią už 30 km. Po dviejų savaičių pasigirdo per radiją ir laikraščius amnestijos pažadai ir raginimai grįžti. Sugrįžome. Ateinu į gimnaziją, sėdžiu klasėje. Įeina gimnazijos direktorė (Lenino ordininkė, iš tų „didelių“ medikų Didžiulių šeimos) ir sako: „Sadauskai, eik į Saugumą ir atnešk pažymą, kad turi teisę lankyti gimnaziją.“ Nuė-

jau, o ten mane tuoj pat uždarė į rūšį. Tada man buvo šešiolika. Vakare atvežė tėvus ir vieną brolių. Aš su pavasariniais rūbeliais (buvo balandis), tėvai paskubomis spėję šį tą sugriebti. Tardė dvi dienas, paskui sunkvežimiu nuvežė į Šiaulius, į dar vokiečių įrengtą koncentracijos stovyklą. Kai ji prisipildė, suformavo du ešelonus ir išvežė. Kelionėje išbuvome apie tris mėnesius. Išlaipino Irkutsko srityje, prie Angaros upės. Susodino į baržas ir nuplukdė upe žemyn. Po to vežė sunkvežimiais prie Lenos. Vėl plukdė Lena, paskui jos intaku ir atgabeno į rajoninį miestuką Bodaibo.

Po žeme

Jame buvo dviejų „Lenzoloto“ trestų administracijos. Pačios aukso kasyklos – už 70–100 km. Tad susodino ant atvirų siauruko geležinkelio vagonų platformų ir nuvežė mus į taigą, kur stovėjo parengtos palapinės. Po dviejų dienų pasirodė vergų pirkliai ir ėmė rinktis sau vergus. Taip aš, šešiolikmetis, pradėjau dirbti šachtose po žeme.

Žiemai mums pastatė barakus. Juose pradžioje gyveno po kelias šeimas viename kambarėlyje. Prasidėjo

Su žmona ir pirmuoju sūnumi Sibire, 1956 m. Nuotraukos iš šeimos archyvo

gyvenimas Sibiro aukso kasyklose. Koks tai buvo gyvenimas, nė aiškinti nereikia. Kas dirbo po žeme, šachtose, tas žino. Vergų darbo sauga, sveikata, gyvybė niekam nerūpėjo. Pradžioje mokėjo grašius. Paskui pamatė ir įsitikino, kad lietuviai tremtiniai ne tik darbštūs, bet ir

Pirmoje eilėje trečias iš dešinės, Tauragės gimnazija, 1947 m.

Sibire su dresiruotais lokiais, naudojamais vietoj sarginių šunų

sąžiningi. Mokėti ėmė vis daugiau ir daugiau. Tik kas iš to?! Buvome gerai apmokami ir vertinami vergai, išvežti toli nuo Tėvynės... SSSR reikėjo daug aukso! Maža, kad prasiskolinusi, o dar ir ginkluotė! Todėl, auksą kasdami, pavalgyti mes kažko turėjome, nors ir ne per geriausio maisto. Bado nejutome. Kita kalba, kad nuo alinančio, pragariško darbo po žeme iš nuovargio būdavo silpna, linkdavo kojos, – nė tos kruopienės nesinorėdavo.

Vietinės valdžios buvau labai vertinamas, nes sugebėjau atlikti praktiškai kiekvieną darbą.

1957 m. lietuvius pradėjo leisti namo, į Tėvynę. Tada ir aš gavau pasą. Buvau jau vedęs lietuvę tremtinę Elytę, Sibire pasaulį išvydo ir pirmagimis sūnus Eugenijus. Tėvukas numirė dar pirmą žiemą. Beje, duobes kapams tekdavo sprogdinti, tokia sušalusi ten žemė.

Man buvo sudarytos įvairios lengvatinės sąlygos, daugybė privilegijų, kad tik neišvažiuočiau į Lietuvą, o likčiau dirbti šachtose. Vertino taip, kad net socialistinio darbo didvyrio vardą siūlė, jei pasiliksiu. Vyresnioji karta žino, kiek įvairiausių privilegijų suteikdavo tas vardas ir kaip mažai tų „didvyrių“ buvo. Pasilikti nesutikau. Mylėjau savo Tėvynę ir tvirtai žinojau, kad mano vieta Lietuvoje. Tad ir to vardo negavau. Tiesa, išprašė, kad likčiau dar dvejiems metams. Tiek sutikau, nes išdirbus 10 metų Sibiro šachtose gerokai didesnė ir ankstyvesnė pensija. Be to, man netgi laivais atplukdė automobilį „Moskvich 402“. Ten, jau nebetoli Laptevų jūros, negirdėta prabanga! Algos mokėjo taip pat sočiai.

Kelias namo

1959 m. susikroviau mantą, pasiėmiau šeimą ir grįžau į Lietuvą. Paaiškėjo, kad mums čia vietos nėra. Neregistruoja. Kiekvienam šeimos nariui, girdi, reikia po 13 kv. m. gyvenamojo ploto, o neregistruotam įsidarbinti neįmanoma. Čia gi jau ir žiema ant nosies. Teko važiuoti į Tilžę (Sovetską). Ten radau nemažai lietuvių, buvusių tremtinių, politinių kalinių. Jie ir priglaudė, kol įsidarbinau. Gana greit gavau butuką, paskui didesnį. Taip ir pragyvenome trejus metus.

Vyresnėliui sūnui atėjo laikas eiti į mokyklą. Negi aš leisiu savo vaiką į rusišką mokyklą? Be to, jau buvo gimęs ir jaunėlis Arvydas. Bet pasisekė ir čia! Brolis aptiko Lampėdžiuose parduodamą namą. Nusipirkome jį su broliu pusiau ir iki šiol jame gyvenu. Brolis mirė, jo pusę pasidalijo vaikai. Jokių problemų su brolvaiškiais nėra, visi puikiai sutariame. Abu mano sūnūs dabar jau gyvena atskirai, pasistatė namus. Turiu 3 anūkus ir 2 proanūkius. Žmona prieš 5 metus pasimirė.

Ne vien darbas

Grįžus į Lietuvą ir apsigyvenus Lampėdžiuose, atostogas su šeima leisdavome važinėdami po Lietuvą (kartais ir savaitgalius). Daug jos kamelių aplankyta, kur tik nebūta! Visada domėjausi buriavimu, tad kai atsirado burlentės, labai susižavėjau jomis. Žaviuosi ir dabar. Vyresnysis sūnus buriuoja jachta, o man labiau patinka burlentė. Iki šiol, t. y. iki 78 metų amžiaus, plaukiojau burlente, tik dabar, kai surietė liga, negaliu to daryti. Kita mano aistra – kalnų slidinėjimas. Atėjus laisvei važinėdavau į Slovakijos, Lenkijos kalnus. Kadangi daug dirbau ir darbo niekad nebijojau, tai pinigų tam užsidirbdavau.

Toks tai buvo gyvenimas. Svarbiausias dalykas jame – Lietuvos Atgimimas. Jį sutikau su dideliu pakilimu. Aktyviai dalyvavau Sąjūdyje, tačiau nė nepagalvojau, kad kada nors Lietuvai prireiks mano, kaip šachtininko, didžiulės patirties ir, ką čia kuklintis, aukštos kvalifikacijos.

Svarbiausias dalykas jame – Lietuvos Atgimimas. Jį sutikau su dideliu pakilimu. Aktyviai dalyvavau Sąjūdyje, tačiau nė nepagalvojau, kad kada nors Lietuvai prireiks mano, kaip šachtininko, didžiulės patirties ir, ką čia kuklintis, aukštos kvalifikacijos.

Sausio 13-oji ir... tunelis po Seimu

Kaip ir daugelis kauniečių, budėjau Sitkūnuose, Jurgiuose, kai po Lietuvą pradėjo žlagsėti rusų tankai. Vieną iš tų naktų mane susirado bičiulis, irgi sibirietis, buvęs politini kalinys Valdemaras Jatautas ir sako: „Skubiai važiuojam į Vilnių.“ Nuvažiuojam. Jis mane nuveda

Su burlente, 2009 m.

pas Seimo apsaugos vadą Joną Gečą. Jiedu pasiūlo iškasti tunelį iš Seimo, po žeme vedantį į tam tikrą kolekto-riaus tašką. Savaimė aišku, kad sutikau ir ėmiausi inici-atyvos. Mūsų projektui buvo pritarta. Tačiau darbams reikėjo nemažai medienos. Ją atveždavo naktimis, bet kas ir iš kur vežė – nežinau, domėtis nebuvo laiko. Man davė vyrų, savanorių iš Pasvalio. Mūsų buvo gal 15. La-bai mažai, turint galvoje, kad reikėjo kasti rankomis, tu-rint tik kastuvus, po giliais ir plačiais pamatais, nutiesti tunelį iki kolekto-riaus. Neturėjau altitudžių, aplink pas-tatą po žeme – komunikacijų raizgalynė. Darbas laukė toks: kasti į gilumą, „praeiti“ po pamatais ir paskui kilti į viršų, pataikant į kolekto-rių. Viską reikėjo daryti akiai, vadovaujantis vien profesine intuicija, patirtimi Sibire. Ėjau pirmas ir vadovavau vyrams. Iškastą žemę vyrai dėjo į maišus ir krovė juos rūmuose ant pirmo aukšto palan-gių, aplink Pirmininko prof. Vytauto Landsbergio kabinetą, koridoriuose, fojė. Kiekviena tos žemės sauja praėjo per mano rankas. Tuo metu žmonės aplink rūmus giedojo, o po Vilnių žlugsėjo sovietų tankai.

Ką gi, pavyko. Pasiekėme reikiamą tašką, „išėjome“ į kolekto-rių, o iš ten jau gali nusigauti toliau be jokio vargo. Taigi, rūmuose stovėjo sofa, ją patraukus rasdavai užmaskuotą įėjimą į tunelį, pro kurį nesunkiai galėjai iš-eiti iš rūmų ten, kur nelaimės atveju laukė automobiliai. Kazimieras Motieka su Audriumi Butkevičiumi praėjo visą tunelį. Viskas buvo gerai.

Laimei, tuneliu pasinaudoti ne-prireikė. Dabar kartais pagalvoju: ar apskritai jo reikėjo? Tikriausiai taip. O jei rusai būtų atakavę Seimą? Šito gi niekas nežinojo.

Atlikęs darbą grįžau į savo dar-bovietę Kaune ir... gavau papeikimą už pravaikštą! Dėkoti niekas nedė-kojo, tik Audrius Butkevičius įteikė padėkos raštą.

Gyvenimo suma

Kai pagalvoju apie savo gy-venimą ir bandau susumuoti di-desnius (o gal reikšmingesnius?)

darbus, tai suskaičiuoju tris: minėtąjį tunelį Seime bu-vusiems žmonėms išgelbėti, tėvo palaikų parvežimą iš Sibiro ir palaidojimą Lietuvoje bei paminklo pastatymą tėviškėje partizanams ir tremtiniam su visų jų pavardė-mis, ypatingai iškilmingu atidengimu, į kurį suvažiavo daugybė žmonių. O šiaip gyvenau kaip ir visi žmonės.

Bandant prisiminti šviesiausius dalykus, tai buvo Są-jūdžio pirmasis suvažiavimas, kurio metu būta akimir-kų, kai verkiau. Kiti pasakytų, jog didelis džiaugsmas yra vaikų gimimas. Taip. Bet man buvo skaudu, kad vienas pasaulį išvydo Sibire, antras Sovetske. Visada geros aki-mirkos būna su burlente ant vandens, kai tu nugali vėją,

lėkimas su slidėmis nuo kalnų, sėdėjimas prie šachma-tų lentos irgi didžiulis malonumas. Na, dar dainavimas. Turėjau neblogą baritoną, tad ilgai dainavau vyrų chore „Perkūnas“, buvau Tremtinių choro prezidentas. Daina-vimas teikia milžinišką pasitenkinimą.

Per savo gyvenimą susidūriau su daugybe žmonių. Jų būta įvairių – geresnių ir ne tokių gerų. Aš didžiuojuosi, kad mes, lietuviai, turime prof. Vytautą Landsbergį. Toks žmogus Lietuvoje gimsta sykį per tūkstantį metų. Ne tik gerbiu, esu dėkingas, bet ir žaviuosi juo.

Kaip mes gyvename

Dažnai girdžiu žmones dejuojant, aimanuojant, kad gyvenimas blogas. Kai mes, kelios šeimos, važiavome į Si-birą parsivežti artimųjų palaikų, su mumis vyko ir jauni talkininkai. Pavaikštinėjo po rusų gyvenvietes, apžiūrėjo, pasikalbėjo su vietiniais ir sako: „Tuos, kuriems Lietuvo-je blogai, reikia atvežti čia, tegu savo akimis pamato, pa-sižiūri.“ Taip sakė jauni vyrai! Ką reiškia geras ar blogas gyvenimas? Man yra buvę visaip. Galiu pasakyti: jei nesi nuogas, sušalęs, turi ką į puodą įsimesti, tai ir nedejuok. Svarbu, kad purvinas okupanto batų netryptų šventos Lietuvos žemės.

Gyvenimu reikia džiaugtis. Manau, kad moku šitai. Esu optimistas ir tai pasiteisina. Noriu dar porą metų pagyventi, vyras turi sulauki 80-ies! Kitaip – koks jis vy-ras? Sergant vėžiu, reikia su juo susitarti geru, tad aš ir tariuosi, bandau su juo sugyventi. Gyvenimo džiaugsmo galima atrasti visur, visada, net nedideliuose dalykuose.

Tai toks tas mano gyvenimas ir tokia nuomonė.

Žurnalistės prierašas. Už dalyvavimą Lietuvos laisvės byloje daugybė žmonių buvo apdovanoti, kai kurie net už smulkus darbelius. Tremtinys, Lietuvos Respublikos pilietis Antanas Sadauskas tegavo varganą padėkos raštą. Iš ko? Iš... Audriaus Butkevičiaus. Taip, to paties. Tik tiek.

Pono Antano Sadausko sūnus raštu kreipėsi į Krašto apsaugos ministrę p. Rasą Juknevičienę, į p. Joną Gečą, bet atsako nesulaukė. Nuo ligos silpstančiam, nors su ja ir kovojančiam, žmogui medaliai ar kiti apdovanojimai gal ir nėra pirmos svarbos dalykai, nors, pripažinkime, jam turi būti skaudu. Kur kas svarbesnis pačios valstybės, mūsų valstybės(!) požiūris į savo piliečius. Pirmiausia gal į tą, kuris užtikrina saugų kelią palikti rūmus tomis šurpiomis naktimis. Padarė viską, kad atsiradus reikalui išgelbėtų šimtus gyvybių. Ir ne tik.

Kodėl iki šiol nepadėkojome?!

Prie tėvelio kapo, išvažiuojant iš Sibiro 1959 m.

Bažnyčios
žinios

katalikai.lt
KATALIKŲ BAŽNYČIA LIETUVOJE

Bernardinai.lt
Interneto dienraštis

seimoms.lt

Naujasis ŽIDINYS
AIDAI

KATALIKŲ RADIO
Mažoji studija

MARIJOS RADIJAS

XXI Amžius

1. ateitis

Bitutė

SALEZIEČIŲ ŽINIOS

KATALIKŲ
PASAULIO
LEIDINIAI

ŽODIS
tarp mūsų
LITVONŲ KATALIKŲ KALBOS ŽODIS

Kviečiame įsigyti puikią knygą,
kuri paskatins nusišypsoti,
pamąstyti, atsidusti ir suteiks
tikro malonumo akimirklų.

Tai ilgametės „Artumos“
redaktorės Vandos Ibianskos
„Gyvenimas kaip senas vynas“.

PASIMĖGAUKITE GYVENIMO SKONIŲ
KAIP GERU SENU VYNU,
KURIS NE TIK TURI YPATINGĄ AROMATĄ,
BET IR PAKYLĖJA BEI SUŠILDO

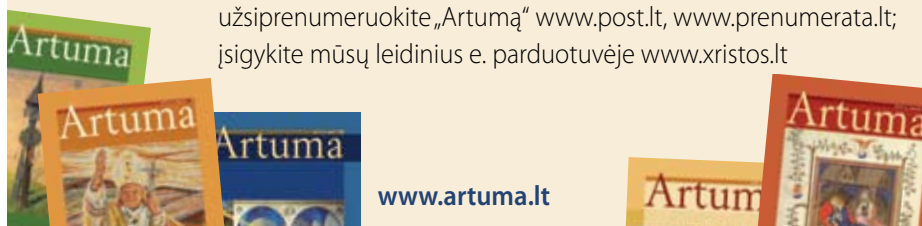
Knygos pristatymas vyks sausio 19 d., 17 val.
Kardinolo V. Sladkevičiaus memorialiniame bute-muziejuje,
Valančiaus g. 6, Kaune.

Knygą galite įsigyti „Artumos“ redakcijoje Kaune, Rotušės a. 23, ir knygynuose.

„Artumos“ žurnalus galite įsigyti redakcijoje, bažnyčiose
ir katalikiškuose knygynuose, visoje Lietuvoje!

Mes pasiekiami ir internetu:

užsiprenumeruokite „Artumą“ www.post.lt, www.prenumerata.lt;
įsigykite mūsų leidinius e. parduotuvėje www.xristos.lt

SPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

remia kai kurias „Artumos“ skyrelių
„Kronika“, „Didelės ir mažos kryžkelės“, „Akiračiai“ publikacijas

Artuma

Katalikiškas mėnraštis šeimai

Nr. 1 (266) / 2012

Eina nuo 1989 metų spalio

ISSN 1392-382X

Steigėjas Lietuvos Caritas
Leidėjas Viešoji įstaiga Caritas
leidykla „Artuma“

Įmonės kodas 134460120
A. s. LT097300010002264553

Vyr. redaktorius Darius CHMIELIAUSKAS
Vyr. red. pavaduotoja Julija JOKUBAUSKIENĖ
Redaktorė Vanda IBIANSKA
Redaktorė stilistė Dalė GUDŽINSKIENĖ
Korektorė Rūta LAZAUSKAITĖ
Dailininkė Silvija KNEZEKYTĖ
Vyr. buhalteris Arūnas URNIEŽIUS

Redakcijos adresas:

Rotušės a. 23, LT-44279 Kaunas
Tel./faks. (8 37) 20 96 83
redakcija@artuma.lt www.artuma.lt

SL Nr. 340. Užsakymo Nr. 34015
Tiražas 11 000 egz.

REPRO
spaudos įmonių grupė

Spausdino UAB „Spaudos praktika“
Chemijos g. 29, LT-51333 Kaunas

Žurnalą galima bet kada užsisakyti
kiekviename Lietuvos pašte
Indeksas – 5010

Žurnalo kaina 3 Lt (atsimant redakcijoje – 2,9 Lt)

© Artuma

2012

nugalėk

blogi gerumu

Palaimintojo
Jurgio Matulaičio metai

VIEŠPATIES METAI

SAUSIS

P	A	T	K	Pn	Š	S
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

VASARIS

P	A	T	K	Pn	Š	S
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29			

KOVAS

P	A	T	K	Pn	Š	S
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

BALANDIS

P	A	T	K	Pn	Š	S
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

GEGUŽĖ

P	A	T	K	Pn	Š	S
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

BIRŽELIS

P	A	T	K	Pn	Š	S
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

LIEPA

P	A	T	K	Pn	Š	S
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

RUGPJŪTIS

P	A	T	K	Pn	Š	S
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

RUGSĖJIS

P	A	T	K	Pn	Š	S
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

SPALIS

P	A	T	K	Pn	Š	S
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

LAPKRITIS

P	A	T	K	Pn	Š	S
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

GRUODIS

P	A	T	K	Pn	Š	S
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

PAGRINDINĖS KATALIKŲ BAŽNYČIOS LITURGINĖS IŠKILMĖS IR ŠVENTĖS

Kiekvienas sekmadienis – Viešpaties diena

SAUSIS 1 d. – Švč. Mergelė Marija, Dievo Gimdytoja (Naujieji metai)
8 d. – Viešpaties Apsireiškimas (Trys karaliai)
27 d. – pal. Jurgio Matulaičio liturginis minėjimas

VASARIS 22 d. – Pelenų diena, gavėnios pradžia

KOVAS 4 d. – Šv. Kazimieras (Lietuvos globėjas)
19 d. – Šv. Juozapas, švč. Mergelės Marijos sužadėtinis

BALANDIS 5–7 d. – Didysis Velykų tridienis
8 d. – Viešpaties Prisikėlimas (Velykos)

GEGUŽĖ 20 d. – Viešpaties Žengimas į dangų (Šeštinės)
27 d. – Šventosios Dvasios Atsiuntimas (Sekminės)

BIRŽELIS 3 d. – Švenčiausioji Trejybė
10 d. – Švč. Kristaus Kūnas ir Kraujas (Devintinės)

LIEPA 1–12 d. – Švč. Mergelės Marijos Aplankymo didieji atlydai Žemaičių Kalvarijoje
8–15 d. – Pal. Jurgio Matulaičio minėjimas-atlydai Marijampolėje
22 d. – Kryžių kalno atlydai

RUGPJŪTIS 15 d. – Švč. Mergelės Marijos Ėmimas į dangų (Žolinė).
Didieji atlydai – Pivašiūnuose (15–22 d.) ir Krekenavoje (14–21 d.)

RUGSĖJIS 7–15 d. – Švč. Mergelės Marijos Gimimas (Šilinių atlydai)

LAPKRITIS 1 d. – Visi Šventieji
2 d. – Vėlinės
13–20 d. – Švč. Mergelės Marijos, Gailestingumo Motinos, globos didieji atlydai Aušros Vartuose, Vilniuje
25 d. – Kristus, Visatos Valdovas

GRUODIS 2 d. – Advento pradžia
8 d. – Švč. Mergelės Marijos Nekaltasis Prasidėjimas
25 d. – Viešpaties Gimimas (Kalėdos)